समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
సమగ్ర శిక్ష

LEAP
LEARNING EXCELLENCE IN ANDHRA PRADESH

Department of School Education
Government of Andhra Pradesh

F

సంస్కృతకౌముదీ

M9M6W6

చతుర్థీ కక్ష్యా

4

(ప్రాచ్యపాఠశాలానామ్)

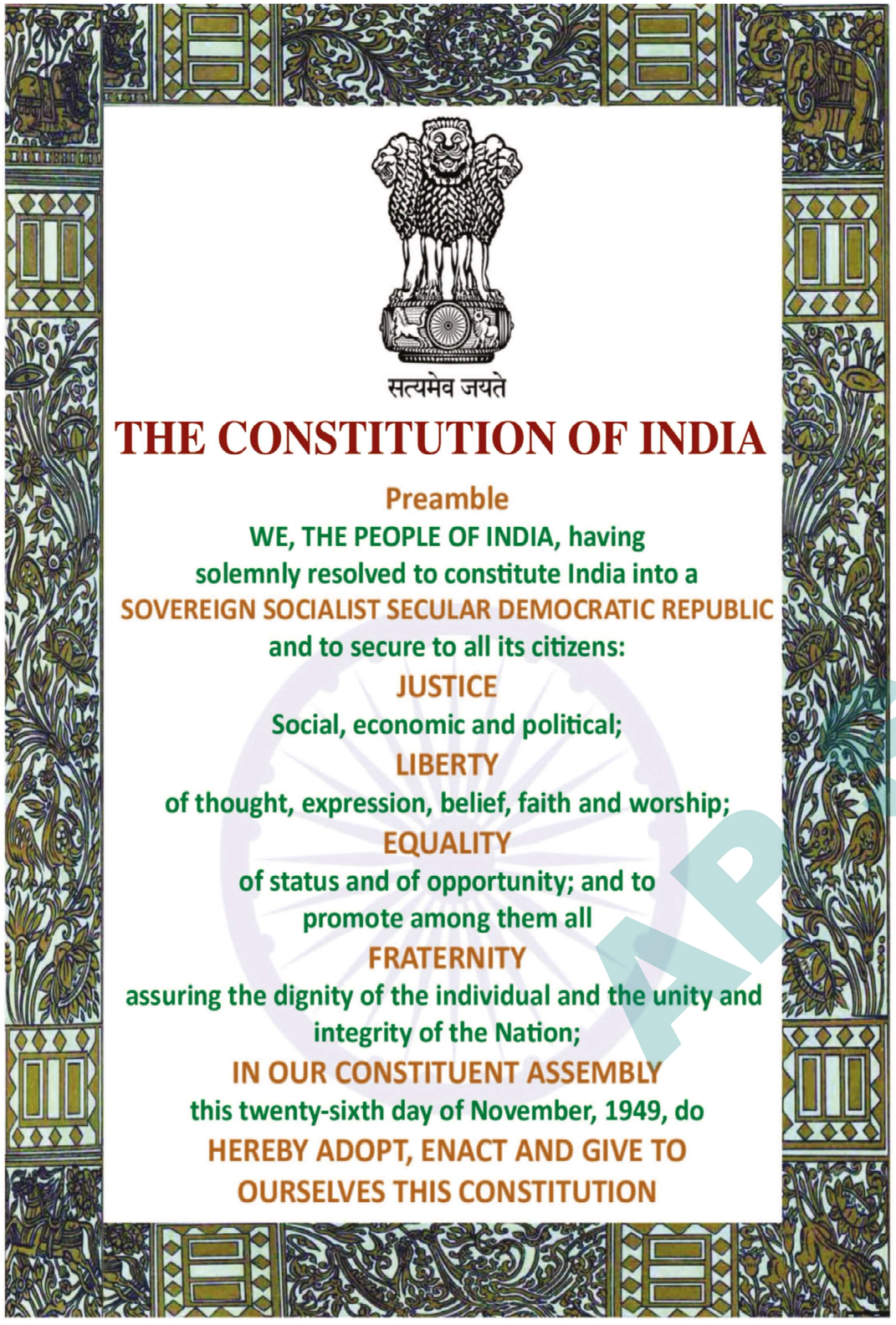
Free distribution by Government of Andhra Pradesh

State Council of Educational Research and Training - A.P

SCERT
ANDHRA PRADESH

భారత రాజ్యాంగం పౌర విధులు

(ఎ) రాజ్యాంగమునకు బద్ధుడై వుండుట, దాని ఆదర్శాలను, సంస్థలను, జాతీయ పతాకమును, జాతీయ గీతమును గౌరవించుట;

(బి) జాతీయ స్వాతంత్ర్య పోరాటమునకు స్ఫూర్తినిచ్చిన ఉన్నతాదర్శములను మనసయందు ఉంచుకొని వాటిని అనుసరించుట;

(సి) భారత సార్వభౌమత్వం, ఐక్యత, అఖండతను సమర్థించుట మరియు సంరక్షించుట.

(డి) దేశమును రక్షించుట మరియు కోరినపుడు జాతికి సేవ చేయుట

(ఇ) భారత ప్రజల మధ్య మత, భాష, ప్రాంతీయ, వర్గ వైవిధ్యములను అధిగమించి, సామరస్యమును, సోదర భావమును, పెంపొందించుట, స్త్రీల గౌరవం తగ్గించు ఆచారములను విడనాడుట;

(ఎఫ్) మన ఉమ్మడి సంస్కృతినీ, సుసంపన్న సంప్రదాయాలను గౌరవించి రక్షించుట.

(జి) అడవులు, సరస్సులు, నదులు, అడవి జంతువులతో సహా ప్రాకృతిక పరిసరాలను కాపాడి అభివృద్ధి చేయుట మరియు సమస్త జీవుల యెడల కరుణార్ద్రత కలిగి వుండుట,

(హెచ్) శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని, మానవతావాదాన్ని, జిజ్ఞాసను సంస్కరణ తత్వాన్ని పెంపొందించుకొనటం

(అ) ప్రజల ఆస్తిని సంరక్షించుట, హింసను విడనాడుట

(2) ప్రయత్నాలు, సాధనల ఉన్నతస్థాయిలను నిరంతరం అందుకొనునట్లుగా వైయక్తిక, సమిష్టి కార్య రంగాలన్నింటిలో శ్రేష్టత కోసం, కృషి చేయుట ప్రాథమిక కర్తవ్యమై వుండవలెను.

12) ఆరు నుండి పద్నాలుగు సంవత్సరముల వయస్సు కలిగిన బాలునికి లేదా బాలికకు తల్లి తండ్రి లేదా సంరక్షకునిగావున్న వ్యక్తి తనబిడ్డ లేదా సందర్భానుసారము తన సంరక్షితునికి విద్యార్జనకు అవకాశములు కల్పించవలెను.

భారతరాజ్యాంగం

విభాగం IV ఎ (అధికరణం 51 A)

ఉచిత నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యాహక్కు చట్టం RTE, 2009

6 నుండి 14 సంవత్సరముల పిల్లలందరికి ఉచిత నిర్భంద ఎలిమెంటరీ విద్యనందించడానికి ఉద్దేశించబడినవి. ఇది ఏప్రిల్ 1, 2010 నుండి అమల్లోకి వచ్చింది.

చట్టంలోని ముఖ్యాంశాలు

* పిల్లలందరికి అందుబాటులో పాఠశాలలను ఏర్పాటుచేయాలి.
* పాఠశాలలకు మౌలిక వసతులను కల్పించాలి.
* పిల్లలందరిని వయస్సుకు తగిన తరగతిలో చేర్పించాలి.
* వయస్సుకు తగ్గ తరగతిలో చేర్చిన తర్వాత తోటి వారితో సమానంగా ఉంచటానికి ప్రత్యేకశిక్షణ ఇప్పించాలి.
* ప్రత్యేక అవసరాలు కల్గిన పిల్లలకు సాధారణ పిల్లలతోపాటు విద్యకొనసాగించడానికి తగిన వసతులు ఏర్పాట్లు చేయాలి,
* బడిలో చేర్చుకోడానికి ఎలాంటి పరీక్షలు నిర్వహించరాదు. ఎటువంటి రుషము, చార్జీలు వసూలు చేయరాదు.
* బడిలో చేరిన పిల్లల పేరు తీసివేయడం, అదే తరగతిలో కొనసాగించడం చేయరాదు.
* పాఠశాలలో చేరిన ఏ విద్యార్థినీ ప్రాథమిక విద్య పూర్తయ్యే వరకు ఏ తరగతిలోను నిలుపుదల చేయకూడదు లేదా పాఠశాల. నుండి బహిష్కరించకూడదు.
* పిల్లల్ని శారీరకంగా, మానసికంగా హింసించరాదు.
* వయస్సు నిర్ధారణ పత్రం, ఇతర దృవీకరణ పత్రాలు లేవనే కారణం చేత పిల్లలకు ఐదిలో ప్రవేశాన్ని నిరాకరించరాదు.
* తగిన అర్హతలున్న వారిని మాత్రమే ఉపాధ్యాయులుగా నియమించాలి.
* పిల్లలు విద్దేశించిన సామర్థ్యాలు సాధించేలా బోధనాభ్యసనం, మూల్యాంకనం ఉండాలి..
* ఎలిమెంటరీ విద్య పూర్తయ్యేవరకు పిల్లలకు ఎలాంటి బోర్డు పరీక్షలు నిర్వహించరాదు.
* పద్నాలుగు సంవత్సరాలు పూర్తయినప్పటికినీ, ఎలిమెంటరీ విద్య పూర్తయ్యేవరకు పాఠశాలలో పిల్లలు కొనసాగవచ్చును.
* బలహీన వర్గాలరు, ప్రతికూల పరిస్థితులను ఎదుర్కొంటున్న బృందాలకు చెందిన పిల్లలు ఏ విధమైన వివక్షతకు గురికాకుండా చూడాలి.
* రాజ్యాంగంలో పొందుపరిచిన విలువలకు అనుగుణంగా, విద్యార్థులను భయం, ఆందోళనకు గురిచేయని రీతిలో వారి సర్వతోముఖాభివృద్ధికి తోడ్పడే పాఠ్యప్రణాళిక రూపొందించాలి.

© NCERT not to be republished

సంస్కృతకౌముదీ - 4

చతుర్థీ కక్ష్యా

(ప్రాచ్యపాఠశాలానామ్)

© Government of Andhra Pradesh, Amaravati

First Published 2012

New Impressions 2024, 2025, 2026

DISCLAIMER

Any form of copying of the content, information and illustrations from this text book is a punishable offence.

All rights reserved

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission in writing of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published. Without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser. The copyright holder of this book is the Commissioner of School Education, Amaravati, Andhra Pradesh.

This book has been printed on 70 GSM, SS Maplitho, Title Page 220 GSM, and White Art Card

Published by Samagra Shiksha & SCERT - Government of Andhra Pradesh, Amaravati

AP SCERT

వందే మాతరమ్

– బంకించంద్ర ఛటర్జీ

వందే మాతరం, వందే మాతరమ్
సుజలాం సుఫలాం మలయజశీతలామ్
సస్యశ్యామలాం మాతరం వందే మాతరమ్
శుభ్రజ్యోత్స్నాపులకితయామినీమ్
ఫుల్లకుసుమితద్రుమదళశోభినీమ్
సుహాసినీం సుమధురభాషిణీమ్
సుఖదాం వరదాం మాతరం వందే మాతరమ్

రాష్ట్రియగీతమ్

– రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్

జనగణమన అధినాయక!
జయ హే భారతభాగ్యవిధాతా!

పంజాబ, సింధు, గుజరాత, మరాఠా,
ద్రావిడ, ఉత్కల, వంగా!
వింధ్య, హిమాచల, యమునా, గంగా,
ఉచ్చలజలధితరంగా!
తవ శుభ నామే జాగే!
తవ శుభ ఆశిష మాగే!
గాహే తవ జయ గాథా!

జనగణమంగలదాయక!
జయ హే భారతభాగ్య విధాతా!

జయ హే! జయ హే! జయ హే!
జయ జయ జయ జయ హే!

APSCERT

ప్రతిజ్ఞా

భారతదేశః మమ మాతృభూమిః. భారతీయాః సర్వే మమ సహోదరాః.

అహం మమ దేశం ప్రీణామి. సుసంపన్నా, బహువిధా భారతీయా సాంస్కృతికసంపత్ మమ గర్వకారణమ్. తస్యాః యోగ్యజనో భవితుం సర్వదా అహం పరిశ్రమం కరోమి.

మమ మాతాపితరౌ, ఉపాధ్యాయాన్, జ్యేష్ఠాన్ సర్వాన్ చ పూజయామి. సర్వైః సహ సగౌరవం వ్యవహరామి.

మమ దేశస్య విషయే, ప్రజానాం విషయే సేవానిరతిం భజామి. జంతూనాం విషయే దయాలుః భవామి ఇతి చ ప్రతిజ్ఞాం కరోమి.

సర్వేషాం శ్రేయోభివృద్ధయః ఏవ మమ ఆనందస్య కారణమ్.

NEP-2020 మరియు NCF-SE-2023 లో భాషా విద్య దృష్టికోణం

భాషావిద్య పిల్లల మేధస్సు, భావప్రకటన, సామాజిక మరియు సాంస్కృతిక అభివృద్ధికి మౌలిక ఆధారం. భాష ద్వారా పిల్లలు వినడం, మాట్లాడటం, చదవడం, రాయడం వంటి నైపుణ్యాలను అలవర్చుకొని తమ ఆలోచనలు స్పష్టంగా వ్యక్తపరచగలుగుతారు.

NEP-2020 ప్రకారం భాషాభ్యసనం పిల్లల్లో సమర్థవంతమైన సంభాషణాసామర్థ్యాన్ని, సృజనాత్మక ఆలోచనను మరియు పఠన-లేఖననైపుణ్యాలను పెంపొందిస్తుంది. బహుభాషావిద్య పిల్లల ఆలోచనాశక్తిని విస్తరించి, భిన్న సంస్కృతులను గౌరవించే దృక్పథాన్ని పెంచుతుంది. దీనివల్ల పిల్లలకు తమ స్వీయ గుర్తింపు, సమాజంతో అనుబంధభావన మరియు సాంస్కృతిక విలువలపట్ల ఆదరణ ఏర్పడుతుంది.

APSCERT

పాఠ్యప్రణాళికాలక్ష్యాలు

భాషా అనేది కేవలం పదాలు లేదా వ్యాకరణనియమాల సమాహారం మాత్రమే కాదు. అది భావవ్యక్తీకరణకు, ఆలోచనల వికాసానికి కీలకమైన సాధనం. విద్యార్థులు భాషను స్పష్టంగా, సహజంగా ఉపయోగించగలిగినప్పుడే నిజమైన భాషానైపుణ్యం అభివృద్ధి చెందుతుంది. అందుకే భాషాబోధనలో విద్యాలక్ష్యాలు, సామర్థ్యాలు పరస్పర సంబంధంతో, అనుసంధానంగా ఉండాలి. భాష అభ్యాసానికి సమగ్రవిధానం అవసరమవుతుంది. విద్యలో సన్నాహక దశ కీలకమైనది. ఈ దశకు అవసరమైన విద్యాప్రణాళికాలక్ష్యాలను జాతీయవిద్యాప్రణాళిక చట్రాలు నిర్దేశించాయి.

CG-1 : మౌఖిక భాషా నైపుణ్యాలను పెంపొందించుకోవడం. విషయాన్ని స్పష్టంగా అర్థంచేసుకుని, అర్థవంతమైన వాక్యాలతో ఆలోచనాత్మకంగా, సమగ్రంగా వ్యక్తీకరించడం.

1.1 : వివిధసందర్భాల్లో సులభంగా, అర్థవంతంగా సంభాషించగలగడం.

1.2 : తరగతిలో చదివిన పాఠ్యాంశాల నుంచి కీలక అంశాలను సంక్షిప్తంగా వ్యక్తీకరించడం.

1.3 : మౌఖికప్రదర్శనలు (చూడండి– చెప్పండి, కార్యక్రమాలలో అతిథులను ఆహ్వానించడం, సంక్షిప్త ప్రసంగాలు మరియు తరగతిచర్చలు) చేయగలగడం.

CG-2 : పరిచిత, అపరిచిత రచనలను (వచనం, గేయం, కవిత) చదివి అర్థంచేసుకోవడం, వ్యక్తపరచడం.

2.1 : వివిధరచనలను అర్థం చేసుకోవడానికి, ఊహించడం, అంచనావేయడం, దృశ్యీకరణ (Visualisation) వంటి విభిన్న అవగాహనావ్యూహాలను అమలుచేయడం.

2.2 : కీలక అంశాలను అర్థం చేసుకోవడం మరియు సారాంశాన్ని గ్రహించడం.

AP SCERT

CG-3 : అర్థం చేసుకున్న విషయాలను మరియు అనుభవాలను వ్యక్తపరచడానికి సరళమైన, అర్థవంతమైన వాక్యాలను రాయగల సామర్థ్యాన్ని అభివృద్ధి చేయడం,

3.1 : వాక్యాలను క్రమంలో రాయడం, శీర్షికలు/ఉపశీర్షికలను గుర్తించడం, ప్రారంభం మరియు ముగింపును తెలుసుకోవడం, పేరాలను రూపొందించడం వంటి రచనా వ్యూహాలను ఉపయోగించడం.

3.2 : ఇచ్చిన అంశం లేదా పాఠ్యాంశాన్ని చదివిన తర్వాత తమ అవగాహనను, ఆలోచనలను స్పష్టంగా వ్యక్తపరచే పేరాలను రాయడం.

3.3 : ఇచ్చిన సమాచారంతో పోస్టర్లు, ఆహ్వాన పత్రాలు, సరళమైన కవితలు, కథలు మరియు సంభాషణలను రూపొందించడం.

3.4: రచనలో తగిన వ్యాకరణం, సరైన వాక్య నిర్మాణాన్ని ఉపయోగించడం..

CG-4 : వివిధ వనరుల ద్వారా ఇంటి మరియు పాఠశాల అనుభవాలకు సంబంధించిన అంశాలలో మరింత విస్తృతమైన పదసంపదను సంపాదించడం.

4.1 : పదాల అర్థాలను చర్చిస్తూ, వివిధ రకాల రచనలను చదవడం ద్వారా పదసంపదను అభివృద్ధి చేయడం.

4.2 : వివిధ రకాల పాఠ్యాంశాలు లేదా ఇతర విషయాలను వినడం మరియు చదవడం ద్వారా పదాల అర్థాలను చర్చించి, పదసంపదను అభివృద్ధి చేయడం.

CG-5 : చదవడంలో ఆసక్తి మరియు అభిరుచులను అభివృద్ధి చేయడం.

5.1 : ఇంట్లో చదవడానికి గ్రంథాలయం నుండి క్రమం తప్పకుండా పుస్తకాలను తీసుకోవడం..

5.2 : గ్రంథాలయంలోని పుస్తకాలను చదవడంలో ఆసక్తిని ప్రదర్శించడం.

APSCERT

ఆశించిన అభ్యసనఫలితాలు

1. శృణ్వంతు, విచింత్య వదంతు.

- విన్న, చూసిన, చదివిన అంశాలను క్రమపద్ధతిలో సొంతమాటల్లో చెప్పాలి. చర్చల్లో స్వేచ్ఛగా పాల్గొని తమ అభిప్రాయాలు చెప్పాలి.
- గేయాలు, పాటలు, కథలు, సంభాషణలు, చిత్రాలు, పాత్రలు మొదలైన వాటి గురించి స్వేచ్ఛగా మాట్లాడాలి. ప్రశ్నించాలి, చర్చించాలి.
- తమ పరిసరాలలో జరిగిన సంఘటనలను, సూక్ష్మంగా పరిశీలించిన అంశాలను మౌఖికంగా వ్యక్తీకరించాలి.

2. పఠంతు, అవగచ్ఛంతు వ్యక్తీకుర్వంతు.

- గేయం, కథ, సంభాషణ, కథనం, దరఖాస్తు, ఆత్మకథ, వ్యాసం, పద్యం వంటి ప్రక్రియా రూపాలు ధారాళంగా చదవాలి. వాటి గురించి సంభాషించాలి, రాయాలి.
- చదివిన అంశాల గురించి తమ అభిప్రాయాలను సొంత మాటల్లో రాయాలి.
- పాఠ్య పుస్తకాలతో ఇతర రచనా సామగ్రి (వార్తా పత్రికలు, సమాచార పట్టికలు, కార్యక్రమ నివేదికలు, బాలసాహిత్యం, ప్రకటనలు) వంటివి చదవాలి. వాటి గురించి మాట్లాడాలి.
- తమ పరిసరాలలో జరిగిన సంఘటనలను, సూక్ష్మ పరిశీలన చేసిన అంశాలపై ప్రతిస్పందనలను రాతపూర్వకంగా వ్యక్తీకరించాలి.

3. స్వీయరచనా

- విన్న, చదివిన, తెలిసిన అంశాల గురించి సొంతంగా రాయాలి.
- పాఠ్యాంశాల్లో పాత్రల గురించి, స్థలాల గురించి సంఘటనల గురించి సారాంశాలు మొదలైనవాటిని సొంత మాటల్లో రాయాలి.
- స్థాయికి తగ్గవిషయాలు, వృత్తులు, కథలకు సంబంధించిన పదాలను తెలుసుకొని సందర్భోచితంగా రచనల్లో ఉపయోగించాలి.
- ఊహించి రాయడం, సందర్భానికి తగినట్లుగా తమ అనుభవాలను రాయడం, చూసిన సంఘటలను, పండుగలను గురించి సొంత మాటల్లో రాయాలి.

AP SCERT

4. సర్జనాత్మకతా

- గేయాలను, కథలను పొడిగించాలి. కథను ఊహించి రాయడం, లేఖ, సంభాషణ మొదలైనవాటిని రాయాలి.
- గేయాలను రాగయుక్తంగా పాడాలి. కథలోని పాత్రలను అభినయం చేయాలి.
- అహ్వానపత్రాలు, ప్రకటన బోర్డులు, అభినందనపత్రాలు చేయాలి. మాస్కులు తయారు చేసుకుని కథలను చెప్పాలి.

5. పదజాలమ్

- నూతన పదాలను సందర్భోచితంగా సొంత వాక్యాలలో ఉపయోగించాలి.
- సందర్భాన్ని బట్టి అర్థాలను, నిఘంటువు ద్వారా తెలుసుకొని అర్థవంతంగా పదాలను వాక్యాలలో ఉపయోగించాలి.
- భాషా క్రీడల ద్వారా సందర్భోచితంగా పదాలను రాయాలి.

6. ప్రశంసా

- ఇతర రచనలలోని భాషను, ఇతరుల ఆలోచనలను, భావోద్వేగాలను, సంస్కృతి సంప్రదాయాలను, భావా గౌరవించగలగాలి. ఇతరులు చేసిన మంచి పనులను, వారి విజయాలను అభినందించాలి.

7. భాషాంశాः

- భాషా, వ్యాకరణాంశాలు (నామవాచకాలు, సర్వనామాలు, విశేషణాలు, క్రియ, కాలం, విభక్తి, అవ్యయం మొదలైనవి గుర్తించాలి. వాక్యనిర్మాణం చేయాలి.
- తమ రచనలో విరామచిహ్నాలను ఉపయోగించి (పూర్ణవిరామం, స్వల్పవిరామం) రాయాలి.
- వ్యాకరణ సూత్రాలను కంఠస్థం చేయకుండా భాషా నియమాలను, వాక్య నిర్మాణాన్ని పరిశీలించి అవగాహన చేశాలి. పారిభాషికపదాలను తెలుసుకొని ఉపయోగించాలి.

APSCERT

విషయసూచీ

క్ర.సం.	పాఠస్య నామ	ప్రక్రియా	మాసః	పృష్ఠసంఖ్యా
*	సంసిద్ధతాపాఠాః		జూన్, జులై	1-10
1.	విమానయానం రచయామ	గీతమ్	జులై	11-17
2.	మమ దినచర్యా	దినచర్యా	ఆగష్టు	18-24
3.	మానవసేవైవ మాధవసేవా	కథా	ఆగష్టు	25-31
*	చతురః గణేశః	(కథా)		32
4.	పర్వతస్య చింతనమ్	కాల్పనికకథా	సెప్టెంబర్	33-42
5.	మూషకస్య చతురతా	సుభాషితశ్లోకాః	సెప్టెంబర్	43-52
6.	ఏకాకీ చంద్రః	గీతమ్	అక్టోబర్	53-60
*	న్యాయనిష్ఠః శ్రీరామః	(కథా)		61
7.	నివేదనమ్	ఆత్మకథా	నవంబర్	62-69
8.	ప్రజ్ఞాచక్షుః	కథా	నవంబర్	70-78
*	తృప్తః చాణక్యః	(కథా)		79
9.	వేములవాడా క్షేత్రమ్	యాత్రారచనా	డిసెంబర్	80-89
10.	మితవ్యయః	సంభాషణమ్	జనవరి	90-98
*	రాజా వేనః	(కథా)		99
	పునశ్చరణమ్		మార్చి, ఏప్రిల్	
	శబ్దాః			100-102
	ధాతవః			103-105
	సంస్కృతవర్ణాః			106
	మాత్రాణాం లేఖనాభ్యాసః			107
	పదకోశః			108-110
	క్రియాపదకోశః			111-112

M7J6W8
Teacher corner

Y9D7K4
Student corner

APSCERT

సంసిద్ధతా పాఠాః

AP SCERT

అభ్యసన ఫలితాలు: వర్ణమాలలోని అక్షరాలను గుర్తించగలరు.

సంభాషణ : తరగతి ప్రారంభించే ముందు ఏదైనా అంశాలపై పిల్లలతో సంభాషించండి. వర్ణమాల చార్టులోని అక్షరాలను చూపిస్తూ నిత్య జీవితంలో ఉపయోగించే సరళ పదాలను చెప్పించండి.

V7C9V1

కృత్యం -1: వర్ణమాలలోని అక్షరాలను గుర్తింప చేయడం.

అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఋ ౠ

ఎ ఏ ఐ ఒ ఓ ఔ అం అః

క ఖ గ ఘ ఙ

చ ఛ జ ఝ ఞ

ట ఠ డ ఢ ణ

త థ ద ధ న

ప ఫ బ భ మ

య ర ల వ శ ష స హ క్ష త్ర జ్ఞ

అ - ఁ	ఆ - ా	ఇ - ి	ఈ - ీ	ఉ - ు	ఊ - ూ
ఋ - ృ	ౠ - ౄ	ఎ - ె	ఏ - ే	ఐ - ై	ఒ - ొ
ఓ - ో	ఔ - ౌ	అం - ం	అః - ః		

AP SCERT

అభ్యసన ఫలితాలు: వర్ణమాలలోని అక్షరాలను గుర్తించగలరు.

సంభాషణ : తరగతి ప్రారంభించే ముందు ఏదైనా అంశాలపై పిల్లలతో సంభాషించండి. వర్ణమాల చార్టులోని అక్షరాలను చూపిస్తూ నిత్య జీవితంలో ఉపయోగించే సరళ పదాలను చెప్పించండి.

కృత్యం -1: వర్ణమాలలోని అక్షరాలను ఖాళీలో పూరించండి.

అ ___ ఇ ___ఉ ఊ ___ ఋూ

ఎ ఏ ___ఒ ఓ ___అం అః

క ___గ ___ ఙ

___ ఛ జ ___ ఞ

___ ఠ ___ , ___ ణ

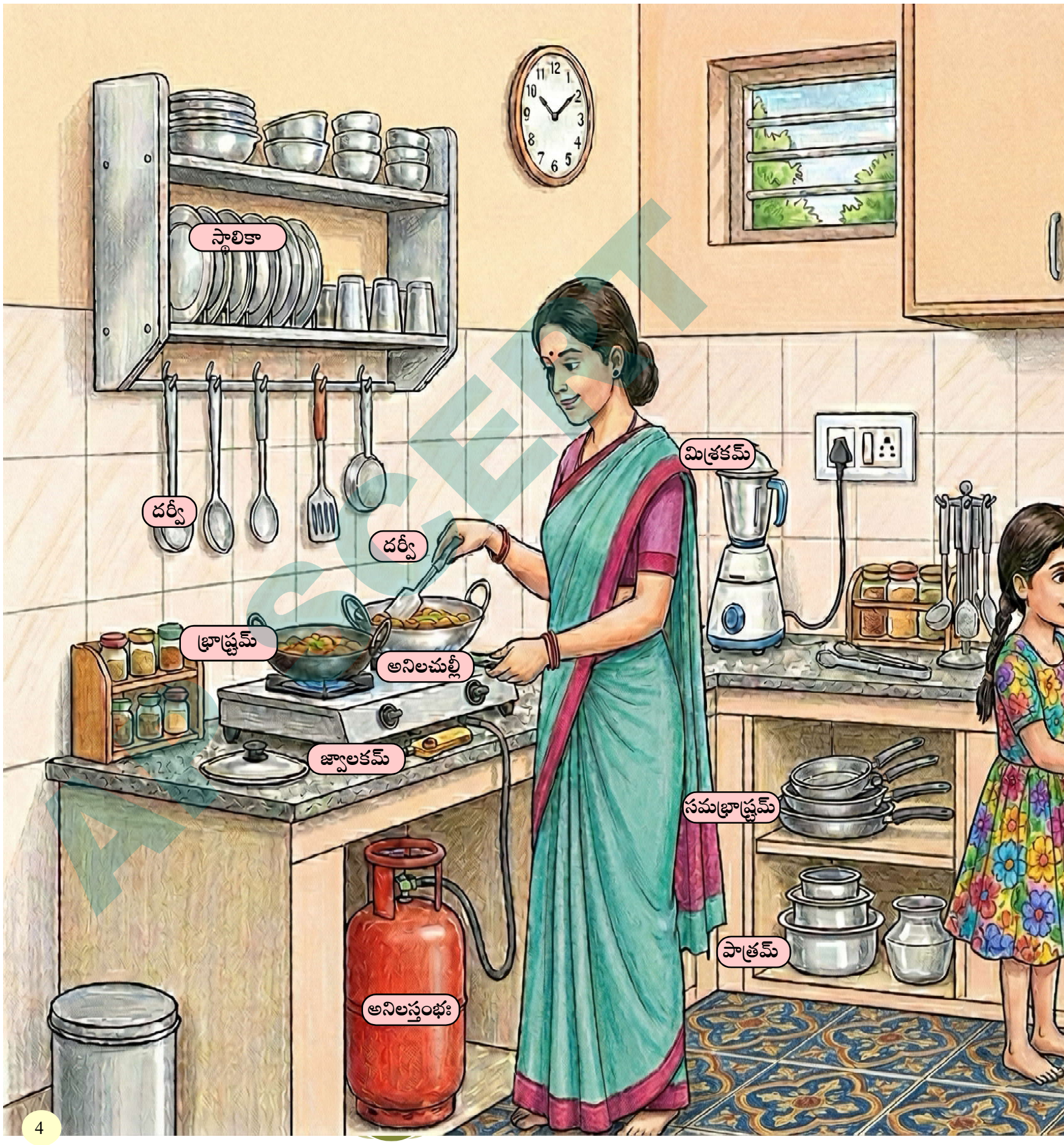
త ___ ద ___ న

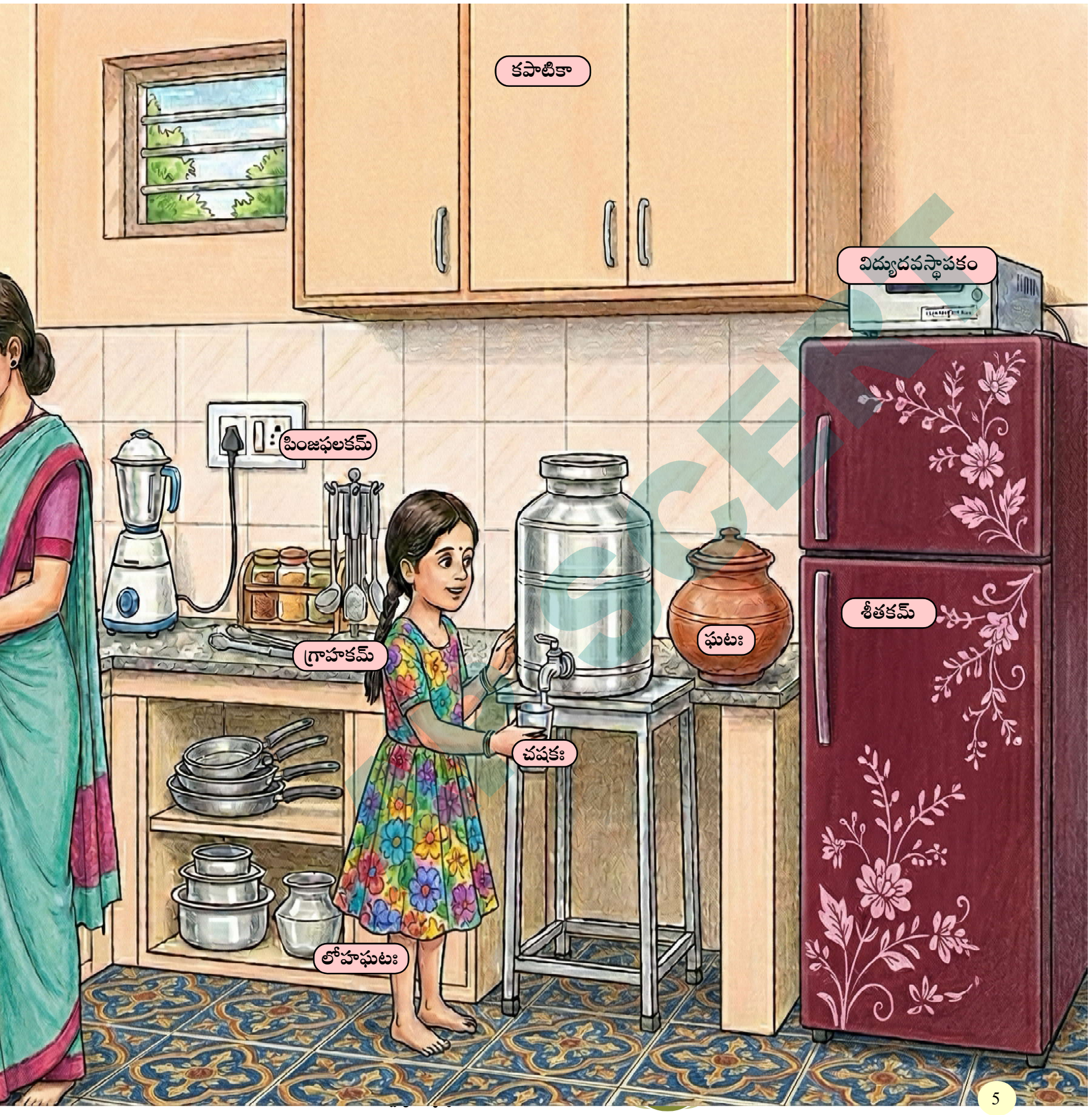
___ ఫ బ ___ మ

య ___ ల ___ శ ష ___ హ క్ష త్ర జ్ఞ

అ –	ఆ – ా	ఇ – ి	ఈ – ీ	ఉ – ు	ఊ – ూ
ఋ – ృ	ఋూ – ౄ	ఎ – ె	ఏ – ే	ఐ – ై	ఒ – ొ
ఓ – ో	ఔ – ౌ	అం – ం	అః – ః		

AP SCERT

స్థాలికా
దర్వీ
దర్వీ
మిశ్రకమ్
భ్రాష్టమ్
అనిలచుల్లీ
జ్వాలకమ్
సమభ్రాష్టమ్
పాత్రమ్
అనిలస్తంభః

కపాటికా
విద్యుదవస్థాపకం
పింజఫలకమ్
గ్రాహకమ్
ఘటః
చషకః
శీతకమ్
లోహఘటః

1. గీతమ్

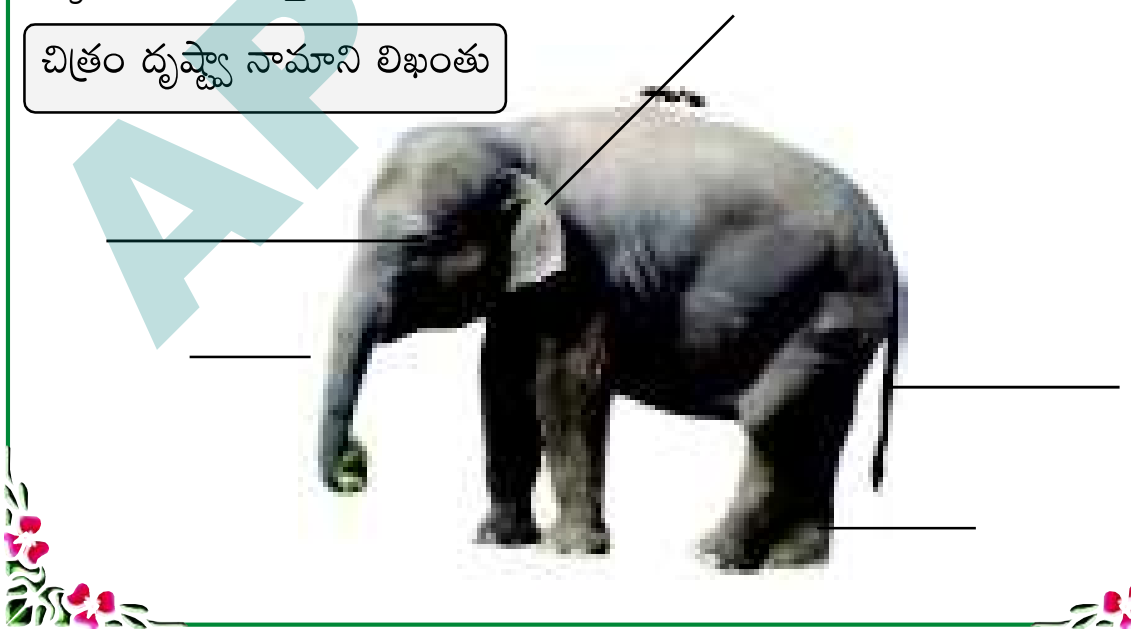
ఏకా పిపీలికా వదతి గజో మమ భ్రాతా

ఏకా పిపీలికా వదతి గజో మమ భ్రాతా
ఏకా పిపీలికా వదతి గజో మమ భ్రాతా
గజో మమ భ్రాతా గజో మమ భ్రాతా
కథం కథం కథం కథం, కథం కథం కథం కథం

ఏకా పిపీలికా
తస్య పృష్ఠే ఉపవిష్టా — ఏవమ్
అహం పృష్ఠే ఉపవిష్టా — అస్తు
ఏకా పిపీలికా
తస్య పుచ్ఛం మమ డోలా — ఏవమ్
తస్య పుచ్ఛమేవ డోలా — అస్తు
ఏకా పిపీలికా
తస్య కర్ణే అహం సుప్తా — ఏవమ్
అహం తస్య కర్ణే సుప్తా — అస్తు
ఏకా పిపీలికా
తస్య శుండా మయా మిత్తా — ఏవమ్
శుండా మయా మిత్తా — అస్తు
ఏకా పిపీలికా
సత్యమేవ పిపీలికే గజస్తవ భ్రాతా
సత్యమేవ పిపీలికే గజస్తవ భ్రాతా — **ఏకా పిపీలికా**

చిత్రం దృష్ట్వా నామాని లిఖంతు

APSCERT

సంభాషణాభ్యాసః - 2 (క్త్వతు ప్రత్యాయాంతాని)

కవితా : అంబ! అహమ్ ఆగతవతీ.

అంబా : కవితే! కిమర్థం విలంబేన ఆగతవతీ?

కవితా : అద్య విద్యాలయే కార్యక్రమః ఆసీత్. తత్ర భాగం స్వీకృతవతీ.

అంబా : భవతీ ఏకా ఏవ భాగం గృహీతవతీ వా?

కవితా : నాస్తి. మమ సఖ్యః విజయా, మాలతీ, రాధా అపి భాగం గృహీతవత్యః. మోహనః, రాఘవః, నారాయణః చ భాగం గృహీతవంతః

అంబా : మోహనః కిం కృతవాన్?

కవితా : సః ఏకపాత్రం ప్రదర్శితవాన్. రాఘవః హాస్యకణికామ్ ఉక్తవాన్.

అంబా : ఉత్తమమ్. అద్య అహం మధురం కృతవతీ. యచ్ఛామి. భవతీ ఖాదతు.

1. ద్వ్యక్షరపదాని లిఖంతు

అంబా

1. ..... 2. .....

3. ..... 4. .....

2. . రిక్తస్థానాని పూరయంతు

కవితా: అంబ! .....ఆగతవతీ.

అంబా: కవితే! కిమర్థం .....?

కవితా: అద్య ..... తత్ర భాగం స్వీకృతవతీ.

అంబా: .....ఏకా ఏవ భాగం గృహీతవతీ వా?

కవితా: నాస్తి. మమ సఖ్యః .....అపి భాగం గృహీతవత్యః. మోహనః, రాఘవః, ... గృహీతవంతః

అంబా: మోహనః ..... కృతవాన్?

కవితా: సః ఏకపాత్రం ప్రదర్శితవాన్. .....

అంబా: ఉత్తమమ్. అద్య అహం మధురం కృతవతీ. ..... భవతీ ఖాదతు.

AP SCERT

సంభాషణాభ్యాసః – 3 (ప్రశ్నవాచకాః – కదా, కుత్ర, కిమర్థం.)

రమేశః : సతీశ! హ్యాఃభవాన్ విద్యాలయం న ఆగతవాన్ ఖలు?

సతీశః : ఆమ్, అహం న ఆగతవాన్.

రమేశః : భవాన్ కుత్ర గతవాన్?

సతీశః : హ్యాఃఅహం మమ పితామహస్య గ్రామం గతవాన్.

రమేశః : తథా వా! తత్ర కిమర్థం గతవాన్?

సతీశః : మమ పితామహః కాశీతఃఆగతవాన్. తస్య దర్శనార్థం గతవాన్.

రమేశః : భవతఃపితామహఃకదా కాశీం గతవాన్.

సతీశః : మమ పితామహఃగతమాసే కాశీం గతవాన్.

రమేశః : తత్ర సఃకిం కిం దృష్టవాన్?

సతీశః : తత్ర విశ్వనాథమందిరం, గంగానదీం, అన్నపూర్ణామందిరం చ దృష్టవాన్. ప్రసాదమ్ అపి ఆనీతవాన్. స్వీకరోతు.

రమేశః : ధన్యవాదః.

AP SCERT

సంభాషణాభ్యాసః – 5 (శిష్టాచారః)

మీనాక్షీ: మహోదయ! నమస్కారః ఆగమ్యతామ్. కుశలీ ఖలు భవాన్?

అతిథిః: వత్సే! కుశలీ అహమ్. భవతీ కుశలినీ కిమ్?

మీనాక్షీ: కుశలినీ ఏవ. ఆసన్దే ఉపవిశతు. జలమ్ ఆనయామి.

అతిథిః: (జలం పీత్వా) పితరౌ కుశలినౌ కిమ్? గృహే న స్తః వా?

మీనాక్షీ: పితా ఆపణం గతవాన్. మాతా అస్తి. పాకశాలాయామ్ అన్నాదికం పచతి.

అతిథిః: భవతీ సమ్యక్ అధ్యయనం కరోతి వా? కస్యాం కక్ష్యాయాం పఠతి?

మీనాక్షీ : పంచమకక్ష్యాయాం పఠామి. మమ కక్ష్యాయామ్ అహమేవ ప్రథమా.

అతిథిః: సాధు ఉక్తమ్. ఏవమేవ విద్యాభివృద్ధిరస్తు.

మీనాక్షీ: ధన్యవాదాః! తథైవ ప్రయత్నం కరోమి.

అతిథిః: వత్సే! అవశ్యమ్. తథైవ కరోతు.

మీనాక్షీ: మాతా ఆహ్వయతి. అన్తః గత్వా కాఫీ ఆనయామి.

అతిథిః: అహో! కాఫీ రుచికరం వర్తతే. భవతీ పితరం సూచయతు అహమ్ ఆగత్య గతవానితి. సాయంకాలే పునరాగమిష్యామి ఇతి చ.

మీనాక్షీ: భవతే స్వాగతం సర్వదా! ధన్యవాదాః!

AP SCERT

ప్రార్థనా

వక్రతుండ ! మహాకాయ ! కోటిసూర్యసమప్రభ ! ।
నిర్విఘ్నం కురు మే దేవ ! సర్వకార్యేషు సర్వదా ॥

పద్మపత్రవిశాలాక్షీ పద్మకేసరవర్ణినీ ।
నిత్యం పద్మాలయా దేవీ సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥

ఆంజనేయమతిపాటలాననం
కాంచనాద్రికమనీయవిగ్రహమ్ ।
పారిజాతతరుమూలవాసినం
భావయామి పవమాననందనమ్ ॥

భారతేన సమో దేశః బ్రహ్మాండే నాస్తి కశ్చన ।
సంస్కృతేన సమా భాషా న భూతా న భవిష్యతి ॥

AP SCERT

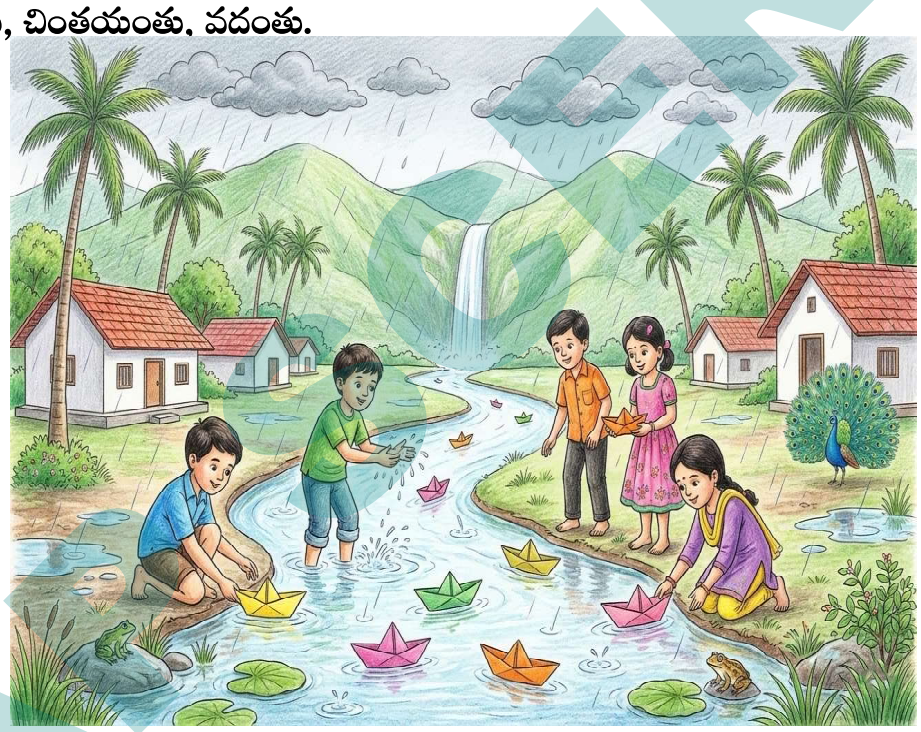
1 విమానయానం రచయామ

H2Q6C2

అభ్యసనా ఫలితాలు

1. ఛాత్రాః గీతం రాగయుక్తం స్వయం గాతుం ప్రభవంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః గీతస్య అర్థం జ్ఞాత్వా భావం స్వీయవాక్యైః వక్తుం ప్రభవంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః కృషకానాం పరిశ్రమం అవగచ్ఛంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః ప్రథమావిభక్తిపదానాం వచనాంతరాణి లిఖితుం శక్నువన్తి. C G - 4
5. ఛాత్రాః క్రియాపదానాం ఏకవచన-బహువచనరూపాణి లిఖితుం శక్నువంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

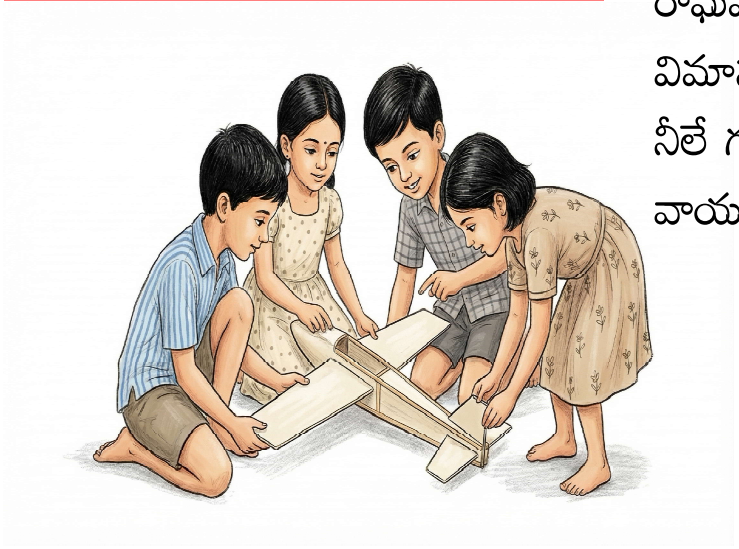
- చిత్రే కిం దృశ్యతే?
- చిత్రే బాలాః కిం కిం కుర్వంతి?
- ఆకాశాత్ కిం పతతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పారస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

రాఘవ! మాధవ! సీతే! లలితే!
విమానయానం రచయామ ।
నీలే గగనే విపులే విమలే
వాయువిహారం కరవామ ॥

.. రాఘవ! మాధవ! సీతే! లలితే!

ఉన్నతవృక్షం తుంగం భవనం
క్రాంత్వాఽఽకాశం ఖలు యామ ।
కృత్వా హిమవంతం సోపానం
చందిరలోకం ప్రవిశామ ॥

.. రాఘవ! మాధవ! సీతే! లలితే!

శుక్రశ్చంద్రః సూర్యో గురురితి
గ్రహాన్ సర్వాన్ గణయామ ।
వివిధాః సుందరతారాశ్చిత్వా
మౌక్తికహారం రచయామ ॥

.. రాఘవ! మాధవ! సీతే! లలితే!

అంబుదమాలామ్ అంబరభూషామ్
ఆదాయైవ హి ప్రతియామ |
దుఃఖిత-పీడిత-కృషకజనానాం
గణేషు హర్షం జనయామ ||
.. రాఘవ! మాధవ! సీతే! లలితే!

డా. విశ్వాసుః

గీతభావం -

రాఘవ! మాధవ! సీతా! లలితా! విమానాన్ని నిర్మిద్దాం. విశాలమైన నిర్మలమైన నీలాకాశంలో వాయువిహారం చేద్దాం.

ఎత్తైన వృక్షాలను, భవనాలను దాటి ఆకాశంలోకి వెళ్లాం. హిమాలయ పర్వతాన్ని మెట్లుగా చేసుకొని చంద్రలోకానికి వెళ్లాం.

శుక్రుడు, చంద్రుడు, సూర్యుడు, గురువు అన్ని గ్రహాలను లెక్కిద్దాం. రకరకాలుగా మెరిసే నక్షత్రాలను తీసుకొని ముత్యాలహారాన్ని కూర్చుదాం.

ఆకాశానికి అలంకారమైన మేఘమాలను తీసుకునే వెళ్లాం. దుఃఖంతోఉన్న, బాధతో ఉన్న రైతుల యొక్క సమూహాల్లో " సంతోషాన్ని కలిగిద్దాం.

అర్థాం

యానం	=	వాహనం	గగనం	=	ఆకాశం
ఉన్నతః	=	పొడవు	అంబుదమాలా	=	మేఘాలదండ
కృషకః	=	రైతు	వృక్షం	=	చెట్టు
తుంగం	=	ఎత్తైన	కరవామ	=	చేద్దాం
సోపానం	=	మెట్టు.	తారాః	=	నక్షత్రాలు

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

1. గీతం శృణ్వంతు. రాగయుక్తం గాయంతు.

2. విమానయానం భవాన్ కుత్ర దృష్టవాన్? తత్ కథం వర్తతే?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు-వ్యక్తీకుర్వంతు

ఇ. అధః దత్తేషు గీతచరణేషు పదాని ఇతస్తతః సంతి. గీతం పఠిత్వా క్రమశః లిఖంతు.

భవనం తుంగం ఉన్నతవృక్షం

యామ ఖలు క్రాంత్వా ఉ ఉ కాశం

హిమవంతం కృత్వా సోపానం

ప్రవిశామ చందిరలోకం

అంబరభూషామ్ అంబుదమాలామ్

ప్రతియామ హి ఆదాయైవ

కృషకజనానాం పీడిత-దుఃఖిత

హర్షం గణేషు జనయామ

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

1) కుత్ర వాయువిహారం కరవామ?

2) కిం కిం క్రాంత్వా ఆకాశం యామ?

3) కామ్ ఆదాయైవ ప్రతియామ?

4) కేషాం గణేషు హర్షం జనయామ?

5) అంబరభూషా కా?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని వ్యాసరూపేణ స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

1) ఆకాశే కే కే సన్తి? తే కథం వర్తంతే?

2) భవతః ఇష్టం యానం కిం? కిమర్థమ్?

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

వినీలమ్ ఆకాశం, నక్షత్రాణి, చంద్రాదిగ్రహాన్ చ చిత్రయంతు. తత్ చిత్రమ్ అధికృత్య వదంతు.

V ప్రశంసా

ప్రాచీనకాలే అస్మాకం దేశే 'పుష్పకవిమానం' నామ ఏకం విమానయానమ్ ఆసీత్. తత్ అధికృత్య జానంతు. మిత్రాణి వదంతు.

VI పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

ఇ. అధః దత్తేషు వాక్యేషు సమానార్థకపదాని చిత్వా లిఖంతు.

i) ఉత్తమచ్ఛాత్రః గురూణాం హృదయేషు హర్షం జనయతి.

i) ఉత్తమపుత్రః మాతుః పితుః చ హృదయే ఆనందం జనయతి.

iii) దేశభక్తః భరతమాతుః హృదయే సంతోషం జనయతి.

....

i) గగనే విమానాని సంచరంతి.

ii) ఆకాశే పక్షిణః విహరంతి.

iii) ఖే మేఘాః విలసంతి.

....

AP SCERT

ఉ. అధః దత్తేషు పదేషు భిన్నం పదం చిత్వా లిఖంతు.

1. ఆకాశమ్, గగనమ్, జలమ్, అంబరమ్ ( )
2. తారాః, నక్షత్రమ్, గ్రహాః, తారకః ( )
3. జలధరః, జలదః, గగనమ్, వారిదః ( )
4. నీరమ్, సుధా, జలమ్, పయః ( )

ఈ. మంజూషాతః సమానార్థకపదాని స్వీకృత్య రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

హిమాలయం	వారిదమాలాం	ఆకాశే	సమూహేషు

1. నీలే .....వాయువిహారం కరవామ.
2. ..... సోపానం కృత్వా చందిరలోకం ప్రవిశామ.
3. కృషక జనానాం ..... హర్షం జనయామ.
4. అంబరభూషామ్ .....

భాషాంశాః

అ. ఏతాని వాక్యాని పఠంతు.

1.	కృషకః గ్రామం గచ్ఛతి.	కృషకాః గ్రామం గచ్ఛంతి
2.	భక్తః దేవం నమతి.	భక్తాః దేవం నమంతి.
3.	వృద్ధః జలం పిబతి.	వృద్ధాః జలం పిబంతి.
4.	జనః దేవాలయం గచ్ఛతి.	జనాః దేవాలయం గచ్ఛంతి.
5.	అర్చకః దేవం పూజయతి.	అర్చకాః దేవం పూజయంతి.
6.	ధనికః ధనం వాంఛతి.	ధనికాః ధనం వాంఛంతి.
7.	నిర్ధనః ఆనందేన జీవతి.	నిర్ధనాః ఆనందేన జీవంతి.
8.	కలశః గృహే అస్తి.	కలశాః గృహే సంతి.

AP SCERT

ఆ) ఉపరితనవాక్యేషు ఆగతాని నామవాచకపదాని ఉదాహరణానుసారం లిఖంతు.

ఏకవచనమ్	బహువచనమ్	ఏకవచనమ్	బహువచనమ్
కృషకః	కృషకాః	భక్తుః	భక్తాః
వృద్ధః	.....	జనః	.....
అర్చకః	.....	కలశః	.....
ధనికః	.....	నిర్ధనః	.....

ఇ) ఉపరితనవాక్యేషు ఆగతాని క్రియాపదాని ఉదాహరణానుసారం లిఖంతు.

ఏకవచనమ్	బహువచనమ్	ఏకవచనమ్	బహువచనమ్
ఉదా: గచ్ఛతి	గచ్ఛంతి	నమతి	నమంతి
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

ఈ) మేలనం కుర్వంతు

మేఘుః	బిలం	కరోతి
మాతా	పాఠం	పశ్యతి
అధ్యాపకాః	జలం	దదాతి
మర్కటాః	పాకం	ప్రవిశతి
అధ్యాపికా	ఫలాని	ఖాదంతి
మూషకః	గృహకార్యం	పాఠయంతి

ఉదా: 1. మాతా పాకం కరోతి.
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....
6. .....

VIII పరియోజనాకార్యమ్

విమానయానచిత్రం మూల్యాంకనపుస్తకే సుందరతయా చిత్రయంతు

స్వీయమూల్యాంకనమ్

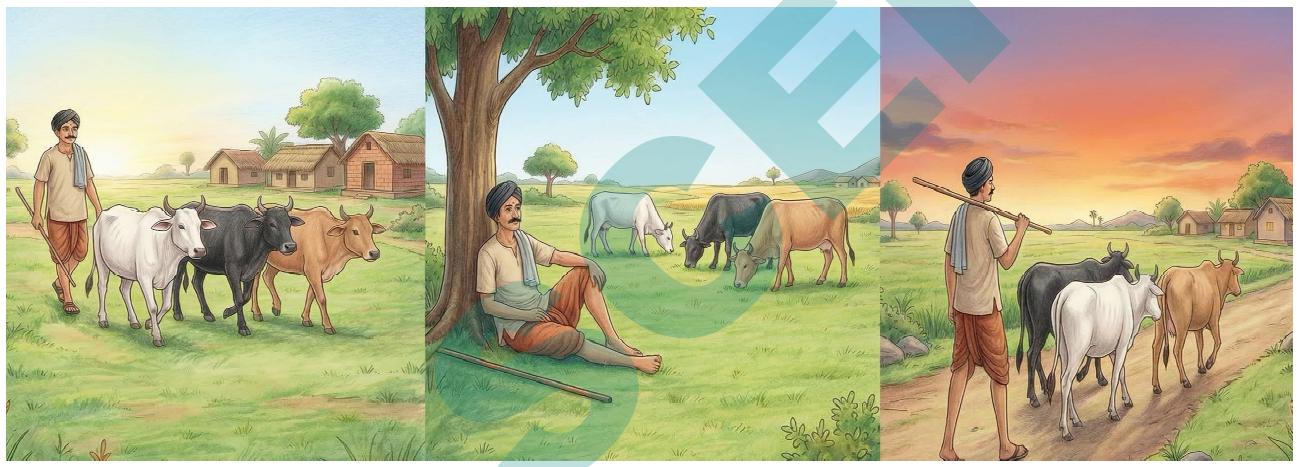
		అమ్	న
1.	గీతం సాభినయమ్ గాతుం శక్నోమి	.....	.....
2.	గీతస్య సారం స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
3.	గీతస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....

౨ మమ దినచర్యా

D4C4B3

అభ్యసనఫలితాని

1. ఛాత్రాః సరళసంస్కృతభాషాయాం కథాః పఠితుం అవగంతుం చ సమర్థాః భవంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః జీవనే స్వీయ దినచర్యాయాః మహత్వం జానన్తి. C G - 2
3. మహాపురుషాణాం దినచర్యాన్ జ్ఞాత్వా స్వీయవ్యక్తిత్వం వికాసయిష్యంతి. C G - 3
4. ప్రేరణదాయకానాం వీరానాం పుస్తకాని గ్రంథాలయే పఠంతి. C G - 4
5. ఛాత్రాః సమయవాచకపదాని జ్ఞాత్వా, లిఖితుం ప్రభవంతి. C G - 5

- ప్రథమచిత్రే కిం దృశ్యతే?
- ద్వితీయచిత్రే కిమ్ అస్తి?
- అనేన భవాన్ కిమ్ అవగతవాన్?

చాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

APSCERT

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

(అరవిందః ఏకస్మిన్ దినే ప్రాతః ఆరభ్య రాత్రౌ శయనపర్యంతం కిం కిమ్ అకరోత్ ఇతి తస్య దినచర్యాపుస్తకే లిఖితవాన్)

అద్య సోమవాసరః. ప్రాతః వంచవాదనే నిద్రాతః అహమ్, ఉత్థితవాన్. దంతధావనం కృత్వా, పాఠ్యపుస్తకాని స్వీకృత్య గృహకార్యం సర్వం కృతం వా న వా ఇతి పునః అపశ్యమ్. హ్యః శిక్షకః సంస్కృతశ్లోకాన్ అపాఠయత్. తాన్ శ్లోకాన్ అపఠమ్. సార్ధసప్తవాదనమ్ అభవత్. శీతజలేన స్నానం కృత్వా దేవం నమస్కృతవాన్. తదనంతరం మాత్రా దత్తమ్ ఉష్ణమ్ ఓదనం ఖాదిత్వా స్యూతం భుజే నిధాయ పాఠశాలాం ప్రస్థితవాన్ అహమ్. మార్గే హిరణ్మయీ, సురేశః చ మిలితవన్తౌ.

నవవాదనే విద్యాలయస్య ఆరంభః భవతి. పరన్తు వయం పాదోననవవాదనే ఏవ పాఠశాలాం గతవంతః. ప్రార్థనాయామ్ అహమ్ ఏకం నీతిశ్లోకమ్ అపఠమ్. అనంతరం మధ్యాహ్నపర్యన్తం కక్ష్యాయాం సంస్కృతమ్ అపఠమ్. మధ్యాహ్నభోజనసమయే విద్యాలయస్య సమీపే ఏకః మర్కటః మహాన్తం కోలాహలమ్ అకరోత్. వయం సర్వే తం పశ్యన్తః కాలం యాపితవన్తః. మధ్యాహ్నే పునః కక్ష్యాః ఆరబ్ధాః. కక్ష్యాయాం శిక్షకః ఉత్తమాం దేశభక్తిపూర్ణాం కథామ్ ఉక్తవాన్.

అనంతరం వయం ఖో ఖో క్రీడాం అక్రీడామ. క్రీడామధ్యే మిత్రం విద్యానాథః అధః అపతత్. తథాపి సః ధైర్యేణ పునః అక్రీడత్. సాయంకాలే పాదోన- చతుర్వాదనే ఘంటానాదః అభవత్. ధావిత్వా గృహం ప్రాప్య మాత్రా దత్తం స్వల్పాహారం ఖాదిత్వా 'మాత ! మిత్రైః సహ క్రీడితుం గచ్ఛామి' ఇత్యవదమ్. సా 'త్వరయా ఆగచ్ఛతు' ఇతి అవదత్. సురేశేన సహ విద్యానాథస్య గృహమ్ అగచ్ఛమ్. తస్య పాదే వేదనా అస్తీతి సః అవదత్. కించిత్కాలం తత్రైవ యాపయిత్వా గృహమాగత్య గృహకార్యం లిఖితవాన్. తదా పితా గృహమ్ ఆగతవాన్. రాత్రౌ అష్టవాదనే మాతా భోజనం దత్తవతీ. శుద్ధేన ఘృతేన శాకం యోజయిత్వా ఓదనమ్ అఖాదమ్. అనంతరం నిద్రాప్రకోష్ఠం గతవాన్.

పదాని – అర్థాః

ప్రాతః = ఉదయము	అహం = నేను
పునః = మరల	కృత్వా = చేసి
శీతజలేన = చల్లని నీటితో	మర్కటః = కోతి
వయం = మేము	అధః = క్రింద

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ. భవాన్ ప్రాతః కదా ఉత్తిష్ఠతి?

ఆ. భవాన్ సాయంకాలసమయం కథం యాపయతి?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు-వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

అరవిందః పంచవాదనే నిద్రాతః ఉత్థితవాన్. అరవిందః దంతధావనం కృతవాన్. అరవిందః తస్య పాఠ్యపుస్తకాని స్వీకృత్య గృహకార్యం లిఖితవాన్. శిక్షకేన దత్తాన్ సంస్కృతశ్లోకాన్ అపఠన్.

1. అరవిందః కదా నిద్రాతః ఉత్థితవాన్?
2. కః దంతధావనం కృతవాన్?
3. అరవిందః పాఠ్యపుస్తకాని స్వీకృత్య కిం లిఖితవాన్?
4. కేన సంస్కృతశ్లోకాః అపఠన్?

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1. అరవిందస్య పాఠశాలా కదా ఆరభ్యతే?
2. అరవిందస్య మిత్రాణాం నామాని కాని?
3. పాఠశాలాయాం మధ్యాహ్న సమయే కం దృష్ట్వా ఛాత్రాః వినోదం ప్రాప్తవంతః?
4. అరవిందస్య మాతా రాత్రౌ తస్య కృతే కీదృశం భోజనం దత్తవతీ?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

1) భవాన్ ప్రాతః కదా ఉత్తిష్ఠతి? కిం కరోతి?

2) భవతః విద్యాలయః కథమ్ అస్తి?

3) విద్యాలయే ఛాత్రాః కాః కాః క్రీడాః క్రీడంతి?

4) సాయంకాలసమయే భవాన్ కిం కరోతి?

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

అ) భవతః మిత్రస్య దినచర్యాం భవాన్ జ్ఞాతుమ్ ఇచ్ఛతి. తదర్థం ప్రశ్నాన్ సజ్జీకరోతు. భవతః సంభాషణం లిఖతు.

అహమ్ : రామ! భవాన్ కదా ఉత్తిష్ఠతి?

రామః : .....

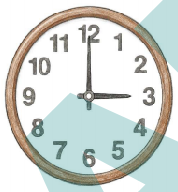
అహమ్ : .....

V ప్రశంసా

అ) అరవిందః స్వదినచర్యాం ప్రతిదినం డైనందిన్యాం లిఖతి. తథైవ భవంతః అపి భవతాం దినచర్యాం లిఖిత్వా దర్శయంతు.

VI పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

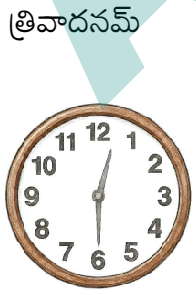
అ) అధః దత్తాని చిత్రాణి పశ్యంతు సమయవాచకపదాని అవగచ్ఛంతు.

త్రివాదనమ్

సపాదపంచవాదనమ్

సార్ధద్వాదశవాదనమ్

పాదోనషడ్వాదనమ్

APSCERT

ఆ) **ఉదాహరణానుసారం అధః దత్తమ్ సమయం పదైః లిఖంతు.**

ఉదా – 1.15 – సపాదఏకవాదనమ్

1. 7.15 2. 3.30 3. 6.00 4. 2.45

ఇ) **అధః దత్తం సమయం సంఖ్యాభిః లిఖంతు**

1. సార్ధదశవాదనమ్ 2. ఏకాదశవాదనమ్

3. సపాదషడ్వాదనమ్ 4. పాదోన అష్టవాదనమ్

ఉదా – సపాదత్రివాదనమ్ – 3.15

ఈ) **అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు**

1. మాతా **స్థాల్యాం** ఖాదతి

అ) పళ్ళెము ఆ) గిన్నెలో ఇ) గరిటెలో ఈ) చెంచాలో

2. బాలః చషకేణ జలం **పిబతి**

అ) తినుచున్నాడు ఆ) వండుచున్నాడు ఇ) తాగుచున్నాడు ఈ) నడుస్తున్నాడు

3. **లవణం** వినా శాకస్య రుచిః నాస్తి

అ) తీపి ఆ) కారము ఇ) ఉప్పు ఈ) చేదు

4. శాకానంతరం **సారేణ** అన్నం పరివేశయతి

అ) సాంబారుతో ఆ) మజ్జిగతో ఇ) పప్పుతో ఈ) రసముతో

అ) **అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు**

1. ఉపరి ( ) అ) సమాప్తిః
2. ధైర్యం ( ) ఆ) శత్రుః
3. ఆరంభ్ధుః ( ) ఇ) అధః
4. శీతం ( ) ఈ) అధైర్యం
5. మిత్రం ( ) ఉ) ఉష్ణం

అ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు. తస్య ఆధారేణ రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

↑ ప్రపరహ్యఃరవివాసరః (ఆవలిమొన్న)

↑ పరహ్యఃసోమవాసరః (మొన్న)

↑ హ్యఃమంగలవాసరః (నిన్న)

అద్యసౌమ్య(బుధ)వాసరః

ఉపరితనస్య చిత్రస్య ఆధారేణ రిక్తస్థానాని పూరయన్తు.

ప్రపరహ్యఃరవివాసరఃఆసీత్. రవివాసరే విద్యాలయస్య విరామఃఆసీత్. అహమ్ ఉద్యానవాటికాం గత్వా క్రీడితవాన్. అనంతరే దినే .....వాసరే విద్యాలయం గతవాన్. అధ్యాపికా గృహకార్యం దత్తవతీ. అనంతరే దినే ..... వాసరే అహం గృహకార్యమ్ అధ్యాపికాయై దర్శితవాన్.

అద్య.....వాసరః, దినాంకః .....

.....వాసరః, దినాంకః .....

VIII పరియోజనాకార్యమ్

భోజనసంబద్ధపదాని తేషామ్ అర్థాన్ చ సంస్కృతేన లిఖిత్వా భిత్తిపత్రే స్థాపయంతు. తాని అధికృత్య వదంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		అమ్	న
1.	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైఃవక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
2.	పాఠస్య సాహాయ్యేన మమ దినచర్యాం వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
3.	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైఃలేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....
4.	ప్రశ్నానాం నిర్మాణం కర్తుం శక్నోమి.	.....	.....

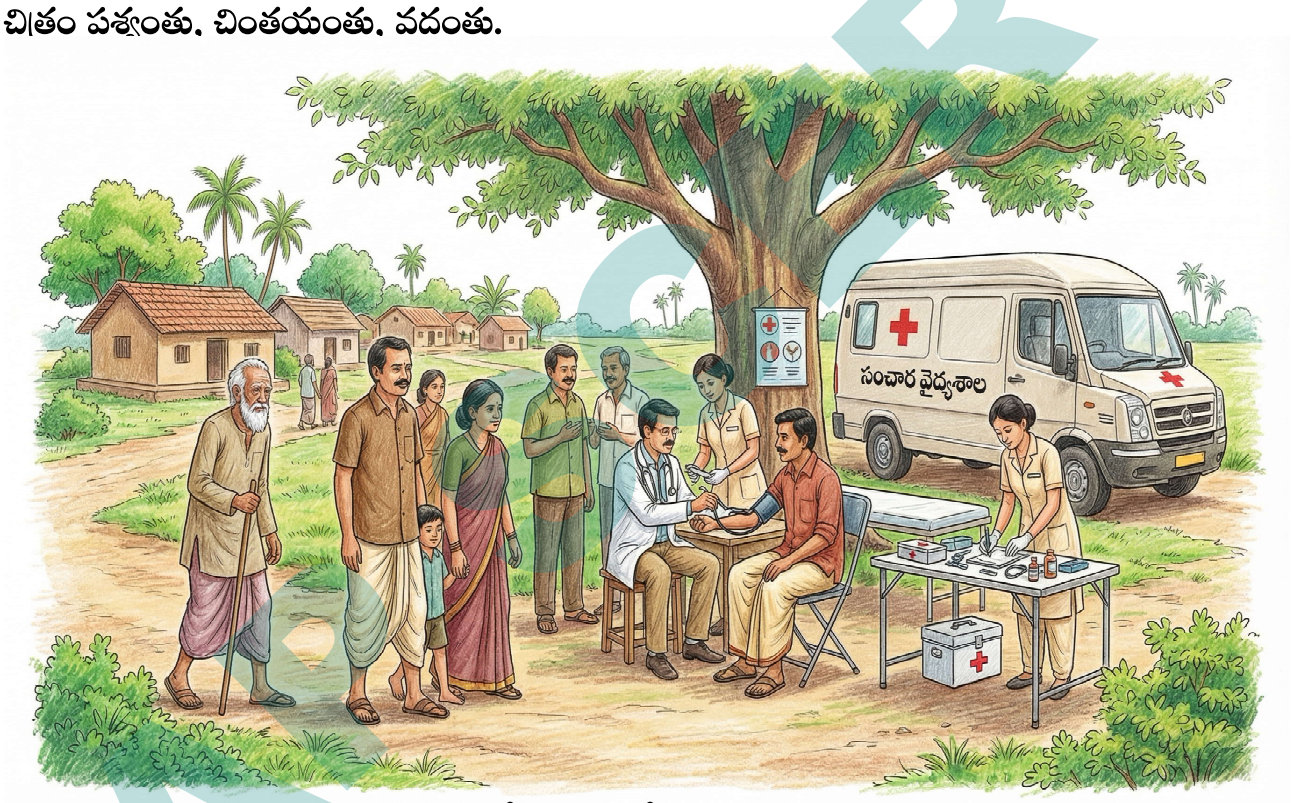
3 మానవసేవైవ మాధవసేవా

Y4X6R4

అభ్యసనాఫలితాని

1. ఛాత్రాః సంస్కృతభాషయా దానస్య మాహాత్మ్యం జానంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః పాఠస్య పఠన ద్వారా పరస్పరం సహాయభావం వికాసయంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః సత్యం-ధర్మం-త్యాగబుద్ధిం చ అనుసరంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః భారతదేశే విద్యమాన బదరీనాథక్షేత్రస్య మాహాత్మ్యం వర్ణయంతి. C G - 4
5. ఛాత్రాః భారతదేశే విద్యమాన ప్రసిద్ధపుణ్యక్షేత్రాణాం నామాని జ్ఞాస్యంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు. చింతయంతు. వదంతు.

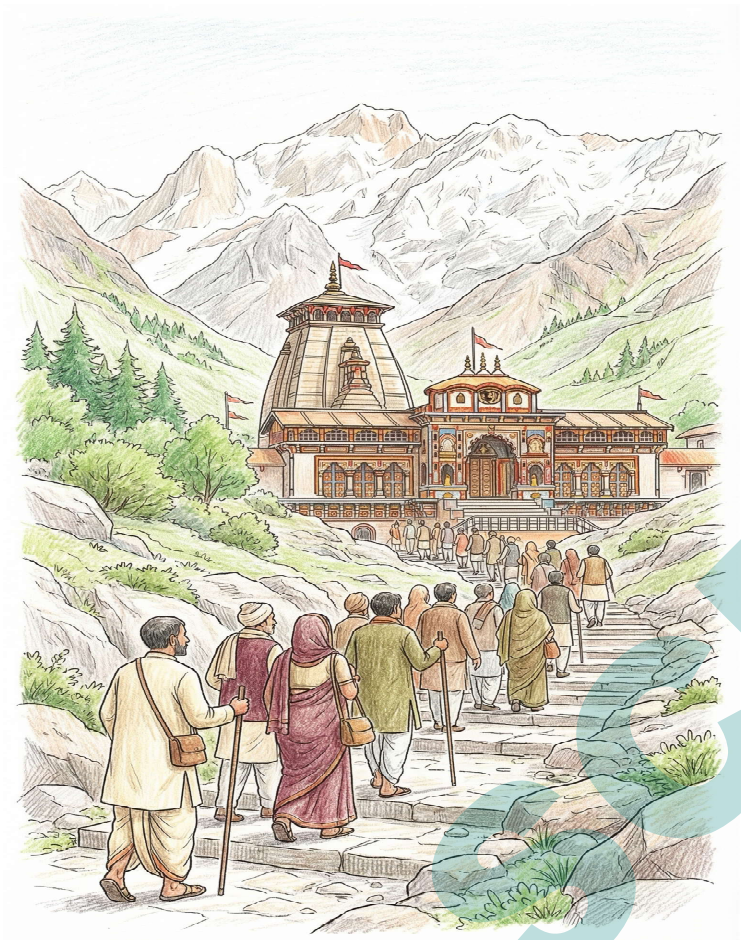
- చిత్రే కిం దృశ్యతే?
- తత్ర కే కే సంతి? తే కిం కుర్వంతి?
- చిత్రం దృష్ట్వా కిమ్ అవగతవాన్?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

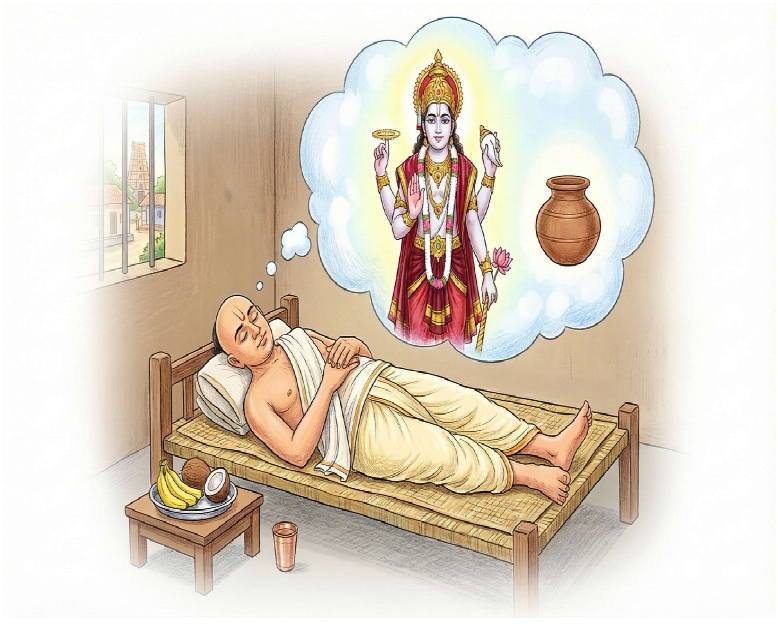
పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

అలకనందానదీతీరే ప్రసిద్ధం బదరీనాథక్షేత్రం వర్తతే. తస్మిన్ క్షేత్రే అభీష్టవరదాయకః భగవాన్ నారాయణః విలసతి. ఏతత్ క్షేత్రం శైత్యకాలే షట్ మాసాన్ యావత్ పిహితం భవతి. తదనంతరమేవ ఉద్ఘాటితం భవతి.

ఏకదా భగవాన్ నారాయణః అర్చకస్య స్వప్నే ప్రత్యక్షః భూత్వా 'హే అర్చక! భవతే ఏకం సుందరం మృన్మయం కలశం దదామి. ఏతం కలశం, మమ దర్శనార్థమ్ ఆగతానాం భక్తానాం హస్తే నిక్షిపతు. అత్యన్తధర్మపరస్య, సేవాపరస్య, స్పర్శనేనైవ ఏషః కలశః స్వర్ణమయః భవతి. తస్మై తం కలశం దదాతు' ఇత్యుక్త్వా అంతర్ధానం ప్రాప్తవాన్.

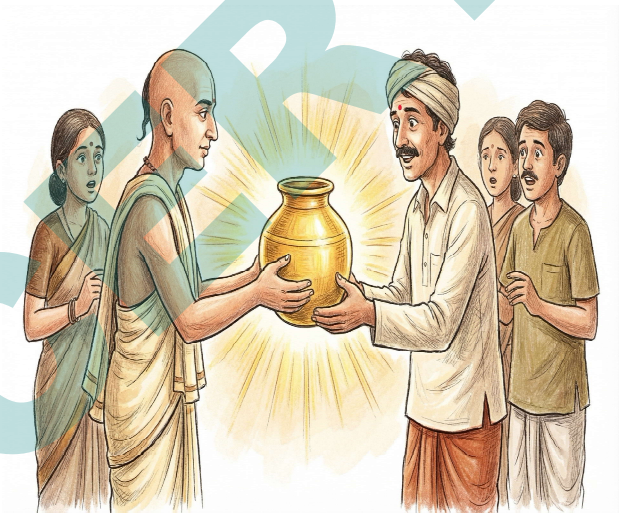
అర్చకః నేత్రే ఉన్మీలితవాన్. ఆశ్చర్యమ్, తస్య పురతః ఏకః సుందరః మృన్మయకలశః ప్రత్యక్షః అభవత్. తం కలశం గృహీత్వా, నారాయణస్య ఆదేశం స్మృత్వా అర్చకః దర్శనార్థమ్ ఆగతానాం భక్తానాం హస్తే తం కలశం స్థాపయతి స్మ. అనేకే ధర్మపరాయణాః, సేవాకార్యనిరతాః ధనికాః, మంత్రిణః, అధికారిణః, కీర్తికాంక్షిణశ్చ తం కలశం స్పృశన్తి స్మ.

కిన్తు కలశే కించిత్ అపి పరివర్తనం న అభవత్. ఏవం బహూని దినాని గతాని.

ఏకస్మిన్ దినే ఏకః కృషకః దేవస్య నారాయణస్య దర్శనార్థమ్ ఆగతవాన్. సః ఆలయసమీపే ఏకం దీనం రుగ్ణం చ వృద్ధం దృష్టవాన్. తస్య స్థితిం దృష్ట్వా కృషకః విచలితః అభవత్. సః సహసా తస్మై స్వకంబలం పాథేయం చ దత్తవాన్. బహుదూరం గత్వా జలమ్ ఆనీయ తం పాయితవాన్. తస్య నికటే ఉపవిశ్య సేవాం కర్తుమ్ ఆరబ్ధవాన్. అనయా స్వాస్థ్యం ప్రాప్య సః వృద్ధః 'భోః! కృషకవర్య! దేవాలయపిధానస్య సమయః అభవత్. శీఘ్రం గత్వా దేవస్య దర్శనం కరోతు, నోచేత్ షణ్మాసానంతరమ్ ఏవ దేవస్య దర్శనం భవిష్యతి' ఇతి అవదత్. కిన్తు కృషకః తం వృద్ధమ్ ఏతస్యాం దశాయాం త్యక్తుం న ఇచ్ఛతి స్మ. పరన్తు సః వృద్ధస్య వచనాత్ కథమపి ఉత్థాయ దేవాలయం గత్వా దేవస్య దర్శనం కృతవాన్.

యథా పూర్వమ్ అర్చకః కృషకస్య హస్తే కలశం నిక్షిప్తవాన్. తదా హఠాత్ సః స్వర్ణమయః అభవత్. సర్వే జనాః విస్మితాః అభవన్.

అర్చకః దేవస్య ఆజ్ఞాం స్మృత్వా తం స్వర్ణకలశం తస్మై కృషకాయ సమర్పితవాన్. 'దేవస్య ప్రసాదః' ఇతి మత్వా తం కలశం స్వీకృత్య కృషకః గ్రామం ప్రతినివృత్తః. మార్గే ఏకం నిర్ధనం దృష్ట్వా, తస్య దైన్యేన విచలితః సః తస్మై తం స్వర్ణకలశం దత్వా ఆనన్దేన స్వగృహం ప్రాప్తవాన్.

పదాని – అర్థాః

స్వర్ణకలశః	= బంగారుకుండ	షట్ మాసాః	= 6 నెలలు
విచలితః	= చలించినవాడై	దృష్ట్వా	= చూసి
కీర్తి కాంక్షిణః	= కీర్తిని కోరుకునే వాళ్ళు	పురాతన	= ముందర
శైత్యకాలః	= చలికాలం	పాథేయం	= సద్దిమూట
బహూని	= చాలా	హస్తే	= చేతిలో

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ. బదరీనాథక్షేత్రమ్ అధికృత్య వదంతు.

ఆ. భవాన్ కదాపి కిమపి క్షేత్రం దృష్టవాన్ వా? తత్ కథమ్ అస్తి? వర్ణయంతు.

ఇ. భగవాన్ నారాయణః కిమర్థమ్ అర్చకాయ కలశం దత్తవాన్ ఇతి భవాన్ చింతయతి?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు-వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

అలకనందానదీతీరే ప్రసిద్ధం బదరీనాథక్షేత్రం వర్తతే. తస్మిన్ క్షేత్రే అభీష్టవరదాయకః భగవాన్ నారాయణః విలసతి. ఏతత్ క్షేత్రం శైత్యకాలే షట్ మాసాన్ యావత్ పిహితం భవతి. తదనంతరమేవ ఉద్ఘాటితం భవతి.

1. కస్యాః నద్యాః తీరే బదరీనాథక్షేత్రం వర్తతే ?
2. క్షేత్రే కః విలసతి ?
3. కస్మిన్ కాలే మందిరం ఉద్ఘాటితం భవతి ?
4. బదరీనాథక్షేత్రం కతిమాసాని పిహితం భవతి ?

ఆ) అధః దత్తాని వాక్యాని ఇతస్తతః సంతి. తాని పాఠానుసారం క్రమశః లిఖంతు.

నికటే ఉపవిశ్య సేవాం కర్తుమ్ ఆరబ్ధవాన్.	1. .....
అనయా సేవయా స్వాస్థ్యం ప్రాప్తవాన్ వృద్ధః.	2. .....
బహుదూరం గత్వా జలమ్ ఆనీయ తం పాయితవాన్.	3. .....
స్వకంబలం, పాథేయం చ దత్తవాన్.	4. .....
తస్య స్థితిం దృష్ట్వా కృషకః విచలితః అభవత్.	5. .....

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ. అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు

1) బదరీనాథక్షేత్రం కుత్ర వర్తతే?

2) నారాయణః అర్చకం ప్రతి కిం ఉక్తవాన్?

3) వృద్ధః కృషకం కిమ్ అవదత్?

4) అర్చకః యదా కలశం కృషకస్య హస్తే నిక్షిప్తవాన్ తదా కిమ్ అభవత్?

5) అంతే కృషకః తం కలశం కిం కృతవాన్?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

1) బదరీనాథక్షేత్రమ్ అధికృత్య వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

2) కృషకస్య స్థానే భవాన్ భవతి చేత్ తం స్వర్ణకలశం కిం కరోతి?

3) **మానవసేవైవ మాధవసేవా** ఇతి పాఠస్య సారాంశం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

1) భవతా దృష్టం కిమపి దర్శనీయక్షేత్రమ్ అధికృత్య లిఖంతు.

V ప్రశంసా

1) కృషకస్య స్వభావం వర్ణయతు. తేన భవాన్ కథం ప్రేరణాం ప్రాప్నోతి ఇతి వదంతు.

VI పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) ఉదాహరణానుసారం అధః దత్తాని పదాని అంత్యాక్షర రూపేణ పునః లిఖంతు

(పిహితం, దేవస్య, తస్య, తదా, తస్మై, సమర్పితవన్తః, సేవాకార్యనిరతాః, నోచేత్, స్వగృహం.)

ఉదా - అలకనంద - దృష్టి - షణ్మాస - స్వప్నే...

....

....

....

AP SCERT

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదై ः యోజయంతు

1. పిహితం	( )	అ) పరోక్షः
2. ప్రత్యక్షः	( )	ఆ) అధర్మः
3. ధనికः	( )	ఇ) అనేకం
4. ధర్మः	( )	ఈ) ఉద్ఘాటితం
5. ఏకం	( )	ఉ) నిర్ధనः

ఇ) అధः దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు

1. ఏకం సుందరం **మృన్మయం కలశం** దదామి.

అ) బంగారుకుండ ఆ) రాగికుండ ఇ) మట్టికుండ ఈ) వెండికుండ

2. అర్చకः **నేత్రే** ఉన్మీలితవాన్.

అ) కాళ్ళు ఆ) కళ్ళు ఇ) నోరు ఈ) చెవులు

3. **కృషకः** విచలితः అభవత్.

అ) వైద్యుడు ఆ) అధ్యాపకుడు ఇ) రైతు ఈ) అర్చకుడు

4. జనాः **విస్మితాः** అభవన్

అ) ఆనందమ్ ఆ) బాధ ఇ) కష్టమ్ ఈ) ఆశ్చర్యమ్

ఈ) భారతదేశే విద్యమానానాం ప్రసిద్ధపుణ్యక్షేత్రాణాం నామాని లిఖంతు.

ఉదా: ఆంధ్రప్రదేశే తిరుమల క్షేత్రమ్ అస్తి.

1) కర్ణాటకరాజ్యే .....

2) తమిళనాడురాజ్యే .....

3) మహారాష్ట్రరాజ్యే..... క్షేత్రమ్ అస్తి .

4) ఒడిసారాజ్యే.....

5) గుజరాత్‌రాజ్యే.....

6) ..... రాజ్యే శబరిమల క్షేత్రమ్ అస్తి .

AP SCERT

భాషాంశాః

అ. ఉదాహరణానామ్ అనుసారేణ రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

	ఏకవచనమ్	బహువచనమ్
ఉదా ॥	బాలకః చిత్రం లిఖతి.	బాలకాః చిత్రం లిఖంతి.
1)	పిపీలికా శర్కరాం ఖాదతి.	.....
2)	కాకః జలం పిబతి.	.....
3)	.....	ధేనవః క్షేత్రం గచ్ఛంతి.
4)	.....	పక్షిణః వృక్షం ప్రతి ఆగచ్ఛంతి.

ఆ) అధః దత్తాని వాక్యాని ప్రశ్నరూపేణ పరివర్తయంతు.

	వాక్యాని	ప్రశ్నాః
ఉదా: 1)	ప్రమోదః గ్రంథం పశ్యతి.	ప్రమోదః కం పశ్యతి?
2)	ఆదిత్యః గ్రామం గచ్ఛతి.	.....
3)	అధ్యాపకః పాఠం పాఠయతి.	.....
4)	లలితా గీతం గాయతి.	.....
5)	బాలః క్షీరం పిబతి.	.....

పరియోజనాకార్యమ్

ప్రసిద్ధపుణ్యక్షేత్రాణాం చిత్రాణి సంకలయ్య తేషాం నామాని విలిఖ్య భిత్తిపత్రే లేపయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		అమ్	న
1.	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
2.	పాఠం స్పష్టతయా పఠితుం శక్నోమి.	.....	.....
3.	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....
4.	మయా దృష్టం యాత్రాస్థలమ్ అధికృత్య లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....

అహింసా పరమో ధర్మః

చతురః గణేశః

ఏకదా కైలాసపర్వతే పార్వతీ శివేన సహ ఉపవిష్టా ఆసీత్. తయోః పురతః గణేశః, షణ్ముఖః చ ఖేలతః స్మ. పార్వతీ వినోదార్థం తయోః ఏకాం స్పర్ధామ్ ఆయోజితవతీ.

సా గణేశషణ్ముఖౌ ఆహూయ "యువాం భూ ప్రదక్షిణం కృత్వా ఆగచ్ఛతమ్. యః ప్రథమమ్ ఆగచ్ఛతి, తస్మై అహమ్ ఏకం పారితోషికం దాస్యామి" ఇతి అవదత్. తౌ ద్వౌ అపి అంగీకృతవంతౌ.

షణ్ముఖః తత్క్షణే స్వవాహనే మయూరే ఉపవిశ్య ప్రస్థితవాన్. గణేశః తూష్ణీమ్ ఉపవిష్టవాన్. మాతా తం "గణేశ! త్వం భూ ప్రదక్షిణం న కరోషి వా?" ఇతి అపృచ్ఛత్. సః కిమపి న ఉక్తవాన్.

భూప్రదక్షిణం కృత్వా ఆగచ్ఛంతం షణ్ముఖం గణేశః దూరాత్ ఏవ అపశ్యత్. తదా సః ఉత్థాయ స్వమాతాపితరౌ పరితః ప్రదక్షిణం కృతవాన్. నమస్కారం చ కృత్వా " అహమ్ ఏవ ప్రథమః" ఇతి ఉచ్చైః అఘోషయత్. తదా ఆగతః షణ్ముఖః "అత్ర ఏవ స్థిత్వా అహం ప్రథమః ఇతి వదసి ఖలు! తత్ కథమ్?" ఇతి పృష్టవాన్.

తదా గణేశః " సర్వే లోకాః జననీజనకయోః అన్తర్గతాః. తయోః ప్రదక్షిణం భూప్రదక్షిణసమానమ్ అస్తి" ఇతి అవదత్.

శివః అపి గణేశస్య చాతుర్యస్య ప్రశంసాం కృతవాన్. గణేశః పారితోషికం ప్రాప్తవాన్. "త్వం భూప్రదక్షిణం కృతవాన్. అతః త్వమ్ అపి ధీరః" ఇతి పార్వతీ షణ్ముఖమ్ అపి అభినందితవతీ.

4 పర్వతస్య చింతనమ్

E5N1J9

అభ్యసనఫలితాని

1. ఛాత్రాః పాఠస్య కథాంశం సంస్కృతభాషాయాం జానన్తి. C G - 1
2. ఛాత్రాః ప్రకృతి-మానవసంబంధం అవగచ్ఛేయుః. C G - 2
3. ఛాత్రాః గ్రామజీవనస్య సౌందర్యం వర్ణయితుం శక్తాః భవంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః ప్రకృతిసంరక్షణప్రాముఖ్యం అవగచ్ఛంతి. C G - 4
5. ఛాత్రాః షష్ఠీవిభక్తేః పరిచయం జ్ఞాత్వా వాక్యప్రయోగం కర్తుం ప్రభవంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

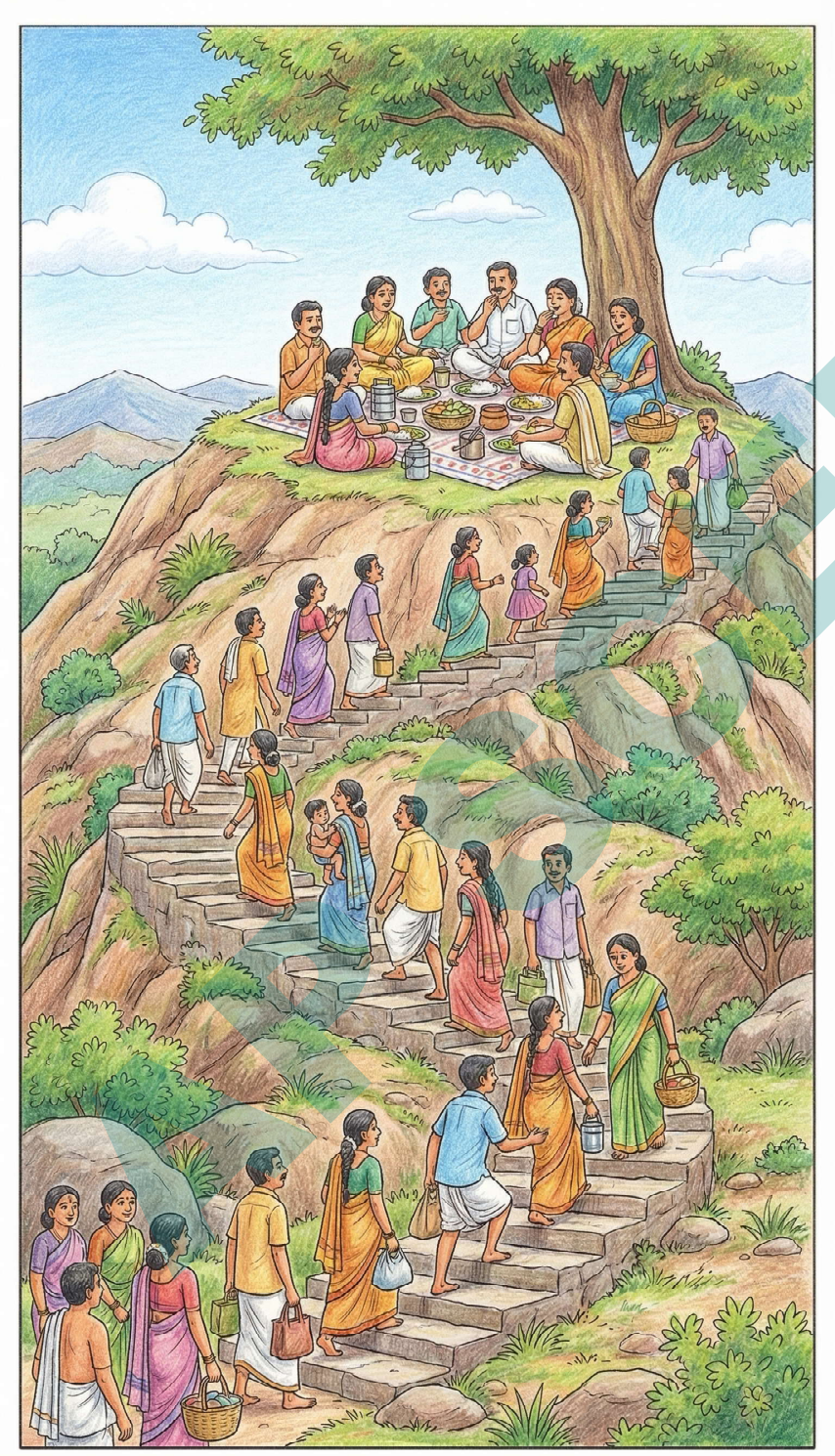
- చిత్రే కిమ్ అస్తి?
- బాలః కథమ్ అస్తి? కిం కరోతి?
- బాలః కిమర్థం ప్లవితుమ్ ఇష్టవాన్? భవాన్ అపి ప్లవితుమ్ ఇచ్ఛతి వా?
- బాలః ప్లవమానః సన్ కిం కిమ్ ఊహితవాన్ ఇతి వదతు.

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

శంకరపురమితి కశ్చన గ్రామః. స చ గ్రామః సుందరః సమృద్ధః చ. గ్రామస్య సమీపే కోలాచలః నామ ఉన్నతః పర్వతః అస్తి. ప్రతిసంవత్సరం శ్రావణమాసే శంకరపురస్థాః జనాః నగరవాసినశ్చ వనభోజనార్థం కోలాచలపర్వతం గచ్ఛంతి స్మ.

తత్ర, తే దేవభావనయా తం సమున్నతం పర్వతం పూజయంతి స్మ. స్వాభీష్టానాం సిద్ధ్యర్థం పర్వతస్య ప్రదక్షిణం కృత్వా..

నానావిధసూపాపూపసహితాన్ ఆహారపదార్థాన్ నివేదనరూపేణ పర్వతాయ సమర్ప్య, తే తం పర్వతం పరితః స్థితానాం వృక్షాణాం ఛాయాసు ఉపవిశ్య సోల్లాసం భోజనం కుర్వన్తి స్మ. సాయంకాలపర్యన్తం తత్రైవ స్థిత్వా మనోహరాం ప్రకృతిం దృష్ట్వా మహానందమనుభవంతి. తదనంతరం సర్వే స్వగ్రామం ఆగచ్ఛంతి స్మ.

ఏవం ప్రాతరారభ్య సాయంకాలపర్యంతం జనానాం పూజనేన సహవాసేన చ సః పర్వతః ఆనందమ్ అనుభవతి స్మ. పరంతు తేషాం ప్రతిగమనం దృష్ట్వా సః 'ఇదానీమ్ అహమ్ ఏకాకీ ఏవ అస్మి ఖలు' ఇతి చింతయన్ దుఃఖితః భవతి స్మ.

ఇత్థం బాధాతప్తః పర్వతః దేవం ప్రార్థయత్. దేవః ప్రత్యక్షః భూత్వా 'భవతః బాధాయాః కారణం కిమ్? కం వరం వాంఛతి?' ఇతి అపృచ్ఛత్. తదా పర్వతః 'మహ్యమ్ ఇతర ప్రాణినామివ పాదౌ దదాతు. తాభ్యాం సర్వత్ర గంతుం ద్రష్టుం చ శక్నుయామ్' ఇతి ప్రార్థితవాన్. దేవః 'తథాస్తు' ఇత్యుక్త్వా అదృశ్యః అభవత్.

స చ కోలాచలః 'ఇదానీం మమ పాదౌ తు ఆగతౌ. అహం తు సర్వత్ర గంతుం శక్నోమి.' ఇతి చింతయన్ స్వపురతః స్థితేన రాజమార్గేణ చలతి. తస్య పర్వతస్య భారేణ మార్గః శిథిలః సంజాతః. ఉభయపార్శ్వయోః స్థితాః వృక్షాః వినష్టాః. గృహాణి చ భగ్నాని అభవన్.

తదనంతరం పర్వతః మానవాః ఇవ అహమపి స్నానం కరోమీతి విచిన్త్య తటాకమ్ అగచ్ఛత్. యదా పర్వతః తటాకం ప్రావిశత్ తదైవ ప్రభూతం జలమ్ ఉపరి ఆగత్య సేతుః భగ్నః అభవత్. జలం సర్వం బహిః నిస్సృతమ్ . తేన మహతీ హానిః అభవత్.

అనంతరం నగరజీవనం ద్రష్టుకామః పర్వతః నగరవిహారార్థమ్ అగచ్ఛత్. నగరే తు శతాధికం కార్యరతాః జనాః మార్గే ఇతస్తతః చరన్తి స్మ. ఇదానీం పర్వతః తేషాం గమనాగమనయోః మహాన్ ప్రతిబంధకః అభవత్. తేన జనానాం మహతీ పీడా అభవత్. పర్వతస్య పదఘట్టనేన విద్యుత్ స్తంభాః అధః నిపతితాః. జనాస్సర్వే భీతాః జాతాః.

తదా కోలాచలః 'ప్రజానాం కష్టాని దృష్ట్వా ఏవమ్ అచింతయత్. సర్వత్ర మమ గమనం దుఃఖదాయకమేవ భవతి. పూర్వవత్ ఏకత్ర తిష్ఠామి చేదేవ జనానాం మమాపి ఆనందః భవతి. తదానీం సర్వే జనాః మమ సమీపమేవ ఆగచ్ఛంతి' ఇతి చింతయిత్వా సః దేవం వరం ప్రతిగ్రహీతుం ప్రార్థితవాన్.

పదాని – అర్థాః

పరితః	=	చుట్టూరా	బాధాతప్తః	=	బాధతో దహించుకుపోయిన
ద్రష్టుం	=	చూడాలనే కోరిక గల	సోల్లాసం	=	ఉల్లాసంతో కూడిన
ఉభయపార్శ్వం	=	ఇరువైపులా	సేతుః	=	వారధి
ఏకాకీ	=	ఒంటరి	భీతః	=	భయంకలవారై

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ. పర్వతస్య స్థానే భవాన్ భవతి చేత్ కుత్ర గచ్ఛతి?

ఆ. చలతాత్ పర్వతాత్ సముద్భూతాః ఆపదః కాః?

APSCERT

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు-వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

పురా ఏకః గ్రామః అస్తి. గ్రామస్య నామ శంకరపురమ్. గ్రామః సుందరః సమృద్ధః చ. గ్రామస్య సమీపే కోలాచలః నామ ఉన్నతః పర్వతః అస్తి. ప్రతిసంవత్సరం శ్రావణమాసే జనాః కోలాచలపర్వతం గచ్ఛంతి స్మ.

1. కస్య నామ శంకరపురమ్?

.....

2. గ్రామః కీదృశః అస్తి ?

.....

3. గ్రామస్య సమీపే కః పర్వతః అస్తి ?

.....

4. కస్మిన్ మాసే జనాః కోలాచలం గచ్ఛన్తి ?

.....

ఆ) పాఠస్య ఆధారేణ వాక్యాని క్రమశః లిఖంతు.

1) అనంతరం నగరజీవనం ద్రష్టుకామః పర్వతః నగరవిహారార్థమ్ అగచ్ఛత్.

2) పర్వతః మానవాః ఇవ అహమపి స్నానం కరోమి ఇతి విచింత్య తటాకమ్ అగచ్ఛత్.

3) ఇదానీం మమ పాదౌ తు ఆగతౌ. అహం తు సర్వత్ర గంతుం శక్నోమి.

4) ఏకత్ర తిష్ఠామి చేదేవ జనానాం మమాపి ఆనందః భవతి.

5) పర్వతస్య పదఘట్టనేన విద్యుత్ స్తంభాః అధః నిపతితాః

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

III స్వీయరచనా

అ. అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) గ్రామీణాః, నగరవాసినశ్చ కిమర్థం పర్వతసమీపం గచ్ఛంతి?

AP SCERT

2) జనాః పర్వతం కథమ్ అర్చంతి?

3) పూజాదికం సమాప్య భక్తాః కుత్ర భోజనం కుర్వంతి?

4) పర్వతః కిమర్థం దేవం పాదౌ పృష్టవాన్?

5) పర్వతగమనేన మార్గః కథం పరివర్తితః?

6) పర్వతగమనేన తటాకస్య పరిస్థితిః కీదృశీ అభవత్?

7) పర్వతగమనేన నగరజీవనం కథమ్ అభవత్ ?

ఆ) **అథః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.**

1) అరణ్యాత్ ఏకః గజః నగరం ప్రవిశతి చేత్ కిం భవతీతి లిఖంతు?

2) పర్వతస్య చలనం యదా ఆరబ్ధం, తదా ప్రభృతి కిం జాతమితి స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

అ) **పర్వతః బాలకేన సహ సంభాషణం కరోతి. తయోః బాలపర్వతయోః సంభాషణం లిఖంతు.**

పర్వతః బాలక! కిమర్థం అత్ర ఆగతః అసి?

బాలః భవంతం ద్రష్టుమ్ ఆగతః అస్మి.

పర్వతః .....

బాలః .....

పర్వతః .....

బాలః .....

పర్వతః .....

బాలః .....

V ప్రశంసా

దేవః ప్రత్యక్షః భవతి చేత్ సమాజహితాయ భవాన్ కిం కిం వాంఛతీతి వదతు.

VI పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు

1. పర్వతః **తటాకం** ప్రవిశతి.

   అ) చెరువు ఆ) చెరుకు ఇ) నది ఈ) సముద్రం

2. **మార్గః** శిథిలః సంజాతః.

   అ) చెట్టు ఆ) ఇల్లు ఇ) పర్వతం ఈ) దారి

3. పర్వతస్య **పరితః** వృక్షాః సంతి.

   అ) పైన ఆ) చుట్టూరా ఇ) క్రింద ఈ) ప్రక్కన

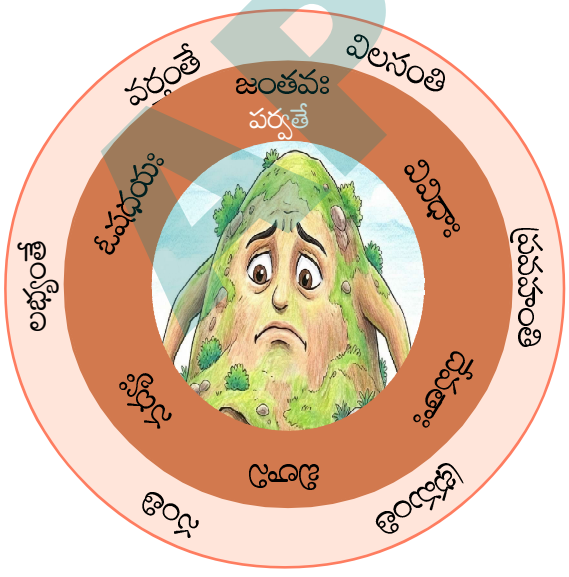
4. మమ **పాదౌ** ఆగతౌ

   అ) కాళ్ళు ఆ) చేతులు ఇ) వేళ్ళు ఈ) కళ్ళు

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1. సమీపం	( )	అ) వామనః
2. ఉన్నతః	( )	ఆ) ఆనందితః
3. దుఃఖితః	( )	ఇ) స్వీకరోతు
4. దదాతు	( )	ఈ) శాపం
5. వరం	( )	ఉ) దూరం

ఇ) వర్తులాకారచక్రం దృష్ట్వా పర్వతమ్ ఇతి పదమధికృత్య పంచవాక్యాని లిఖంతు.

1) పర్వతే బిలాని వర్తంతే.

2) .....

3) .....

4) .....

5) .....

6) .....

భాషాంశాః

అ. అనుచ్ఛేదే రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు.

మమ నామ అనిలః. వృష్టికాలే ఏకస్మిన్ దినే మమ మిత్రమ్ ఆమ్రఫలం ఖాదితుమ్ ఇష్టవాన్. కిమర్థమ్ ఇత్యుక్తే **తస్య** ఆమ్రఫలం బహు ఇష్టమ్. అహం చింతితవాన్ **ఏతస్య** మిత్రస్య అస్మిన్ వృష్టికాలే ఆమ్రఫలేషు ఆసక్తిః జాయతే ఇతి. తదా పునః చింతితవాన్ **కస్య** వృక్షస్య ఫలమ్ ఆమ్రఫలమివ మధురం భవతీతి ఇతి చింతయిత్వా నారంగఫలమేకమ్ అహం తస్మై దత్తవాన్. సః ఆమ్రఫలమేవ ఆవశ్యకమితి సూచితవాన్. **ఏతస్య** మహతీ అభిరుచిః ఆమ్రఫలఖాదనే భవతీతి సర్వత్ర అటిత్వా **కస్య** ఫలస్య ఖాదనేన బ్రహ్మానందః జాయతే, **ఏతస్య** ఆమ్రఫలస్య ఖాదనార్థం కంచిత్కాలం ప్రతీక్షాం కరోతు ఇతి సూచితవాన్.

ఆ. అనుచ్ఛేదే రేఖాంకితపదాని యేషు వాక్యేషు సంతి తాని వాక్యాని అత్ర లిఖంతు.

1) .....

2) .....

3) .....

4) .....

5) .....

ఇ. అధఃదత్తాని వాక్యాని పఠంతు. రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు.

1) అహం వృక్షాత్ ఫలం గృహ్ణామి.

2) అహం మంజూషాతః పదాని గృహ్ణామి.

3) అహం మిత్రాత్ ధనం గృహ్ణామి.

4) అహమ్ అధ్యాపకాత్ విద్యాం గృహ్ణామి.

5) అహమ్ అంబాతః ఆహారపేటికాం గృహ్ణామి.

AP SCERT

ఈ. భవాన్ ప్రతిదినం కిం కిం గృహ్ణాతీతి విషయం పంచవాక్యైః లిఖతు.

ఉదా : అహం ప్రాతః ఉత్థాయ పుస్తకం గృహ్ణామి.

1) .....

2) .....

3) .....

4) .....

5) .....

ఉ. అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు. రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు.

1) అధ్యాపకేన పాఠితం పాఠం లిఖామి.

2) మాతామహ్యా ఉక్తం పద్యం పుస్తికాయాం లిఖామి.

3) పిత్రా సూచితం పత్రం లిఖామి.

4) ఉపాధ్యాయస్య ఆదేశానుసారం భిత్తిపత్రే సూక్తీః లిఖామి.

5) కక్ష్యాయాం వాణ్యా శ్రావితమ్ ఉపన్యాసం లిఖామి.

ఊ. భవాన్ ప్రతిదినం కిం కిం లిఖతీతి విషయం పంచవాక్యైః లిఖంతు.

ఉదా: ఆంధ్రభాషాధ్యాపికయా ఉక్తస్య పద్యస్య భావం లిఖామి.

1) .....

2) .....

3) .....

4) .....

5) .....

AP SCERT

పరియోజనాకార్యమ్

పత్రికాः పశ్యంతు. పశు-పక్షి-నదీనాం-కలాకారాణాం విచిత్రచిత్రాణి సంగృహ్ణంతు, మూల్యాంకనపుస్తకే లేపయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		ఆమ్	న
1.	పాఠస్థకఠినపదానామ్ అర్థాన్ వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
2.	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైः వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
3.	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైः లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....
4.	బాలపర్వతయోः సంభాషణం లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....

కృషితో నాస్తి దుర్భిక్షమ్

AP SCERT

5 మూషకస్య చతురతా

H4T8Q8

అభ్యసనఫలితాని

1. ఛాత్రాః సరళసంస్కృతసంభాషణం కర్తుం ప్రభవంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః శ్లోకాన్ వక్తుం తదార్ధాన్ స్వీయవాక్యైః వక్తుం ప్రభవంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః పృష్టానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వయం వక్తుం లేఖితుం శక్నువన్తి. C G - 3
4. ఛాత్రాః సుభాషితానాం లక్ష్యం సాధయితుం శక్నువన్తి. C G - 4
5. ఛాత్రాః కర్తృ– కర్మ – క్రియాపదాని వాక్యరూపేణ పరివర్తయితుం శక్నువన్తి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

- చిత్రే కిం దృశ్యతే?
- జాలే కః బద్ధః అస్తి?
- మూషకః కిం కరోతి?
- చిత్రం దృష్ట్వా భవాన్ కిమ్ అవగచ్ఛతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

బహుకాలతః ఆహారస్య ప్రతీక్షాం కరోతి మార్జాలః. ఏకః మూషకః అపి తత్ర నాగచ్ఛతి. క్షుధయా తస్య ఉదరం జ్వలతి. కించిద్దూరం గత్వా అన్వేషణం కర్తుమ్ అపి శక్తిః నాస్తి. 'ఏవం కియంతం కాలం ప్రతీక్షా కరణీయా' ఇతి సః చింతయంతి స్మ.

భాగ్యవశాత్ తదా ఏవ ఏకః మూషకః తత్ర ఆగతః. తస్య దర్శనేన మార్జాలస్య ఉత్సాహః వర్ధితః. సః శనైః గత్వా మూషకమ్ అగృహ్ణాత్. మూషకః భయేన విహ్వ అభవత్. స్వస్య అపత్యాని స్మరణే ఆగతాని. నేత్రయోః అశ్రూణి సృతాః 'మాం త్యజ' ఇతి సః దుఃఖేన ప్రార్థయత్. మూషకం దృష్ట్వా మార్జా అపి దయాలుః అభవత్. తథాపి సః మూషకం పరీక్షితుమ్ ఐచ్ఛత్. స మూషకమ్ ఏవమ్ అవదత్. "అహం త్వాం కాంశ్చన ప్రశ్నాన్ పృచ్ఛామి. యోగ్యాని సమాధానాని వదిష్యసి చేత్ త్వామ్ అహం త్యజామి" ఇతి. 'ప్రయత్నం కరోమి' ఇతి మూషకః అవదత్. మార్జాలః ప్రశ్నాన్ ఏవమ్ అపృచ్ఛత్.

మార్జాలః : రే మూషక! మాతృవందనేన కిం ఫలం లభ్యతే?

మూషకః : **భూప్రదక్షిణషట్కేన**
కాశీయాత్రాశతేన చ ।
సేతుస్నానశతైర్యచ్చ
తత్ఫలం మాతృవందనే ॥ 1

భావః –ఆరుసార్లు భూమిచుట్టూ ప్రదక్షిణం చేస్తే, నూరుసార్లు కాశీయాత్ర చేస్తే, నూరుసార్లు సముద్రంలో స్నానం చేస్తే ఏ పుణ్యమైతే కలుగుతుందో, ఒక్కసారి తల్లికి నమస్కారం చేస్తే అంతటి పుణ్యం కలుగుతుంది.

మార్జాలః :సమ్యక్ ఉక్తవాన్. ఏతదపి వద. త్వం కాన్ కాన్ నమస్కరోషి?

మూషకః : **దుర్భిక్షే చాన్నదాతారం**

సుభిక్షే చ హిరణ్యదమ్ ।

చతురోఽహం నమస్యామి

రణే ధీరం ఋణే శుచిమ్ ॥ 2

భావః –	కరువు ఉన్నప్పుడు అన్నం పెట్టేవానికి, అంతా బాగున్నప్పుడు బంగారాన్ని దానం చేసేవానికి, యుద్ధంలో పరాక్రమం చూపేవానికి, అప్పులేనివానికి ఈ నలుగురికి నమస్కరిస్తాను.

మార్జాలః : ఉత్తమమ్. చతురోఽసి. ఇదానీం వదతు. శోకేన కా హానిః భవతి?

మూషకః : **శోకో నాశయతే ధైర్యం**

శోకో నాశయతే శ్రుతమ్ ।

శోకో నాశయతే సర్వం

నాస్తి శోకసమో రిపుః ॥ 3

భావః –	శోకం ధైర్యాన్ని నాశనం చేస్తుంది. జ్ఞానాన్ని నాశనం చేస్తుంది. ఇదీ అదీ అని కాకుండా అన్నింటినీ నాశనం చేస్తుంది. కాబట్టి శోకాన్ని మించిన శత్రువు లేదు.

మార్జాలః : యది ఏవం స్యాత్, అలసస్య కిం భవతి?

మూషకః : **అలసస్య కుతో విద్యా,**

అవిద్యస్య కుతో ధనమ్ ।

అధనస్య కుతో మిత్రమ్,

అమిత్రస్య కుతః సుఖమ్ ॥ 4

భావః –	సోమరితనం కలవాడికి విద్య ఎక్కడిది? విద్యలేనివాడికి ధనం ఎక్కడిది? ధనం లేనివాడికి మిత్రుడెక్కడ? మిత్రుడు లేనివాడికి సుఖం ఎక్కడ? కాబట్టి ఇన్నిటికీ మూలం సోమరితనం. కాబట్టి సోమరితనాన్ని వదిలిపెట్టాలి.

మార్జాలః : సమీచీనమ్. జనేషు కః సాధుః భవతి?

మూషకః : **ఉపకారిషు యస్సాధుః,**

సాధుత్వే తస్య కో గుణః ।

అపకారిషు యస్సాధుః

స సాధుః సద్భిరుచ్యతే ॥ 5

భావః –	తనకు ఉపకారం చేసినవారి విషయంలో మాత్రమే ఎవడైతే మంచిగా ఉంటాడో, వానిలో ఏ గొప్పదనమూ లేదు. ఎవడైతే తనకు అపకారం చేసినవాని విషయంలో కూడా మంచిగా ప్రవర్తిస్తాడో వాడే మంచివాడు అని గొప్పవారు చెబుతుంటారు.

మార్జాలః : ఉత్తమమ్. సన్మిత్రలక్షణాని కాని ఇతి వద !

మూషకః : **దదాతి ప్రతిగృహ్ణాతి**
గుహ్యమాఖ్యాతి పృచ్ఛతి ।
భుంక్తే భోజయతే చైవ
షడ్విధం మిత్రలక్షణమ్ ॥ 6

భావః – మంచిమిత్రుడు కింద చెప్పబడిన ఆరు లక్షణాలను కలిగియుంటాడు.
1. తన దగ్గర ఉన్నది స్నేహితునికి ఇస్తాడు.
2. స్నేహితునివద్ద ఉన్నది తాను తీసుకుంటాడు.
3. తన రహస్యాన్ని చెబుతాడు.
4. స్నేహితుని రహస్యాన్ని అడుగుతాడు.
5. స్నేహితునివి అడిగి తింటాడు.
6. తనవి తినిపిస్తాడు. ఇవన్నీ మంచిమిత్రుని లక్షణాలు.

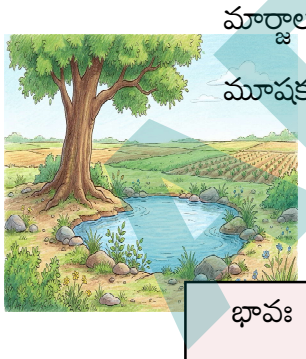
మార్జాలః : సాధూక్తం. పుత్రః కథం భవేత్?

మూషకః : **ఏకోఽపి గుణవాన్ పుత్రః**
నిర్గుణైః కిం శతైరపి ।
ఏకశ్చంద్రస్తమో హన్తి
నక్షత్రైః కిం ప్రయోజనమ్ ॥ 7

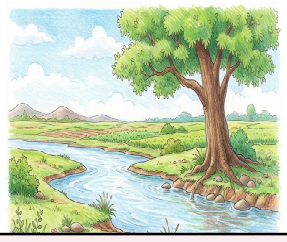

భావః – మంచిగుణాలు లేని వందమంది కుమారుల కంటే గుణవంతుడైన కొడుకు ఒక్కడున్నా చాలు. చీకటిని పారద్రోలడానికి చంద్రుడొక్కడున్నా చాలు, వేలకొలది నక్షత్రాలున్నా ఏమి ప్రయోజనం?

మార్జాలః : సాధు. అంతిమప్రశ్నస్య ఉత్తరం వద. సంపాదితం ధనం కథం రక్షణీయమ్.

మూషకః : **ఉపార్జితానాం విత్తానాం**
త్యాగ ఏవ హి రక్షణమ్ ।
తటాకోదరసంస్థానాం
పరీవాహ ఇవాంభసామ్ ॥ 8

భావః – సంపాదించిన ధనాన్ని దానం చేయడం ద్వారా కాపాడుకోవచ్చు. చిన్న కాలువల ద్వారా పంటల కొరకు నీటిని బయటకు వదలడం ద్వారా చెరువులోని నీటిని కాపాడుకోవచ్చుకదా!

(సర్వాణి సమాధానాని శ్రుత్వా మార్జాలః ఆశ్చర్యేణ) హే మూషకోత్తమ! భవాన్ చతురః. పండితశ్చ. భవతః పాండిత్యేన అహం ప్రసన్నః అస్మి. అహం భవంతం న ఖాదామి. గచ్ఛతు భవాన్ స్వస్థానమ్. పుత్రైః సాకం ఆనందేన జీవతు. (ఇత్యుక్త్వా మార్జాలః మూషకం త్యక్తవాన్)

పదాని – అర్థాః

హిరణ్యం	=	బంగారం
నమస్యామి	=	నమస్కరిస్తాను
రణే	=	యుద్ధంలో
దాదాతి	=	ఇస్తాడు
ప్రతిగృహ్ణాతి	=	తీసుకుంటాడు
పృచ్ఛతి	=	అడుగుతాడు
మార్జాలః	=	పిల్లి
మూషకః	=	ఎలుక
తమః	=	చీకటి
తటాకం	=	చెరువు

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ. మార్జాలమూషకయోర్మధ్యే కః చతురః? కిమర్థమ్?

ఆ. పుత్రః కథం భవేత్?

ఇ. కిమర్థం శోకేన సమః రిపుః నాస్తి?

ఈ. ఏకః బాలకః శ్లోకం పఠేత్, అన్యః బాలకః భావం వదేత్.

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు-వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) శ్లోకాన్ పూరయంతు.

1) శోకో నాశయతే ..... సమో రిపుః॥

2) దదాతి ప్రతిగృహ్ణాతి ..... మిత్రలక్షణమ్॥

3) ఉపార్జితానాం ..... ఇవాంభసామ్॥

4) దుర్భిక్షే చ ..... ఋణే శుచిమ్॥

5) భూప్రదక్షిణ ..... మాతృవందనే॥

6) అలసస్య ..... కుతః సుఖమ్॥

AP SCERT

ఆ) అధః దత్తం శ్లోకం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

దుర్భిక్షే చాన్నదాతారం
సుభిక్షే చ హిరణ్యదమ్ ।
చతురోఽ హం నమస్యామి
రణే ధీరం ఋణే శుచిమ్ ॥

1. కదా అన్నదాతరం నమామి? .....
2. సుభిక్షే కం నమామి? .....
3. కుత్ర ధీరం నమామి? .....
4. ఋణే కం నమామి ? .....

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

అ) పాఠం పఠిత్వా అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) మాతృవందనే కిం ఫలం లభ్యతే?
2) చంద్రః కిం కరోతి?
3) కస్య మిత్రమ్ నాస్తి?
4) శోకేన సమః కః నాస్తి? కిమర్థం?
5) దుర్భిక్షే కిం దాతవ్యం?
6) శోకః కం నాశయతి ?
7) కస్య విద్యా నాస్తి ?
8) 'కాన్ కాన్ నమస్కరోమి' ఇతి మూషకః అవదత్.

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

1) భవతః మిత్రం కథం వర్తతే?
2) "మాతృవందనే భూప్రదక్షిణఫలం లభ్యతే". ఇతి పాఠే పఠితం ఖలు. ఏతం విషయమ్ అధికృత్య స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.
3) శోకో నాశయతే, ఉపార్జితానాం విత్తానాం, దదాతి ప్రతిగృహ్ణాతి.... శ్లోకానాం భావాన్ స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

AP SCERT

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

అ. మిత్రైః సహ మిలిత్వా మూషక – మార్జాలయోః సంవాదస్య అభినయం కుర్వంతు.

ఆ. మూషక – మార్జాలయోః "వర్ణచిత్రం" లిఖంతు.

V ప్రశంసా

మాతృభాషయా రచితాని సుభాషితాని సంకలయంతు, లిఖంతు, వదంతు.

VI పదజాలాభివృద్ధిః – భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం వికల్పేభ్యః చిన్వంతు.

1. **అహం** ప్రతిదినం మాతృవందనం కరోమి

అ) నేను ఆ) వారు ఇ) మీరు ఈ) నువ్వు

2. రామః హనుమాయ అంగుళీయకం **దదాతి.**

అ) చదువుతున్నాడు ఆ) వస్తున్నాడు ఇ) ఇస్తున్నాడు ఈ) ఆడుతున్నాడు

3. మిత్ర లక్షణం **షడ్విధమ్** భవతి

అ) 6 ఆ) 12 ఇ) 18 ఈ) 26

4. కమలాని **తటాకే** వికసంతి

అ) చెరువులో ఆ) కుండీలో ఇ) కొండలు ఈ) సముద్రంలో.

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైనః యోజయంతు

1. దుర్భిక్షం ( ) అ) అధైర్యం
2. ధైర్యం ( ) ఆ) సుభిక్షం
3. ఉపకారి ( ) ఇ) అసాధుః
4. సాధుః ( ) ఈ) అపకారి
5. ప్రయోజనం ( ) ఉ) శత్రుః
6. మిత్రం ( ) ఊ) నిష్ప్రయోజనం

AP SCERT

ఇ) మంజూషాతః పదాని గృహీత్వా రిక్తస్థానాని పూరయంతు

ఫలం, సమృద్ధే, దానం, అర్థానాం, జ్ఞానం, కష్టకాలే, సత్, ధీరత్వం, రహస్యం,స్నేహితః

1) ..... పుత్రః ఏకః అపి పర్యాప్తః. ఏకః చంద్రః పర్యాప్తః. సహస్రైః నక్షత్రైః కిం .....?

2) ..... అన్నదాతారం ..... హిరణ్యదం నమస్యామి.

3) సముపార్జితానాం ....., ... ఏవ హి రక్షణమ్.

4) శోకః ..... నాశయతే ..... చ నాశయతే.

5) మిత్రం..... ఆఖ్యాతి. ..... ధనం దదాతి.

ఈ) ఉపరితనరిక్తస్థానేషు లిఖితానాం పదానాం సమానార్థకపదాని పాఠాత్ చిత్వా వాక్యాని పునః లిఖంతు.

1)	సత్	=	గుణవాన్	గుణవాన్ పుత్రః ఏకః అలమ్.
2)	ఫలం	=	.....	సహస్రైః నక్షత్రైః కిం .....
3)	కష్టకాలే	=	.....	.....
4)	సమృద్ధే	=	.....	.....
5)	అర్థానాం	=	.....	.....
6)	దానం	=	.....	.....
7)	జ్ఞానం	=	.....	.....
8)	ధీరత్వం	=	.....	.....
9)	రహస్యం	=	.....	.....
10)	స్నేహితః	=	.....	.....

AP SCERT

భాషాంశాః

అ) పఠంతు - అవగచ్ఛంతు.

రామః వనం గచ్ఛతి. సః ఏకం వృక్షం పశ్యతి. ఫలం లునాతి. ఫలం ఖాదతి.
ఏతేషు వాక్యేషు కర్తృకర్మక్రియాపదాని అవగచ్ఛంతు.

కర్తృపదాని ↓	కర్మపదాని ↓	క్రియాపదాని ↓
రామః	వనం	గచ్ఛతి.
సః	వృక్షం	పశ్యతి.
సః	ఫలం	ఖాదతి.

ఆ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు. తేషు స్థితాని కర్తృ, కర్మ, క్రియాపదాని విభజ్య పట్టికాయాం లిఖంతు.

1. బాలికా పాఠం పఠతి.
2. జనకః ఫలాని ఆనయతి.
3. అంబా చిత్రం పశ్యతి.
4. శిరీషా సమాధానం చింతయతి.
5. కృషకః క్షేత్రం కర్షతి.
6. రమేశః గ్రామం గచ్ఛతి.
7. సురేశః పుస్తకం పఠతి.

కర్తృపదాని	కర్మపదాని	క్రియాపదాని

AP SCERT

పరియోజనాకార్యమ్

అన్యభాషాసు విద్యమానాని సుభాషితాని సంకలయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		అమ్	న
1.	శ్లోకాన్ స్పష్టతయా పఠితుమ్, వక్తుం చ శక్నోమి.	.....	.....
2.	శ్లోకానాం భావాన్ స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
3.	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....
4.	పాఠస్థసర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణకృత్యం కర్తుం శక్నోమి.	.....	.....

అభ్యాసానుసరీ విద్యా

AP SCERT

6 ఏకాకీ చంద్రుః

U1F3F4

అభ్యసనాఫలితాని

1. ఛాత్రాః గీతం రాగయుక్తం స్వయంగాతుం ప్రభవంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః గీతస్య అర్థం జ్ఞాత్వా భావం స్వీయవాక్యైః వక్తుం ప్రభవంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః పృష్టానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వయం వక్తుం లేఖితుం చ ప్రభవంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః సూర్యస్య,చంద్రస్య చ నామాని జానన్తి. C G - 4
5. ఛాత్రాః ద్వితీయావిభక్తేః ప్రయోగం జ్ఞాస్యంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

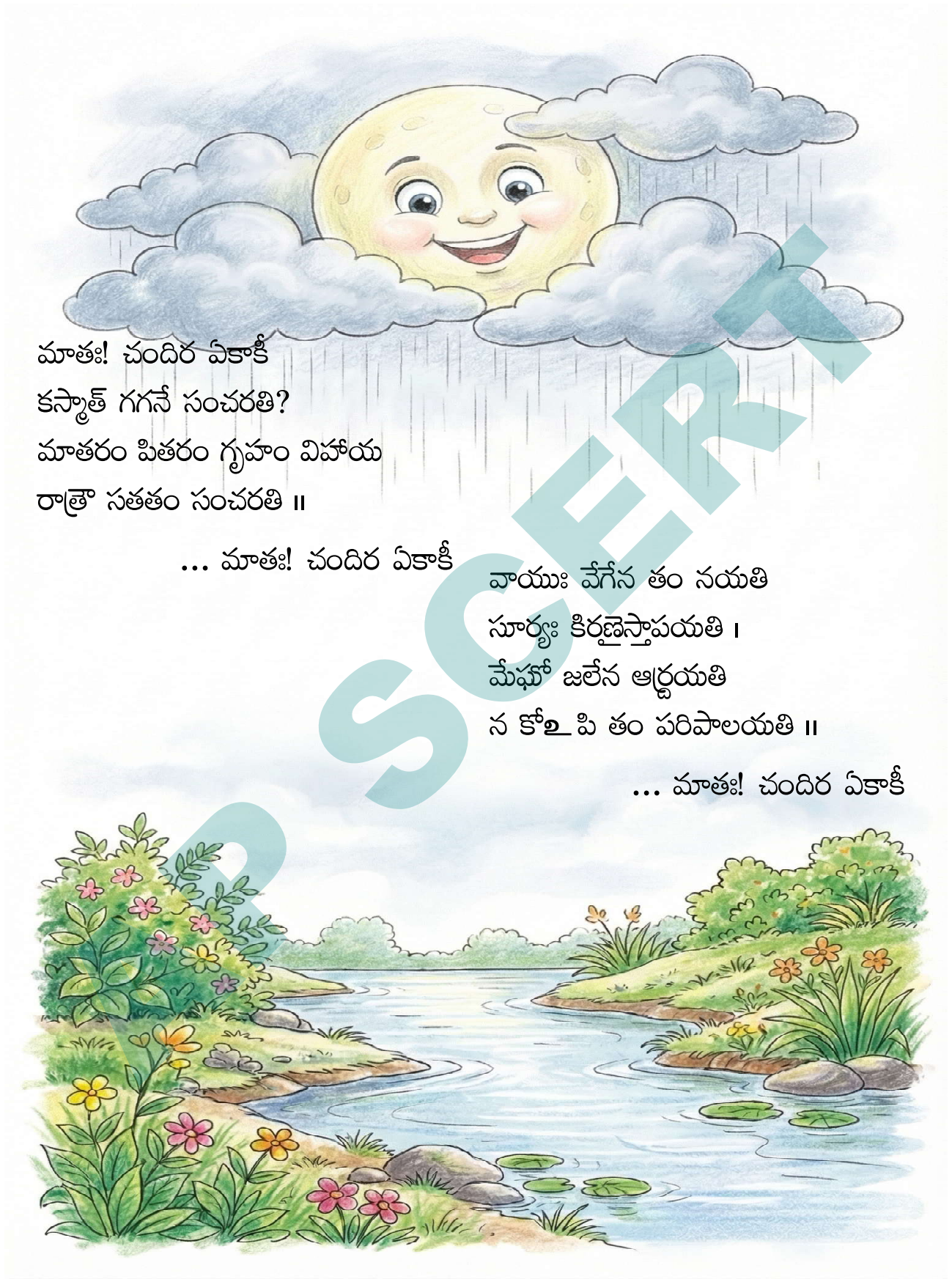

- చిత్రే కిమ్ అస్తి?
- బాలః కుత్ర అస్తి? కిం కరోతి?
- కిమర్థం బాలః ఏవం కరోతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

మాతః! చందిర ఏకాకీ
కస్మాత్ గగనే సంచరతి?
మాతరం పితరం గృహం విహాయ
రాత్రౌ సతతం సంచరతి ॥

... మాతః! చందిర ఏకాకీ

వాయుః వేగేన తం నయతి
సూర్యః కిరణైస్తాపయతి ।
మేఘో జలేన ఆర్ద్రయతి
న కోఽపి తం పరిపాలయతి ॥

... మాతః! చందిర ఏకాకీ

RSCERT

అంబ! చందిరమానయతు
అస్మద్ గేహే స్థాపయతు ।
తేన సహాహం క్రీడామి
ఖాదామి పిబామి నందామి ॥

... మాతః! చందిర ఏకాకీ

గీతస్య భావః

అమ్మా! ఈ చంద్రుడు ఒంటరిగా ఆకాశంలో ఎందుకు తిరుగుతున్నాడు. అమ్మను, నాన్నను ఇంటిని విడిచిపెట్టి రాత్రంతా తిరుగుతున్నాడు.

గాలి వేగంగా చంద్రుణ్ణి తీసుకెళ్తున్నది. సూర్యుడు కిరణాలతో తపింపచేస్తున్నాడు. మేఘం నీళ్ళతో తడుపుతున్నది. ఎవరు కూడా అతణ్ణి రక్షించడం లేదు.

అమ్మా! చంద్రుణ్ణి తీసుకురా! మన ఇంట్లో ఉంచు. అతనితో నేను ఆడుకుంటాను. కలిసి తింటాను. తాగుతాను, ఆతనితో కలిసి నేను ఆనందిస్తాను.

పదాని – అర్థాః

మాతరం	=	అమ్మను	ఆర్ద్రయతి	=	తడుపుతున్నది
పితరం	=	నాన్నను	నయతి	=	తీసుకెళుతున్నది
గగనం	=	ఆకాశం	గేహే	=	ఇంటిలో

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ. గీతం రాగయుక్తం గాయంతు.

ఆ. అహమ్ ఏకాకీ ఇతి చంద్రః చింతయతి వా? కిమర్థమ్?

ఇ. గగనే చంద్రం దృష్ట్వా భవాన్/భవతీ కిం చింతయతి?

ఈ. సూర్యచంద్రయోః భేదం వదంతు.

ఉ. చంద్రః కదా సంచరతి?

ఊ. పాఠం పఠిత్వా భవాన్ కిమ్ అవగచ్ఛతి?

ఋ. భవాన్ గృహే ఏకాకీ భవతి చేత్ కిం చింతయతి?

AP SCERT

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు-వ్యక్తీకుర్వంతు

అ. అధఃదత్తేషు వాక్యేషు పదాని క్రమశః న సన్తి. తాని క్రమశః లిఖంతు.

1) నయతి తం వేగేన వాయుః .....
కిరణైః తాపయతి సూర్యః .....
ఆర్ద్రయతి జలేన మేఘో .....
తం పరిపాలయతి న కోఽపి .....

2) ఏకాకీ చందిర మాతః .....
గగనే కస్మాత్ సంచరతి .....
గృహం విహాయ మాతరం పితరం.....
సతతం సంచరతి రాత్రౌ .....

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధఃదత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) చందిరః కుత్ర సంచరతి?

2) కాన్ విహాయ సంచరతి?

3) చందిరః కథమ్ ఆర్ద్రః భవతి?

4) బాలకః చందిరేణ సహ కిం కిం కర్తుమ్ ఇచ్ఛతి?

ఆ) అధఃదత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

1) చంద్రః ఏకః ఏవ సంచరతి వా? అన్యే కే సంచరంతి?

2) భవాన్ కాః క్రీడాః క్రీడతి? కుత్ర క్రీడతి?

3) గీతస్య సారం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

4) తవ గృహే కే కే సంతి ?

AP SCERT

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

1. గీతం సంభాషణరూపేణ ప్రదర్శయంతు. అభినయం కుర్వంతు.

2. ఆకాశే కే కే సంచరంతి. భూమౌ కే కే సంచరంతీతి పట్టికాయాం లిఖిత్వా ప్రదర్శయంతు.

V ప్రశంసా

చంద్రస్య వైశిష్ట్యం జ్ఞాత్వా వదంతు.

భాషాంశాః

అ. ఉదాహరణానుసారం కోష్ఠకస్థపదానామ్ ఆధారేణ కానిచన వాక్యాని రచయంతు.

మాతరం, పితరం, గృహం, మిత్రం, బంధూన్, సోదరం

ఉదా: ఏకాకీ చంద్రః మాతరం విహాయ సతతం రాత్రౌ సంచరతి.

1) .....

2) .....

3) .....

4) .....

5) .....

ఆ. ఉదాహరణానుసారం కోష్ఠకస్థపదైః రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఉదా: వాయుః వేగేన చంద్రం (చంద్రః) నయతి.

1) కోఽపి ..... (దీనః) న రక్షతి.

2) సరస్వతీదేవీ ..... (విద్యా) దదాతి.

3) సుధీరః మిత్రాయ ..... (గ్రంథః) యచ్ఛతి.

4) విద్యాలయే గురుః ..... (శిష్యః) బోధయతి.

ఏతాని ద్వితీయావిభక్తిపదాని.

AP SCERT

ఇ) అధః దత్తమ్ అనుచ్ఛేదం పఠంతు. అనుచ్ఛేదే రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు.

మమ నామ గణేశః. ప్రతిదినం అహం స్నానాదికం కృత్వా దూరదర్శనే వార్తాః **శృణోమి.** తదనంతరమ్ ఆధ్యాత్మిక భాషణాని **శృణోమి**. దేశభక్తి గీతాని శ్రద్ధయా **శృణోమి**. అనంతరం వార్తాపత్రికాం పఠిత్వా తాం వార్తాపత్రికామ్ అగ్రజాయై **యచ్ఛామి**. తథైవ కంచిత్ కాలం కథాపుస్తకాని పఠిత్వా ఏతాని అపి అగ్రజాయై **యచ్ఛామి**. అగ్రజా కథాపుస్తకాని పఠతి. అన్తే వార్తాపత్రికాం, కథాపుస్తకాని మాత్రే **యచ్ఛామి.** తదనంతరం అగ్రజయా సాకం పుస్తకస్యూతం గృహీత్వా విద్యాలయం గచ్ఛామి.

ఈ) ఉపరితనమ్ అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ఉదాహరణానుసారం వాక్యాని పూరయంతు.

ఉదా: అహం ప్రాతః దూరదర్శనే శ్రీవేంకటేశ్వరసుప్రభాతం శృణోమి.

1) అహం ..... శృణోమి.

2) అహం ..... శృణోమి.

3) అహం ..... శృణోమి.

4) అహం ..... శృణోమి.

ఉ) భవతః జన్మదినం పురస్కృత్య మిత్రేభ్యః కిం కిం యచ్ఛతీతి లిఖంతు.

1) అహం రాజేశాయ ఆమ్రఫలం యచ్ఛామి.

2) అహం రమేశాయ ..... యచ్ఛామి.

3) అహం కార్తికాయ ..... యచ్ఛామి.

4) అహం కృష్ణాయ ..... యచ్ఛామి.

5) అహం మహేశాయ ..... యచ్ఛామి.

AP SCERT

VI పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు

1. అహం సర్వదా పితరం నమామి.

   అ) నాన్నకు ఆ) అమ్మకు ఇ) తాతయ్యకు ఈ) నాయనమ్మకు

2. వాయుః వేగేన చంద్రం నయతి.

   అ) గాలి ఆ) నీరు ఇ) ఆకాశం ఈ) నిప్పు

3. మమ గేహే బాంధవాః సంతి.

   అ) గ్రామంలో ఆ) ఊరిలో ఇ) ఇంటిలో ఈ) పాఠశాలలో

4. రామః లక్ష్మణేన సహా క్రీడతి.

   అ) పాడుతున్నాడు ఆ) ఆడుతున్నాడు ఇ) తింటున్నాడు ఈ) రాస్తున్నాడు

అ) అధః దత్తాని పదాని అకారాది క్రమేణ లిఖంతు

1. చందిరః, వాయుః, గగనం, సూర్యః . .....
2. క్రీడామి, నందామి, ఖాదామి, పిబామి. .....
3. మేఘుః, కిరణః, రాత్రిః, బాలకః. .....
4. అంబ, మాతా, పితా, జనని. .....

పరియోజనాకార్యమ్

అన్యభాషాసు విద్యమానాని చంద్రసంబద్ధాని గీతాని సంకలయంతు. కక్ష్యాయాం శ్రావయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		ఆమ్	న
1.	గీతం సాభినయం గాతుం శక్నోమి.	.....	.....
2.	గీతసారం స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
3.	గీతసారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....
4.	గీతస్య భావం సంభాషణరూపేణ లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....

AP SCERT

న్యాయనిష్ఠః శ్రీరామః

తత్ రామరాజ్యమ్. రాజగృహాత్ బహిః బృహతీ ఘంటా అస్తి. యః న్యాయనిర్ణయమ్ ఇచ్ఛతి, సః ఘంటావాదనం కరోతి.

ఏకస్మిన్ దినే శ్రీరామః రాజసింహాసనే ఉపవిష్టః అస్తి. తదా ఘంటానాదః శ్రుతః. మంత్రీ బహిః గత్వా పశ్యతి. ఏకః శునకః ఘంటానాదం కుర్వన్ అస్తి. మంత్రీ ఏతత్ దృష్ట్వా రామం నివేదయతి. రామః తం శునకమ్ అంతః ప్రవేశయితుమ్ అనుమతిం దదాతి. ఆగతః శునకః రామం మనుష్యవాచా వదతి – "రాజన్! అద్య ప్రాతఃకాలే మామ్ ఏకః బ్రాహ్మణః తామ్రభాజనేన తాడితవాన్. ఏతం శోధం పశ్యతు" ఇతి ముఖం దర్శయతి. రామః చింతయిత్వా పృష్టవాన్ – "త్వమ్ ఏవ వద. తస్మై బ్రాహ్మణాయ కః వా దండః దేయః?" ఇతి. శునకః వదతి. "ఏతం బ్రాహ్మణం శివాలయస్య ధర్మాధికారిరూపేణ నియోజయ" ఇతి.

రామః సాశ్చర్యమ్ ఉక్తవాన్ – "తథైవ కరోమి. కింతు ఏషః దండః కథం స్యాత్?" ఇతి.

శునకః వదతి – "అహమ్ అపి కస్యచన దేవాలయస్య ధర్మాధికారీ ఆసమ్. తదా అహం దేవధనమ్ అపహృతవాన్. తస్మాత్ కారణాత్ శునకజన్మ ప్రాప్తవాన్ అస్మి. ఏషః బ్రాహ్మణః అపి శునకః భూత్వా తాడనవేదనాం అనుభవతు ఇత్యేవ మమ ఆశయః" ఇతి. శ్రీరామః తథైవ కృతవాన్.

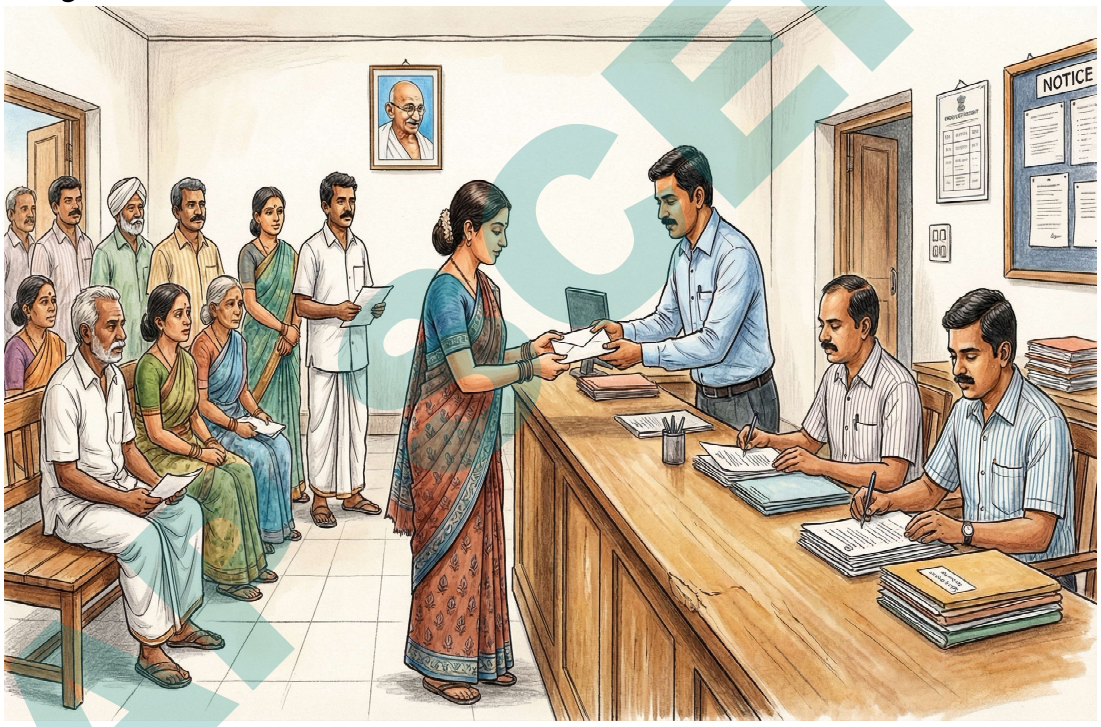
7 నివేదనమ్

D6F6P9

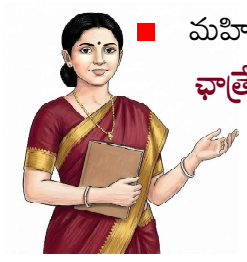
అభ్యసనాఫలితాని

1. ఛాత్రాః కృష్ణానద్యాః జన్మస్థానం, పరివాహకప్రాంతనామాని తీర్థక్షేత్రనామాని చ జ్ఞాస్యంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః పాఠే విద్యమాన నూతనశబ్దానాం క్రియాపదానాం పరిచయం ప్రాప్స్యంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః నద్యాః రక్షణార్థం అనుసరణీయాః ఉపాయాః జ్ఞాస్యంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః భారతీయసంస్కృతేః, నదీనాం చ ప్రాముఖ్యం అవగమిష్యంతి. C G - 4
5. సమానార్థక, విరుద్ధార్థకపదాని జ్ఞాత్వా లేఖితుం శక్నువంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

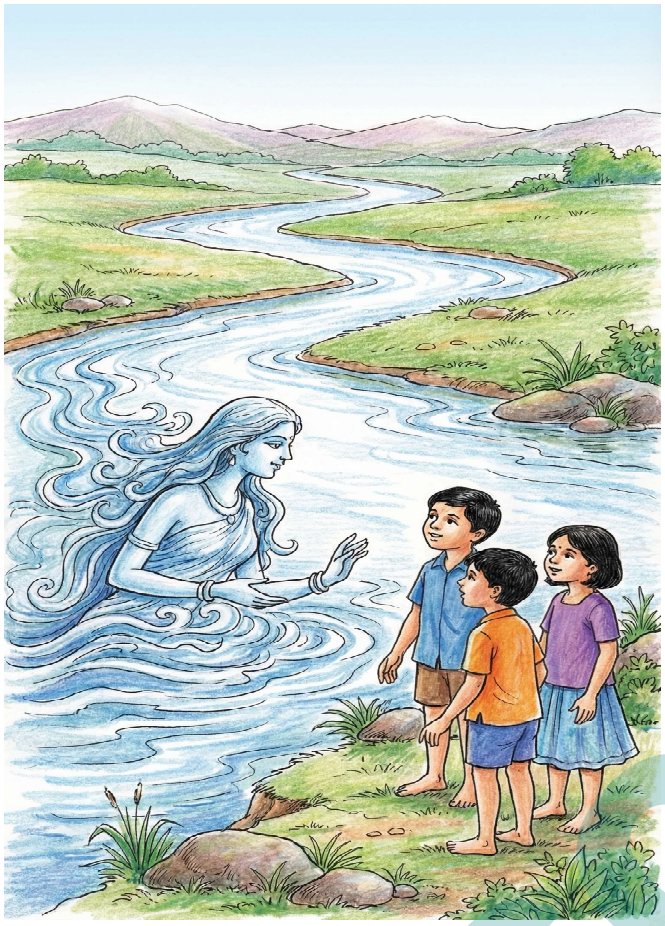

- చిత్రే కిమ్ అస్తి?
- వేదికాయాం కే కే సన్తి?
- మహిలా కిం కరోతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

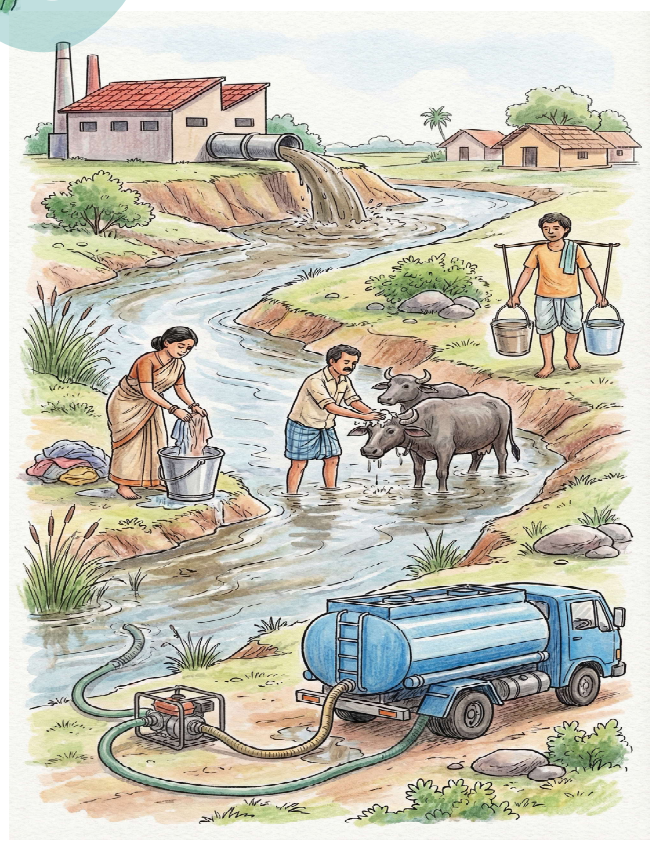
- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

प्रियबालाः ! अहं का इति जानन्ति किम्? अहं मम विषये किंचित् निवेदयितुं इच्छामि. शृण्वन्ति खलु!

अहमस्मि कृष्णानदी. अहं महाराष्ट्रस्थेषु सह्यपर्वतेषु महाबलेश्वरप्रान्ते उत्पन्ना. तत्रस्थे शिवालये गोमुखात् लघुधारया उत्पन्ना अहं महाराष्ट्रेषु 312 कि.मी. प्रवहन्ती, ततः कर्णाटकेषु भीमानदीं, तुंगभद्रां च मिलन्ती, 508 कि.मी. प्रवहन्ती मूसीनदीं, पालेरुं, चंद्रवंकाम् उपनदीत्वेन गृह्णती आंध्रप्रदेशे 620 कि.मी. चलन्ती हंसलदीविप्रान्ते समुद्रे सम्मिलामि.

अहं मार्गस्थैः भवद्भिस्सह मेलनस्य शुभावसरं प्राप्तवती. सहस्रशः वर्षेभ्यः स्वच्छतया पवित्रतया प्रवहन्त्याः मम कालुष्यं परमशत्रुः अभवत्. महाराष्ट्रतः आरभ्य आंध्रप्रदेशपर्यंतं स्थितानां अनेकनगराणां व्यर्थपदार्थाः, शताधिकानां कर्मागाराणां व्यर्थपदार्थाः, विषरसायनानि, औषधावशेषाः च लघुनदीभिः, कुल्याभिः आगत्य मयि सम्मिलन्ति. कर्मागारेभ्यः नगरेभ्यः च परित्यक्तानां मलिनानां, कर्दमजलानां च सम्मेलनेन अहं विषपूरिता संवृत्ता. मनुष्य-जन्तु-मृतशरीराणां, प्लास्तिक (प्लास्टिक्) निर्मित व्यर्थपदार्थानां निक्षेपणेन, मलमूत्रविसर्जनेन, पशूनां प्रक्षालनेन च मम स्थितिः अत्यन्तं भयंकरी अभवत्. एतैः कारणैः मम स्वच्छता, पवित्रता च प्रणष्टा. मम प्रदूषितजलपानेन मानवाः पशुपक्षिणः, जलचराश्च रोगपीडिताः भवन्ति.

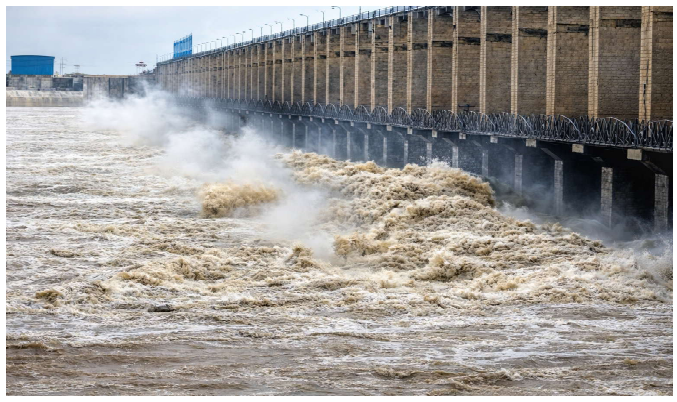
ప్రియబాలాః! ఏవం వదన్తీ అహం భవతాం జామితాకారణం న అభవమ్ కిల! అస్తు, తాం దుఃఖగాథాం విస్మృత్య మమ కాంశ్చన విశేషాన్ వదామి. శృణ్వన్తు.

మహాబలేశ్వరమ్ ఆరభ్య శతాధికేషు పుణ్యక్షేత్రేషు సంచరంతీ అహం బహూన్ ప్రదేశాన్ దృష్టవతీ, విజయాంబికాం సేవితవతీ, అమరావతీమ్ వీక్షితవతీ, మమ జలం వ్యర్థం మా భవతు ఇతి విచింత్య సర్వకారేణ సార్ధశతవర్షపూర్వం 1960 తమే వర్షే ఆచార్య నాగార్జునస్య నామ్నా నాగార్జునసాగర్ జలబంధః నిర్మితః అభవత్. కర్ణాటకేషు ఆలమట్టీ, ఆంధ్రేషు శ్రీశైలం, నాగార్జునసాగర్, ప్రకాశం బ్యారేజీ ఇతి

జలబంధాః మవోపరి నిర్మితాః. తేన అహం లక్షాధిక-ఎకరపరిమితాం భూమిం సారవతీం కరోమి. మమ కారణేనైవ ఆంధ్రప్రదేశస్య భారతధాన్యాగారః ఇతి నామాంతరం ప్రఖ్యాతమ్. 1980 తమే వర్షే జూరాలజలబంధస్య నిర్మాణేన సహస్రమహాశక్తివాహ(మెగావాట్)పరిమితా విద్యుత్ ఉత్పద్యతే. స్పర్శనమాత్రేణ నృత్యం కర్తుం యోగ్యానాం విభిన్న పుత్తలికానాం నిర్మాణేన ప్రసిద్ధః కొండపల్లిగ్రామః, నాట్యకలాక్షేత్రే ప్రసిద్ధః కూచిపూడి గ్రామః చ మమ తటే ఏవ విలసతః.

మామ్ ఉద్దిశ్య కవయః కావ్యాని, బహ్వీః కథాః చ విరచితవన్తః, సర్వే అపి మమ ఉపయోగం నానావిధరూపైః కుర్వంతః అనేకాన్ లాభాన్ విందంతి. పరం మమ రక్షణే కః ఆసక్తః?

పవిత్రాం, జీవనదాత్రీం మాం కః సంరక్షేత్? పుత్రసమాః మే బాలాః! మమ రక్షణవిషయే యుష్మాకమేవ దాయిత్వం అస్తి.

పదాని – అర్థాః

కించిత్ = కొంచెం
నివేదనం = విన్నవించుట (చెప్పుకొనుట)
మేలనం = కలయిక
సహస్రం = వెయ్యి
జలబంధః = ఆనకట్ట
పుత్తళిక = బొమ్మ
జామితా = బద్దకం
విస్మృత్య = మరచి

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ. కృష్ణానదీ కైః సహ సంభాషణం కరోతి?
ఆ. కృష్ణానద్యాః బాధాయాః కారణం కిమ్?
ఇ. నదీకాలుష్యనివారణార్థం కాని కాని కార్యాణి కరణీయాని?
ఈ. నదీభ్యః కే కే ఉపయోగాః భవన్తి?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు-వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

ఆంధ్రప్రదేశస్య భారతధాన్యాగారః ఇతి నామాంతరం ప్రఖ్యాతమ్. 1980 తమే వర్షే జూరాలజలబంధస్య నిర్మాణేన సహస్రమహాశక్తివాహ(మెగావాట్)పరిమితా విద్యుత్ ఉత్పద్యతే. స్పర్శనమాత్రేణ నృత్యం కర్తుం యోగ్యానాం విభిన్న పుత్తలికానాం నిర్మాణేన ప్రసిద్ధః కొండపల్లిగ్రామః, నాట్యకలాక్షేత్రే ప్రసిద్ధః కూచిపూడి గ్రామః చ మమ తటే ఏవ విలసతః.

1.కస్య భారతధాన్యాగారః ఇతి నామ ప్రఖ్యాతమ్?

.....

2. కదా జూరాలజలబంధస్య నిర్మాణం అభవత్?

.....

3. స్పర్శమాత్రేణ నృత్యం కర్తవ్యః పుత్తలికాః కుత్ర మిలన్తి ?

.....

4. కూచిపూడి గ్రామః కస్మిన్ విషయే ప్రసిద్ధః?

.....

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) కృష్ణానదీ కుత్ర ఉత్పన్నా?
2) ఆంధ్రప్రదేశస్య ప్రఖ్యాతం నామాంతరం కిమ్?
3) కొండపల్లి పుత్తలికానాం ప్రాశస్త్యం కిమ్?
4) నాట్యకలాక్షేత్రే ప్రసిద్ధః గ్రామః కః?
5) కృష్ణానద్యాం నిర్మితాః జలబంధాః కే?
6) కృష్ణానదీ కేషు రాజ్యేషు ప్రవహతి?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

1. అస్మాకం దేశే కాః నద్యః ప్రవహంతి? తాః కథం కలుషితాః భవంతి?
2. నదీనామివ మానవానామ్ ఉపయుక్తాని కానిచన జలసంసాధనాని కాని?

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

అ) కృష్ణానద్యాః పరిచయః "మమ పరిచయః (బయోడేటా)" ఇతి శీర్షికయా లిఖంతు.

మమ పరిచయః

మమ నామ : .....

మమ జన్మస్థలం : .....

మమ గమనం : ..... కి.మీ.

మమ తీరే పుణ్యక్షేత్రాణి : .....

.....

మమ తీరే ముఖ్యపట్టణాని : .....

మయి జలబంధాః : .....

AP SCERT

.....

మమ ఉపనద్యః : .....

మమ సముద్రసంగమస్థానం: .....

V ప్రశంసా

1. భారతదేశే నదీనాం పూజాం కుర్వంతి. కిమర్థమ్? తాసాం పూజనే ఉద్దేశ్యం కిమ్?

భాషాంశాః

VI పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం దత్తేభ్యః వికల్పేభ్యః చిన్వంతు

1. మామ పితా **సహస్ర**రూప్యకాణి దత్తవాన్.

   అ) 100 ఆ) 1000 ఇ) 10,000 ఈ) 10

2. బాలికా **పుత్తలికా** ఇవ అస్తి.

   అ) బొమ్మ ఆ) అమ్మ ఇ) నాయనమ్మ ఈ) అమ్మమ్మ.

3. ఆంధ్రప్రదేశే నాగార్జునసాగర్ **జలబంధః** అస్తి

   అ) నది ఆ) సముద్రం ఇ) ఆనకట్ట ఈ) కాలువ

4. చషకే **కించిత్** జలమ్ అస్తి

   అ) కొంచెం ఆ) చాలా ఇ) ఎక్కువ ఈ) సంపూర్ణం

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1.ప్రియం	( )	అ) నిరుపయోగః
2.సుఖం	( )	ఆ) అపవిత్రం
3.ఉపయోగః	( )	ఇ) అప్రియం
4.పవిత్రం	( )	ఈ) దుఃఖం
5.అమృతం	( )	ఉ) శత్రుః
6.స్వచ్ఛం	( )	ఊ) నష్టః
7.మిత్రం	( )	ఋ) కలుషితం
8.లాభః	( )	ౠ) విషం

AP SCERT

ఇ) అధః దత్తానాం వాక్యానామ్ ఆధారేణ సమాధానాని కోష్ఠకేషు లిఖంతు.

1) కాష్ఠపుత్తలికానిర్మాణాయ ప్రసిద్ధః గ్రామః.

2) కనకదుర్గాక్షేత్రమ్ అత్ర అస్తి.

3) బౌద్ధాచార్యస్య నామ్నా నిర్మితః జలబంధః.

4) కృష్ణానదీ అస్మిన్ ప్రాంతే సముద్రే సమ్మిలతి.

ఉపరి దత్తేభ్యః వర్తులేభ్యః అక్షరాణి
స్వీకృత్య పక్షీ ఇత్యస్య పర్యాయపదమ్ లిఖంతు.

ఈ) భవతాం పరిచితానాం నదీనాం విశేషాంశాన్ కోష్ఠకేషు లిఖంతు.

నద్యాః నామ	జన్మస్థానం	రాజ్యం	పుణ్యక్షేత్రాణి	ముఖ్యపట్టణాని

ఉ) అధః దత్తాని పదాని పఠంతు. అర్థాన్ జానంతు. ఉదాహరణానుసారం వాక్యాని లిఖంతు.

తస్య	=	అతని యొక్క	ఏతస్య	=	ఇతని యొక్క
సర్వస్య	=	అందరి యొక్క	కస్య	=	ఎవని యొక్క
తత్	=	అది	ఏతత్	=	ఇది

ఉదా: ఎవని పేరు రవి ? కస్య నామ రవిః ?

1. ఎవని పేరు శ్రీనివాస్ ? .....
2. ఇది అతని యొక్క పుస్తకం. .....

APSCERT

3. ఇది ఎవని యొక్క ఇల్లు? .....

4. ఇది అందరి యొక్క పాఠశాల. .....

5. ఇది అతని యొక్క పొలం. .....

6. అది ఇతని యొక్క పుస్తకం. .....

పరియోజనాకార్యమ్

భారతదేశే విద్యమానానాం నదీనాం నామాని తాసామ్ జన్మస్థానానాం నామాని చ పట్టికాయాం లిఖిత్వా కక్ష్యాయాం ప్రదర్శయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

		ఆమ్	న
1.	పాఠస్థకఠినపదానామ్ అర్థాన్ వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
2.	మమ పరిచయం స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
3.	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....

న హి కృతమ్ ఉపకారం సాధవో విస్మరంతి

AP SCERT

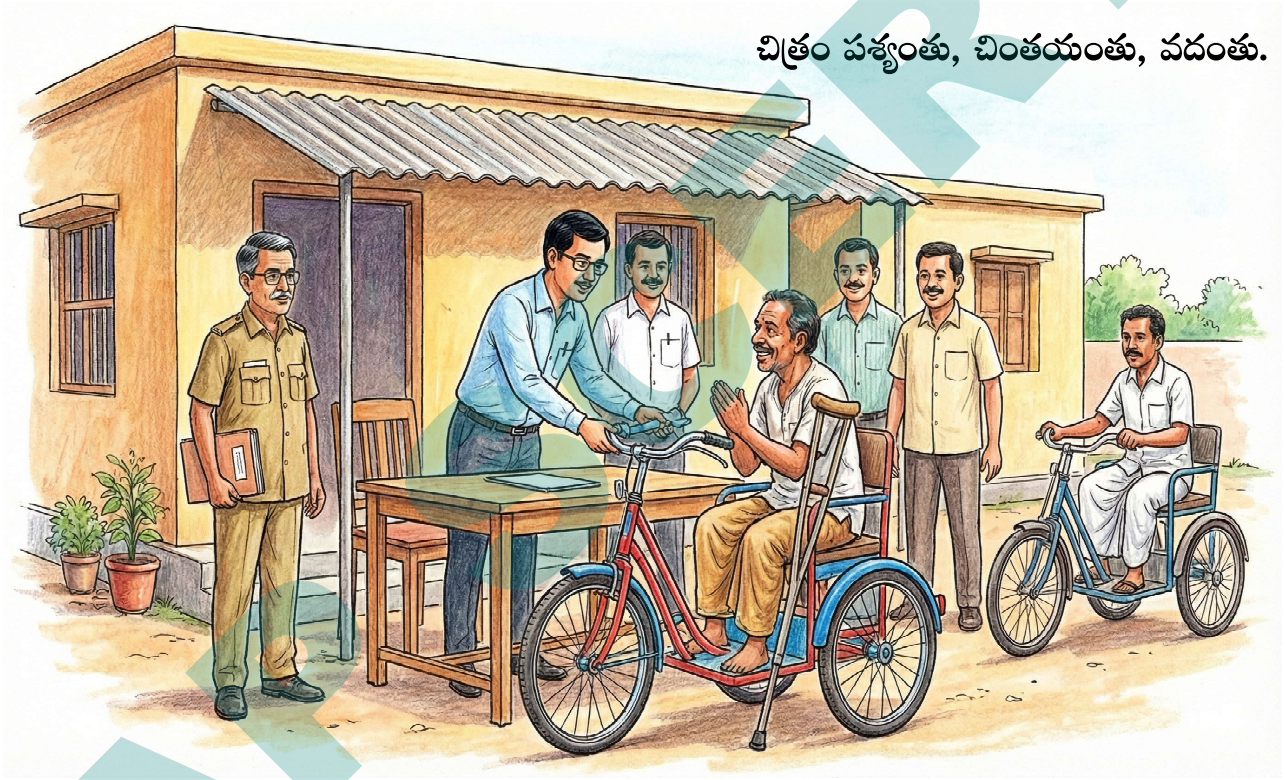
8 ప్రజ్ఞాచక్షుః

B3M3U6

అభ్యసనాఫలితాని

1. ఛాత్రాః సరళసంస్కృతభాషయా కథాయాః భావం అవగంతుం సమర్థాః భవిష్యంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః స్వనిత్యజీవనే స్వీయలక్ష్యం సాధయితుం ప్రభవంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః సర్వేంద్రియాణాం నయనం ప్రధానమితి జ్ఞాస్యంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః వర్తమానకాలికవాక్యాని భూతకాలే పరివర్తనం అవగమిష్యంతి. C G - 4

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

- అధికారీ కిం కరోతి?
- సమాజే ఈదృశాః కే కే సంతి?
- తేభ్యః కీదృశం సాహాయ్యమ్ ఆవశ్యకమ్?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు

ధరణీ, తస్యాః సఖీ లహరీ చ క్రీడాం పరిసమాప్య వృద్ధస్య సమీపం గతవత్యౌ. అన్యే బహవః బాలకాః బాలికాః చ తం పరితః ఉపవిశ్య కథాం వదతు తాత! ఇతి ప్రార్థితవంతః. సః అంధః. తథాపి సః బాలానామ్ అత్యంతప్రియః. అతః సః మందం హసన్ 'సర్వే ఆగతవంతః వా?' ఇతి అపృచ్ఛత్. 'ఆమ్, ఆగతవంతః' ఇతి బాలాః అవదన్. సః ఏకామ్ అద్భుతాం, బాలేభ్యః రోచికాం కథాం శ్రావితవాన్. బాలాః శ్రద్ధయా ఆశ్చర్యేణ చ తాం కథాం శ్రుతవంతః. బాలేషు అన్యతమః అభినవః పార్శ్వస్థం స్వగృహం ప్రాప్య

ఏకస్యాం స్థాలికాయాం శాకేన సహ రోటికాః ఆనీయ వృద్ధాయ దత్తవాన్ అవదత్ చ. 'రోటికాః ఉష్ణాః సంతి. ఖాదతు.' ఇతి. వృద్ధః 'వత్స! అహం స్వయం పచామి ఖలు! భవతు.' ఇత్యుక్త్వా రోటికాం ఖాదితవాన్.

క్రమశః రాత్రేః ఆరంభః అభవత్. బాలానాం గృహగమనస్య సమయః అభవత్. కస్యాపి వృద్ధం త్యక్త్వా గన్తుమ్ ఇచ్ఛా నాసీత్. అతః బాలాః సర్వే అపి తం తస్య గృహే

త్యజామః ఇతి విచిన్త్య తేన సహ తస్య గృహం గతవంతః . తాత! అంధకారః వ్యాప్తః. కథం కార్యం కరోషి? ఇతి అపృచ్ఛత్ కశ్చన బాలకః. సః హసన్ 'ప్రకాశే అంధకారే చ కః భేదః అంధస్య?' ఇత్యవదత్. పాకస్య ఆరంభమ్ అపి క్లేశం వినా కృతవాన్. పాకానంతరం సః ఏకం పుస్తకం స్వీకృత్య హస్తేన స్పృశన్ వినాఽఽయాసం పఠితవాన్. తత్ దృష్ట్వా బాలాః విస్మితాః అభవన్. అనంతరం తే జ్ఞాతవంతః సః గ్రంథః భగవద్గీతా ఇతి, తస్యాః లిపేః నామ బ్రెయిలీ ఇతి, తయా లిప్యా అంధాః పఠంతీతి.

అనంతరదినే సాయంకాలే సః వృద్ధః వృక్షస్య అధః వేదికాయామ్ ఉపవిష్టవాన్. పార్శ్వస్థం బాలకం గృహీతవాన్. తం హస్తేన స్పృష్ట్వా ఏవ 'త్వం నూతనః ఇవ అస్తి' ఇతి అపృచ్ఛత్. వృద్ధస్య ప్రజ్ఞాం దృష్ట్వా బాలకాః 'అంధోఽపి ఏషః ప్రజ్ఞాచక్షుః' ఇతి అవగతవంతః. పార్శ్వస్థా లహరీ "సత్యం తాత! ఏషః మమ పితృవ్యస్య పుత్రః శ్రీకరః. విరామాన్ యాపయితుమ్ అస్మాకం గృహమ్ ఆగతవాన్" ఇతి అవదత్. పునః వృద్ధః కథామ్ ఆరబ్ధవాన్. బాలాః ప్రతిదినమివ కథాం శృతవంతః.

పదాని – అర్థాః

బహవః	=	అనేకమంది	పాకం	=	వంట
రోచికామ్	=	ఇష్టమైన	వేదిక	=	అరుగు
స్థాలికాయాం	=	పళ్లెంలో	పితృవ్యః	=	పెదనాన్న
క్లేశం	=	కష్టం	త్యక్త్వా	=	విడిచిపెట్టి

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ. వృద్ధః కీదృశః?

ఆ. వృద్ధః కాని కాని కార్యాణి కర్తుం శక్నోతి?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు-వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) అధః మంజూషాయాం దత్తాని పదాని ఉపయుజ్య రిక్తస్థానాని పూరయంతు

క్లేశమ్, బహవః, పితృవ్యః, వేదికా, స్థాలికాయాం, పాకమ్, రోచికామ్

1) ..... బాలకాః క్రీడాంగణే క్రీడంతి.

2) వృద్ధః బాలకానాం ..... కథాం కథితవాన్.

3) అభినవః ..... రోటికాః ఆనీయ తాతాయ దత్తవాన్.

4) తాతః వినా ..... కార్యం కరోతి.

5) మాతా ..... కృత్వా మాం ఖాదయతి.

6) గృహస్య పురతః ..... ఉపవిశ్య బాలాః 'చతురంగం' క్రీడన్తి.

7) శ్రీకరః లహర్యాః ..... పుత్రః.

AP SCERT

ఆ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

అభినవః స్వగృహం గతవాన్. అభినవః రోటికాః ఆనీతవాన్. రోటికాః వృద్ధాయ దత్తవాన్. రోటికాః ఉష్ణాః సంతి, ఖాదతు ఇతి ఉక్తవాన్. వృద్ధః వత్స! అహం స్వయం పచామి ఖలు ఇతి ఉక్తవాన్.

1.అభినవః కుత్ర గతవాన్? .....

2. కః రోటికాః ఆనీతవాన్ ? .....

3. రోటికాః కస్మై దత్తవాన్ ? .....

4. కాః ఉష్ణాః సన్తి ? .....

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు

1) ప్రజ్ఞాచక్షుః పాఠే కే క్రీడన్తి ?

2) వృద్ధాయ అభినవః కిం కృతవాన్ ?

3) వృద్ధః గృహే కిం పఠితవాన్ ?

4) అంధః అపి వృద్ధః కీదృశః?

5) శ్రీకరః కిమర్థం లహర్యాః గృహమ్ ఆగతవాన్?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

1) ప్రజ్ఞాచక్షుః ఇతి పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు?

2) వృద్ధః పాఠే కానిచన కార్యాణి కృతవాన్. సః ఇతోఽపి కిం కిం కర్తుం శక్నోతి ఇతి భవాన్ చింతయతి?

AP SCERT

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

'శ్వస్తనాయామ్ ఏకపాత్రాభినయస్పర్ధాయామ్' అంధః ఇవ అభినయం కరోమి ఇతి విచింత్య, సః అభినయః కథం భవేదితి ఇదానీం ప్రదర్శయతు.

V ప్రశంసా

ప్రతిదినం నిర్దిష్టసమయే విద్యాలయమ్ ఆగచ్ఛంతం భవతః మిత్రమ్ ఉద్దిశ్య భవాన్ కిం చింతయతీతి వదతు.

భాషాంశాః

VI పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం దత్తేభ్యః వికల్పేభ్యః చిన్వంతు

1. **అంధకారే** కార్యం కరోతి

   అ) పగలు ఆ) రాత్రి ఇ) వెలుతురు ఈ) చీకటి

2. మాత **పాకం** కరోతి

   అ) రాయటం ఆ) చదువటం ఇ) వంట ఈ) ఆడటం

3. **వృద్ధః** వేదికాయం ఉపవిష్టః అస్తి

   అ) బాలిక ఆ) బాలుడు ఇ) యువకుడు ఈ) ముసలివాడు

4. ఛాత్రః పుస్తకం **దృష్ట్వా** పఠతి

   అ) చూసి ఆ) త్యాగి ఇ) విని ఈ) చదివి

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1. క్లేశం ( ) అ) ఉష్ణం
2. శీఘ్రం ( ) ఆ) సమాప్తః
3. ఆరంభః ( ) ఇ) మందం
4. అంధకారః ( ) ఈ) సరళం
5. శీతం ( ) ఉ) ప్రకాశః

AP SCERT

ఇ) అధః దత్తాని చిత్రాణి పశ్యంతు. తేషాం నామాన్యపి అత్ర దత్తాని. తేషాం యోజనం కుర్వంతు.

ఏతత్ పాటలపుష్పమ్.

ఏతత్ సేవంతికాపుష్పమ్.

ఏతత్ మందారపుష్పమ్.

ఏతత్ మల్లికాపుష్పమ్.

ఏతత్ కమలమ్.

ఈ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు, అవగచ్ఛంతు.

వర్తమానకాలః	భూతకాలః
బాలః ధ్యానం కరోతి. (బాలుడు ధ్యానము చేయుచున్నాడు.)	బాలః హ్యః ధ్యానమ్ అకరోత్. (బాలుడు నిన్న ధ్యానం చేశాడు.) బాలః హ్యః సప్తవాదనే ధ్యానం కరోతి స్మ. (బాలుడు నిన్న ఏడు గంటలకు ధ్యానం చేస్తూ ఉండెను.) బాలః హ్యః ధ్యానం కృతవాన్. (బాలుడు నిన్న ధ్యానం చేశాడు.)

	శ్రీకరః హ్యః గ్రామమ్ అగచ్ఛత్. (శ్రీకర్ నిన్న గ్రామానికి వెళ్ళాడు.)
శ్రీకరః అద్య గ్రామం గచ్ఛతి (శ్రీకర్ ఈ రోజు గ్రామానికి వెళ్తున్నాడు.)	శ్రీకరః హ్యః సాయం గ్రామం గచ్ఛతి స్మ. (శ్రీకర్ నిన్న సాయంత్రం గ్రామానికి వెళ్తూ ఉండెను.) శ్రీకరః హ్యః గ్రామం గతవాన్. (శ్రీకర్ నిన్న గ్రామానికి వెళ్ళాడు.)

ఉ. ఉపరిదత్తానామ్ ఉదాహరణానామ్ అనుసారం అధః దత్తాని క్రియాపదాని ఉపయుజ్య వాక్యాని లిఖంతు.

భూతకాలః			వర్తమానకాలః
కృతవాన్	**కరోతి స్మ**	**అకరోత్**	**కరోతి**
(చేశాడు)	(చేస్తూ ఉండెను)	(చేశాడు)	(చేయుచున్నాడు)
.....	.....	.....	గచ్ఛతి
.....	.....	.....	పఠతి
.....	.....	.....	ఖాదతి
.....	.....	.....	లిఖతి
.....	.....	.....	నమతి

AP SCERT

పరియోజనాకార్యమ్

దివ్యాంగులజీవితం నుండి మనం నేర్చుకోవలసిన ప్రధానాంశము ఏమిటి?

స్వీయమూల్యాంకనమ్

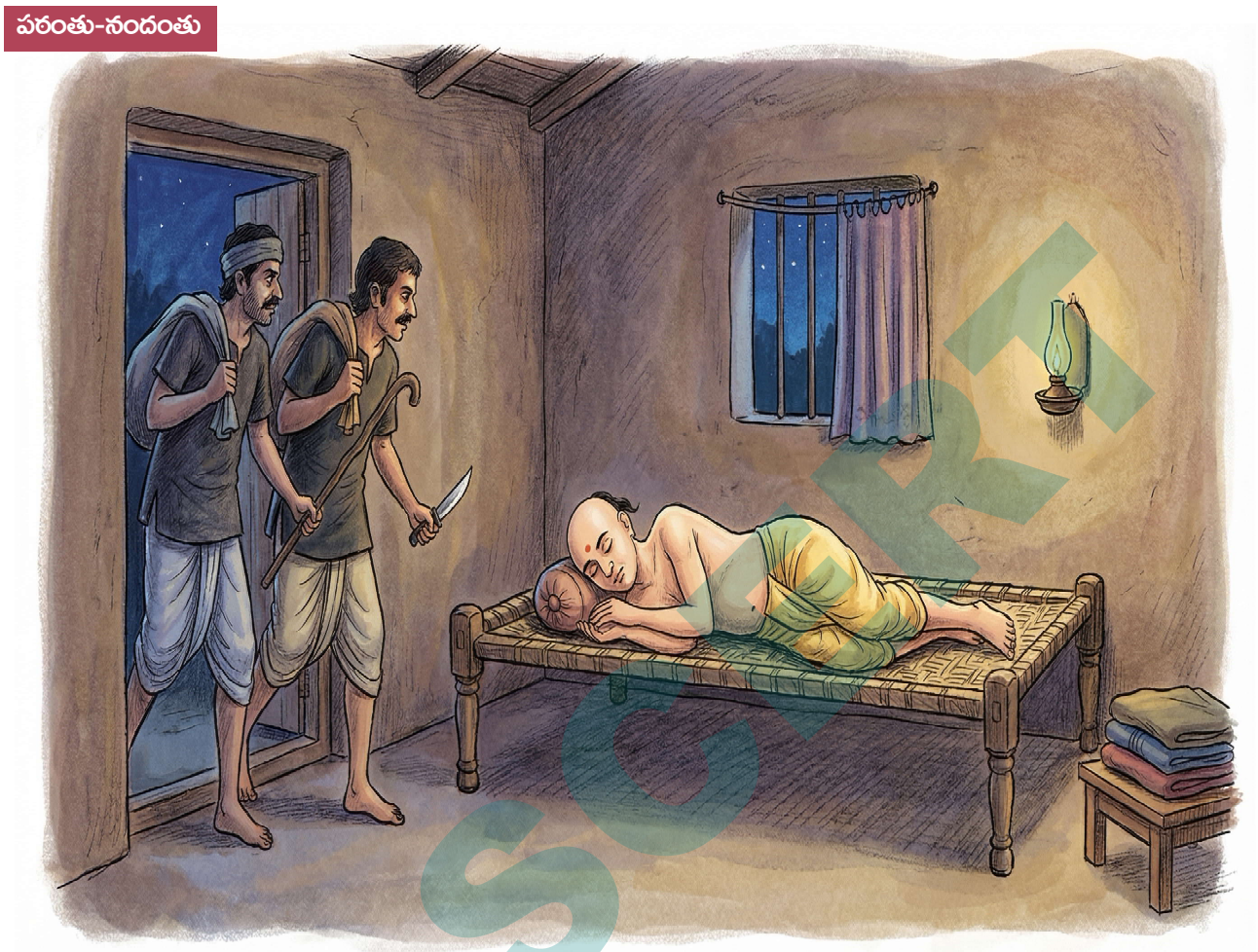
		ఆమ్	న
1.	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైः వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
2.	పాఠం స్పష్టతయా పఠితుం శక్నోమి.	.....	.....
3.	పాఠ్యసంబద్ధప్రశ్నానాం సమాధానం లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....
4.	పాఠ్యసంబద్ధామ్ ఏకాం కథాం వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....

ధర్మः కీర్తిः ధ్వయం స్థిరమ్

AP SCERT

తృప్తః చాణక్యః

పఠంతు-నందంతు

చంద్రగుప్తః మగధదేశస్య రాజా. తస్య మంత్రీ చాణక్యః. సః తపోధనః, రాజతంత్రజ్ఞః చ. యద్యపి సః మంత్రీ, తథాపి సః ఉటజే వసతి స్మ. సః వైరాగ్యసంపన్నః. ఏకదా రాజా చాణక్యాయ బహుకంబలాని సమర్పితవాన్. ఏతాని కంబలాని దరిద్రేభ్యః దదాతు ఇతి సూచితవాన్ చ.

చాణక్యస్య ఉటజః నగరాత్ బహిః ఆసీత్. కేచన చోరాః కంబలాని అపహర్తుం చింతితవంతః. ఏకదా రాత్రౌ తే చాణక్యస్య ఉటజం ప్రవిష్టవంతః. మధ్యరాత్రసమయః శీతకాలః చ. అతీవ శైత్యమ్ ఆసీత్. చాణక్యః మంచే సుప్తవాన్ ఆసీత్. పార్శ్వే కంబలానాం రాశిః ఏవ ఆసీత్. కింతు చాణక్యః కంబలం వినా నిద్రాం కరోతి స్మ. ఏతత్ దృష్ట్వా చోరాః విస్మితాః. చౌర్యమ్ అపి తే విస్మృతవంతః. తే చాణక్యం ప్రబోధ్య – "బ్రాహ్మణ! పార్శ్వే కంబలానాం రాశిః అస్తి. తథాపి త్వం కిమర్థం కంబలైః ఆత్మానమ్ అనాచ్ఛాద్య శయనం కరోషి" ? ఇతి పృష్టవంతః. తదా చాణక్యః ఉక్తవాన్ – "కంబలాని నృపేణ దత్తాని. తే దరిద్రేభ్యః దాతవ్యాః. శ్వః ప్రభాతే వితరణం కరిష్యామి. తేషామ్ ఉపయోగం కర్తుం మమ అధికారః నాస్తి. కిం చ అహం విరక్తః. సదా తృప్తః" ఇతి. ఇదం శ్రుత్వా చోరాః లజ్జితాః. "పరద్రవ్యస్య ఉపయోగః అధర్మః భవతి" ఇతి చాణక్యస్య అభిప్రాయః. వయం తు జీవనే ప్రతిదినం పరద్రవ్యమ్ ఏవ అపహరామః. అధర్మం కుర్మః. తేన పాపానాం సంగ్రహః చ భవతి" ఇతి చింతయిత్వా తే చాణక్యం క్షమాం ప్రార్థితవంతః. తతః తే సజ్జనాః చ అభవన్.

9 వేములవాడా క్షేత్రమ్

A8U9T6

అభ్యసనాఫలితాని

1. ఛాత్రాః సంస్కృతభాషాయం సరళసంభాషణం కర్తుం శక్నువంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః వేములవాడాక్షేత్రస్య వైశిష్ట్యం, రాజరాజేశ్వరస్వామినః మాహాత్మ్యం చ జ్ఞాస్యంతి. C G - 2
3. ఛాత్రాః భారతీయసంస్కృతేః తీర్థయాత్రాణాం చ ప్రాముఖ్యం అవగమిష్యంతి. C G - 3
4. ఛాత్రాః అద్య-శ్వః ఇతి పదయోః వాక్యప్రయోగం జ్ఞాస్యంతి. C G - 4
5. ఛాత్రాః సప్తమీవిభక్తేః ప్రయోగం జ్ఞాస్యంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

- చిత్రే కిం కిమ్ అస్తి?
- భక్తాః కిం కుర్వంతి?
- బాలకః కిం కరోతి?
- భవద్భిః దృష్టం దేవాలయమ్ ఉద్దిశ్య వదంతు

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

అహం హైద్రాబాద్‌నగరే వివేకానందవిద్యాలయే చతుర్థకక్ష్యాయాం పఠామి. అస్మాకం సంస్కృతశిక్షకః "ఆగామి రవివాసరే వయం సర్వే వేములవాడా క్షేత్రం ద్రష్టుం గచ్ఛామః" ఇతి ప్రకటితవాన్. వయం సర్వే అపి ఛాత్రాః కరతాలధ్వనినా తస్య వచనం స్వాగతీకృతవంతః. రవివాసరః ఆగచ్ఛత్.

అహం తు ప్రాతః పంచవాదనే నిద్రాతః ఉత్థాయ స్నానాదికం సమాపితవాన్. ద్విత్రేభ్యః దినేభ్యః కదా వా వేములవాడాక్షేత్రం ద్రష్టవ్యమితి మనసి తీవ్రేచ్ఛా ఆసీత్. అద్య సా ఇచ్ఛా పూర్ణా భవతీతి మహాన్ ప్రమోదః భవతి. వయం సర్వే సర్వం సజ్జీకృత్య మహాత్మాగాంధీబస్‌నిస్థానకం ప్రాప్తవంతః. తత్ర వేములవాడా నగరం గన్తుం బస్‌యానం సిద్ధమస్తి. వయం సర్వే తత్ యానమ్ అధిరుహ్య ఉపవిష్టవన్తః. ఉత్సాహేన ఉచ్చైః గీతాని గీతవంతః చ.

వేములవాడా పుణ్యక్షేత్రం కరీంనగర్ జనపదే అస్తి. మార్గమధ్యే సిద్ధిపేటనగరమ్ ఆగతమ్. తతః గచ్ఛతి మార్గే మందం మందం ప్రవహన్తీ మాండవ్యనదీ (మానేరు) దృష్టా. జలప్రవాహస్య ధ్వనిః కర్ణయోః ఆనందం జనయతి స్మ. అనంతరం సిరిసిల్లా నగరమ్ ఆగతమ్. నగరే బస్‌యానమ్ గచ్ఛతి స్మ. మార్గస్థేషు కేషుచిత్ గృహేషు వస్త్రవయనధ్వనిః శ్రుతః. ఏతద్ నగరం తన్తువాయానాం ప్రసిద్ధమితి, అగ్నిపేటికాయాం స్థాపయితుం యోగ్యానాం

శాటికానాం నిర్మాణమ్ అత్రైవ భవతీతి పిత్రా ఉక్తం వచనం స్మృతవాన్. తతః సమీపే ఏవ వేములవాడా క్షేత్రమ్ అస్తి. దూరాదేవ వేములవాడాదివ్య క్షేత్రశిఖరం దృష్ట్వా మనః ప్రఫుల్లమ్ అభవత్. వేములవాడా బస్‌నిస్థానకే యానాత్ అవతీర్య వయం మందిరం గతవంతః. వికసితపద్మస్య తటాకస్య ఉపరి శిల్పకలానిర్మితం రాజరాజేశ్వరస్య మందిరం సుందరమ్ అస్తి. మందిరస్య ఉత్తరదిశి ధర్మకుండః అస్తి. ధర్మకుండే స్నానేన సర్వపాపనివారణం భవతీతి భక్తానాం విశ్వాసః.

ధర్మకుండే స్నాత్వా మందిరమధ్యం ప్రవిష్టవంతః. ఆలయార్చకః గర్భాలయే దివ్యప్రభావేణ విరాజితం శివలింగం దర్శయన్ 'బాలాః భవంతః సర్వే స్వాభీష్టాని మనసి భావయంతః దేవం నమస్కుర్వంతు'. ఇతి ఉక్తవాన్. అహం 'మమ విద్యాభివృద్ధిః భవతు' ఇతి ప్రార్థనాం కృత్వా నమస్కృతవాన్.

తతః లక్ష్మీగణేశస్య, రాజరాజేశ్వరీమాతుః, అన్యాసాం దేవతానాం చ దర్శనం కృతవంతః. మందిరాత్ బహిః ధ్వజస్తంభస్య దక్షిణే భాగే ఏకాం 'చిల్లాం' (దర్గాం) దృష్ట్వా వయం సర్వే ఆశ్చర్యమ్ అనుభూతవంతః. తత్రత్యః కశ్చన వృద్ధః ధార్మికసామరస్యప్రతీకమిదం క్షేత్రమితి ఉక్తవాన్.

తత్ర కేచన భక్తాః వృషభం నీత్వా గర్భాలయం పరితః ప్రదక్షిణం కుర్వంతి స్మ. ఏవం కరణేన మనోరథాః సిద్ధ్యంతీతి జనానాం విశ్వాసః. అధ్యాపకేన ఆహూతాః వయం మందిరాత్ బహిరాగత్య భీమేశ్వర – నగరేశ్వర – బద్దిపోచమ్మ మందిరాణి దృష్టవంతః. అస్మాకం సంస్కృతాధ్యాపకః సర్వాన్ ఏకత్ర ఉపవేశ్య వేములవాడా క్షేత్రస్య అన్యాన్ అపి విశేషాన్ శ్రావితవాన్. "ఛాత్రాః! కన్నడభాషాయాః ఆదికవిః 'పంపనః' వేములవాడవాసీ ఏవ. తథైవ ప్రసిద్ధకవిః సోమదేవసూరిశ్చ అత్రత్యః ఏవ. సంస్కృతభాషావికాసాయ ఏతత్ దేవస్థానమ్ ఏకం సంస్కృతవిద్యాలయం చాలయతి. ఇదం క్షేత్రం వేదపండితానామ్ నిలయః" ఇతి సూచితవాన్.

తదనంతరమ్ వయం ప్రసాదవిక్రయణశాలాయాం చిత్రాన్నం, మోదకాని చ క్రీత్వా ఖాదితవంతః. సాయం సార్ధపంచవాదన సమయః అభవత్. బన్నిస్థానకం గత్వా బస్‌యానమ్ అధిరుహ్య హైద్రాబాద్ నగరం ప్రత్యాగతవంతః. ఏతస్య క్షేత్రస్య దర్శనేన అహం ప్రభూతమ్ ఆనందమ్ అనుభూతవాన్. అనేకాన్ విశేషాన్ జ్ఞాతవాన్ చ.

పదాని – అర్థాః

జనపదః	= జిల్లా	దృష్ట్వా	= చూసి
కర్మః	= చెవి	అగ్నిపేటికా	= అగ్గిపెట్టె
సమీపం	= దగ్గర	శాటికా	= చీర
ఉపరి	= పైన	తటాకం	= సరస్సు

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ. బాలకస్య స్థానే భవాన్ భవతి చేత్ వేములవాడా క్షేత్రే కిం కిం కరోతి?

ఆ. భవాన్ కాం యాత్రాం కృతవాన్? తత్ర కిం కిం దృష్టవాన్?

ఇ. భవాన్ యాత్రాం కర్తుమిచ్ఛతి చేత్ కుత్ర గచ్ఛతి?

ఇ. భవతః గ్రామే/నగరే కాని కాని మందిరాణి సంతి?

ఈ. యాత్రాయాః ప్రయోజనాని కాని?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు-వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

వేములవాడా పుణ్యక్షేత్రం కరీంనగర్ జనపదే అస్తి. మార్గమధ్యే సిద్ధిపేటనగరమ్ ఆగతమ్. తతః గచ్ఛతి మార్గే మందం మందం ప్రవహన్తీ మాండవ్యనదీ (మానేరు) దృష్టా. జలప్రవాహస్య ధ్వనిః కర్ణయోః ఆనందం జనయతి.

1. వేములవాడ కస్మిన్ జనపదే అస్తి? .....

2. మార్గమధ్యే కిం నగరమ్ ఆగతమ్? .....

3. మార్గే కా నదీ ప్రవహతి? .....

4. జలప్రవాహస్య ధ్వనిః కయోః ఆనందం జనయతి? .....

APSCERT

ఆ. అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా పంచప్రశ్నానాం నిర్మాణం కుర్వంతు.

వేములవాడాపుణ్యక్షేత్రం కరీంనగర్ జనపదే అస్తి. మార్గమధ్యే సిద్ధిపేటనగరమ్ ఆగతమ్. తతః గచ్ఛతి మార్గే మందం మందం ప్రవహన్తీ మాండవ్యనదీ (మానేరు) దృష్టా. జలప్రవాహస్య ధ్వనిః కర్ణయోః ఆనందం జనయతి. అనంతరం సిరిసిల్లానగరమ్ ఆగతమ్. నగరే బస్‌యానమ్ గచ్ఛతి స్మ. మార్గస్థేషు కేషుచిత్ గృహేషు వస్త్రవయనధ్వనిః శ్రుతః.

ఉదా: వేములవాడా పుణ్యక్షేత్రం కుత్ర అస్తి?

1) .....

2) .....

3) .....

4) .....

5) .....

ఇ. పాఠ్యాంశాధారేణ వాక్యాని క్రమశః స్థాపయన్తు.

1) కేచన భక్తాః వృషభం నీత్వా గర్భాలయం పరితః ప్రదక్షిణం కుర్వంతి.
2) 'వేదపండితానాం నిలయః' ఇదం క్షేత్రమితి సూచితవాన్.
3) ధర్మకుండే స్నానేన సర్వపాపనివారణం భవతీతి భక్తానాం విశ్వాసః.
4) వయం సర్వే వేములవాడాక్షేత్రం ద్రష్టుం గచ్ఛామః ఇతి ప్రకటితవాన్.
5) దేవస్థానమ్ ఏకం సంస్కృతవిద్యాలయం చాలయతి.
6) దూరాదేవ వేములవాడాదివ్యక్షేత్రశిఖరం దృష్ట్వా మనః ప్రఫుల్లమ్ అభవత్.

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

6. .....

APSCERT

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ. పాఠం పఠిత్వా అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) వేములవాడాక్షేత్రే ధర్మసామరస్యప్రతీకార్థం కిమస్తి?
2) పాఠ్యాంశచిత్రాణి దృష్ట్వా వేములవాడాక్షేత్రే కిం కిమ్ అస్తి ఇతి వదంతు?
3) సిరిసిల్లానగరస్య వైశిష్ట్యం లిఖంతు?
4) శివలింగం కథమ్ అస్తి?
5) వేములవాడాక్షేత్రే స్థితాన్ దేవాలయాన్ సూచయన్తు?
6) మనోరథానాం సాఫల్యాయ భక్తాః తస్మిన్ క్షేత్రే కిం కుర్వంతి?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

1) **వేములవాడా క్షేత్రమ్** ఇతి పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.
2) క్షేత్రసందర్శనేన కీదృశాన్ విషయాన్ జ్ఞాతుం శక్నువంతి?

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

రవిః హైదరాబాద్ నగరం గతవాన్. తదనంతరదినే విద్యాలయం గతవాన్. తదా రవి - రామయోః మధ్యే ప్రవృత్తం సంభాషణం లిఖంతు.

రామః : హ్యః భవాన్ పాఠశాలాం న ఆగతవాన్, కిమర్థమ్?

రవిః : అహం గ్రామే న ఆసమ్.

రామః : .....

రవిః : .....

రామః : .....

రవిః : .....

రామః : .....

రవిః : .....

APSCERT

V ప్రశంసా

భవాన్ మాతాపితృభ్యాం సహ యాత్రారూపేణ కుత్ర గతవాన్? తత్ర స్థితాన్ విశేషాన్‌వదతు.

భాషాంశాః

VI పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చిన్వంతు

1. సంస్కృత **శిక్షకః** శ్లోకం వదతి.
   అ) ఉపాధ్యాయుడు ఆ) వైద్యుడు ఇ) న్యాయవాది ఈ) విద్యార్థీ
2. ఛాత్రాః **కరతాల**ధ్వనిః ఆనందేన కుర్వంతి
   అ) ఆటలు ఆ) పాటలు ఇ) మేళాలు ఈ) చప్పట్లు
3. దక్షిణభాగే ఏకాం చిల్లాం దృష్టవంతః
   అ) కుడి ఆ) ఎడమ ఇ) ముందు ఈ) వెనుక
4. భక్తః **వృషభం** నీత్వా ప్రదక్షిణం కరోతి
   అ) ఎలుక ఆ) ఏనుగు ఇ) ఎద్దు ఈ) పిల్లి

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1. సమీపం	( )	అ) మందం
2. ఉత్సాహః	( )	ఆ) అధః
3. ఉచ్చైః	( )	ఇ) దూరం
4. శీఘ్రం	( )	ఈ) నిరుత్సాహః
5. ఉపరి	( )	ఉ) నీచైః

ఇ) అధః దత్తేషు పదేషు భిన్నం పదం చిత్వా లిఖంతు

1. వేములవాడా, తిరుపతిః, బాసర, విజయనగరమ్. .....
2. భీమేశ్వరః, పంపనః, నగరేశ్వరః, రాజరాజేశ్వరః. .....
3. ఆంధ్రప్రదేశ్, హైదరాబాద్, సిద్దిపేట, కరీంనగర్. .....
4. బస్సుయానం, ద్విచక్రికా. కార్ యానం, విమానయానం. .....

ఈ) వేములవాడాక్షేత్రే స్థితాని మందిరాణి అత్ర లిఖంతు.

ఉదా: వేములవాడాక్షేత్రే రాజరాజేశ్వరాలయః విలసతి.

1) .....

2) .....

3) .....

4) .....

5) .....

ఉ) కేషాంచన క్షేత్రాణాం నామాని పదబంధే సన్తి. తాని అన్విష్య లిఖంతు

తి	వ	రా	మ	అ
శ్రీ	కా	ళ	హ	స్తి
వి	శ్రీ	శై	ల	ము
జ	తి	ప	రు	తి
య	ధ	ర్మ	పు	రి
వా	ది	నం	హా	మ
డా	వా	ల	ము	వే

ఉదా: వేములవాడా

1) .....

2) .....

3) .....

4) .....

5) .....

6) .....

7) .....

ఊ) కోష్ఠకే స్థితాని పదాని ఆధారీకృత్య వాక్యాని రచయంతు.

అహం			
హరిః	సోమవాసరే	చలనచిత్రం	
మాధవీ	శుక్రవాసరే	ఉద్యానవనం	గతవాన్
నారాయణః	బుధవాసరే	ఆపణం	గతవతీ
శివః	రవివాసరే	గ్రామం	
లక్ష్మీః			

ఉదా: హరిః రవివాసరే గ్రామం గతవాన్.

1) .....

2) .....

3) .....

4) .....

5) .....

ఋ) అధః దత్తమ్ అనుచ్ఛేదం పఠంతు. రేఖాంకితపదాని అవగచ్ఛంతు.

మమ నామ రాజేశః. అహం చతుర్థకక్ష్యాయాం పఠామి.

అద్య పాఠశాలాం న గచ్ఛామి. కిమర్థమితి చేత్ అద్య రవివాసరః

అతః గృహే ఏవ స్థిత్వా పఠామి. గృహకార్యం చ కరోమి.

శ్వః సోమవాసరః ఖలు! మమ పితా శివాలయం నేష్యతి. శ్వః

శివాలయదర్శనానంతరం పాఠశాలాం గమిష్యామి.

ఊ) వాసరాణాం నామాని ఉపయుజ్య రిక్తస్థానాని పూరయంతు

1) అద్య బుధవాసరః చేత్

శ్వః ..... భవిష్యతి.

2) శ్వః రవివాసరః భవిష్యతి చేత్.

అద్య ..... భవతి.

3) అద్య శుక్రవాసరః అస్తి.

శ్వః ..... భవిష్యతి.

4) శ్వః మంగలవాసరః భవిష్యతి చేత్.

అద్య ..... భవతి.

పరియోజనాకార్యమ్

అ) ఆంధ్రప్రదేశే స్థితానాం పంచపుణ్యక్షేత్రాణాం, తేషాం జనపదానాం చ పట్టికాం నిర్మాయ కక్ష్యాయాం ప్రదర్శయంతు.

	క్షేత్రమ్	జనపదః (జిల్లా)
1	కోటప్పకొండ క్షేత్రమ్	పల్నాడు జనపదః
2	.....	.....
3	.....	.....
4	.....	.....
5	.....	.....

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	అమ్	న
1. పాఠస్య సారాంశం వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
2. పాఠం నిర్దోషం పఠితుం శక్నోమి.	.....	.....
3. పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....

విద్యాతురాణాం న సుఖం న నిద్రా

AP SCERT

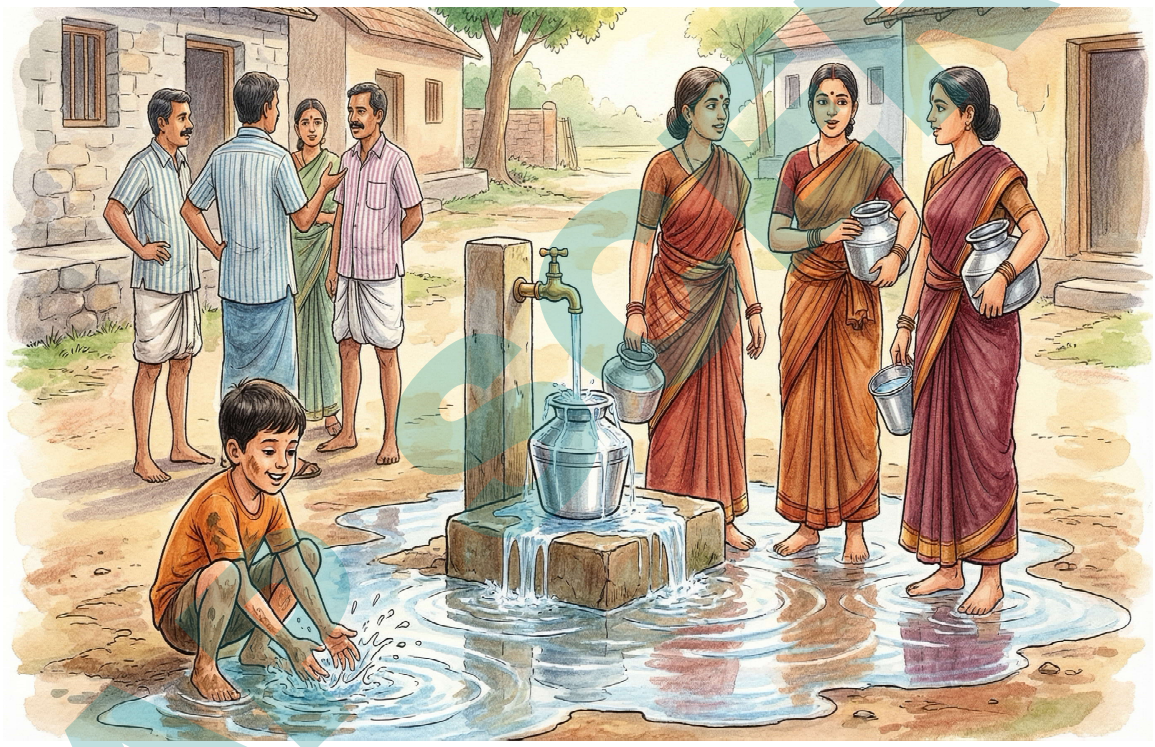
10 మితవ్యయః

M5G4I2

అభ్యసనాఫలితాని

1. ఛాత్రాః సంస్కృతభాషయాః సరళసంభాషణం కర్తుం శక్నువంతి. C G - 1
2. ఛాత్రాః మితవ్యయః ఇతి విషయయే జ్ఞానం ప్రాప్నువన్తి. C G - 2
3. ఛాత్రాః పృష్టానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వయం వక్తుం లేఖితుం చ ప్రభవంతి. C G - 3
4. విద్యాలయే గృహే ఛాత్రాః మితవ్యయేన స్వకార్యాణి కరిష్యంతి. C G - 4
5. ఛాత్రాః సర్వనామపదాని ఉపయుజ్య వాక్యాని రచయంతి. C G - 5

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

- చిత్రే కే సంతి? తే కిం కుర్వంతి?
- చిత్రం దృష్ట్వా కిం జ్ఞాతవాన్?
- భవాన్ కిం చింతయతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

మాతా, పితా, భగినీ, రోహితః మిలిత్వా కస్యచన పరిచితస్య బాలకస్య జన్మదినోత్సవే భాగం గృహ్ణన్తః సంతి. భోజనసమయే సర్వే స్వస్వస్థాలికాసు ఖాద్యపదార్థాన్ పరివేషయంతః, ఖాదయంతః, క్షిపంతః సంతి. రోహితస్య పరివారజనాః అపి భోజనపంక్తౌ సన్తి.

మాతా – రోహిత! అపేక్షితమేవ స్వీకరోతు. యావత్ ఖాదితుం శక్నోతి తావదేవ స్వీకరోతు.

రోహితః–అంబ! అత్రాపి భవతీ మాం నియమయతి. కించిత్ క్షిపామి చేత్ కిం భవతి?

పితా – పుత్ర! ఏవం కదాపి న వక్తవ్యమ్. అన్నం పరబ్రహ్మస్వరూపమితి వదన్తి. దేశే బహవః స్వల్పమపి అన్నమ్ అలబ్ధ్వా మరణం ప్రాప్నువన్తి.

మాతా – అన్నస్య ప్రత్యేకస్మిన్ కణే భోక్తుః నామ భవతీతి జ్యేష్ఠాః వదంతి. అతః ప్రత్యేకమపి కణః భగవతః ప్రసాదః ఇవ ఖాదనీయః.

భగినీ – రోహిత! ప్రతిదినమ్ 'బ్రహ్మార్పణమ్' ఇతి భోజనమంత్రం పఠామః ఖలు. తస్య సారః సః ఏవ.

మాతా – శీఘ్రం ఖాదతు! గృహం గచ్ఛామః.

(సర్వే కార్యానేన గృహం గచ్ఛన్తః సన్తి)

రోహితః – (చంచలస్వభావం ప్రదర్శయన్) తాత! అహం భవత్సదృశః అభియన్తా భవిష్యామి. (కించిత్ కాలానంతరం) న న. అహం వైద్యః ఏవ భవిష్యామి. (పునః) అహం మాత్రా ఇవ అధ్యాపనవృత్తిం స్వీకరిష్యామి. న.....

(కార్ యానం చతుష్పథే రక్తదీపస్య కారణతః

స్థగితం భవతి. సర్వే స్వయానాని స్థగయంతి. పరన్తు యంత్రం న స్థగయంతి. రోహితః ఏకం ‘రక్షతు ఇంధనమ్’ (సేవ్ పెట్రోల్) ఇతి భిత్తిపత్రం పఠన్...

రోహితః – తాత! అహం తు సైకిల్ సమీకరః భవిష్యామి.

సర్వే – (ఆశ్చర్యేణ తమేవ పశ్యంతి)

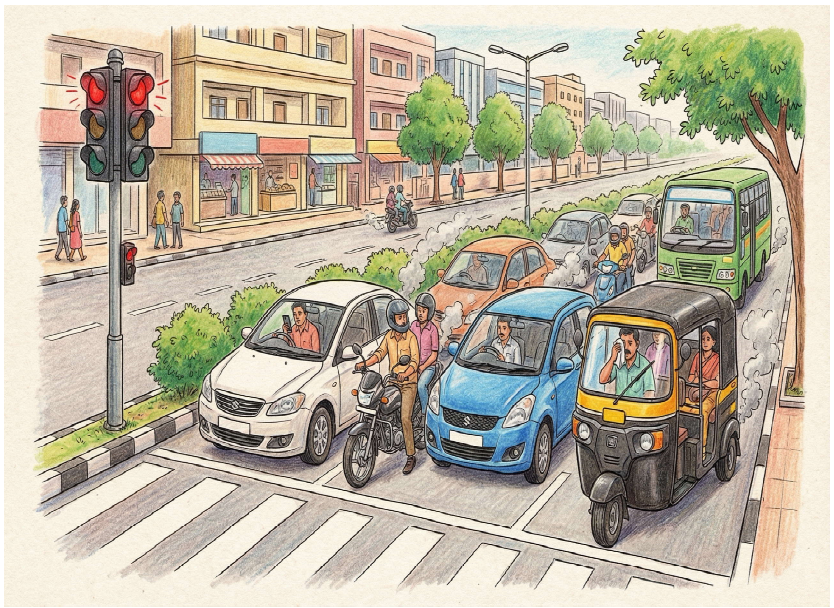
రోహితః –పశ్యతు తాత! సర్వే రక్తదీపస్య కారణతః యానాని స్థగితవంతః. యంత్రాణి తు చలంతి ఏవ. తేన ఇంధనస్య దురుపయోగః భవతి ఖలు! తత్ర లంబమానం ‘రక్షతు ఇంధనమ్’ ఇతి దీర్ఘం భిత్తిపత్రం న కోఽపి పశ్యతి. కేషాంచిత్ వర్షాణాం అనంతరం కుత్రాపి ఇంధనమేవ న ఉపలభ్యతే చేత్ సర్వత్ర సైకిల్యానాని ఏవ భవిష్యంతి ఖలు!

మాతా –పుత్ర! న కేవలం ఇంధనస్య అపి తు విద్యుతః అపి దురుపయోగః న కరణీయః. అనావశ్యకతాయాం దినే చ దీపనిర్వాపణం కరణీయమ్.

భగినీ –అంబ! సత్యమ్ పశ్యతు! సర్వత్ర విజ్ఞాపనఫలకేషు బృహదాపణసముదాయేషు చ మహాకాంతియుతైః దీపైః కథం విద్యుతః దురుపయోగం కుర్వన్తి? (ఏతావతా సర్వే గృహమాగతాః)

రోహితః – వయం ఆస్మాకం గృహమ్ ఆగతాః!

భగినీ – హా. అహం మమ ప్రకోష్ఠే నాలికాం నమ్యక్ న స్థగితవతీ. పంచఘంటాః యావత్ జలం వ్యర్థమ్ అభవత్. పాదప్రక్షాలనార్థమ్ అపి గృహే జలం నాస్తి.

పితరౌ – అద్య జ్ఞానోదయః అభవత్ ఖలు! ‘మితవ్యయః కరణీయః. దురుపయోగః న కరణీయః’ ఇతి జానన్తు.

AP SCERT

పదాని – అర్థాః

రక్త దీపం	= రెడ్ లైట్	అస్మాకం	= మన యొక్క
యానాని	= వాహనములు	సమీకరః	= బాగుచేసేవాడు
నాలిక	= కుళాయి	జన్మదినోత్సవః	= పుట్టినరోజు
మితం	= తక్కువ	అభియంతా	= ఇంజినీర్

భావావగమనం ప్రతిస్పందనం

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

అ. పాఠేన కిమ్ అవగతమ్?

ఆ. ఏతాదృశః అనుభవః భవతః అస్తి వా?

ఇ. జ్యేష్ఠః భవతి చేత్ భవాన్ కిం భవితుమ్ ఇచ్ఛతి? కిమర్థమ్?

ఈ. జన్మదినోత్సవస్య ప్రాంగణస్య వాతావరణం కీదృశం భవతి?

ఉ. కేషు విషయేషు సదుపయోగస్య ఆవశ్యకతా అస్తి?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు-వ్యక్తీకుర్వంతు

అ) అధః దత్తం అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

రక్తదీపస్య కారణతః యానాని స్థగితవంతః. యానేషు యంత్రాణి చలంతి . తేన ఇంధనస్య దురుపయోగః భవతి ఖలు! తత్ర లంబమానం 'రక్షతు ఇంధనమ్' ఇతి భిత్తిపత్రం అస్తి.

1.రక్తదీపస్య కారణతః కాని స్థగితవంతః? .....

2. యానేషు కాని చలన్తి? .....

3. కస్య దురుపయోగః భవతి? .....

4. తత్ర లంబమానం కిమ్ అస్తి? .....

APSCERT

ఆ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు కేచన దోషాః సన్తి. తాన్ పరివర్త్య వాక్యాని పునః లిఖంతు.

1) అపేక్షితం న స్వీకరోతు.

2) అన్నం లబ్ధ్వా మరణం ప్రాప్నువంతి.

3) విద్యుతః దురుపయోగః కరణీయః.

4) శీఘ్రం ఖాదతు. గృహం గచ్ఛసి.

5) రోహితస్య పరివారజనాః అపి భోజనపంక్తౌ న సన్తి.

ఇ) అధః దత్తాని వాక్యాని కః ఉక్తవాన్ ఇతి లిఖంతు.

1) పుత్ర! ఏవం కదాపి న వక్తవ్యమ్. (పితా ఉక్తవాన్)

2) అహం భవత్సదృశః అభియన్తా భవిష్యామి. ( )

3) విద్యుతః అపి దురుపయోగః న కరణీయః. ( )

4) అహం మమ ప్రకోష్ఠే నాలికాం సమ్యక్ న స్థగితవతీ. ( )

5) రోహిత! అపేక్షితమేవ స్వీకరోతు. ( )

భావవ్యక్తీకరణం సర్జనాత్మకత

III స్వీయరచనా

అ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

1) అన్నం కథం భవతి ఇతి పండితాః వదంతి?

2) కార్యానం కుత్ర కిమర్థం స్థగితం భవతి?

3) భవిష్యత్ కాలే సర్వత్ర కాని వాహనాని దృశ్యన్తే?

4) కేషాం దురుపయోగః న కరణీయః?

5) దేశే బహవః కిమర్థం మరణం ప్రాప్నువంతి?

ఆ) అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః వ్యాసరూపేణ లిఖంతు.

అ) భవంతః సమయస్య సదుపయోగం కథం కుర్వన్తి?

ఆ) జన్మదినోత్సవే అపేక్షితాని వస్తూని సూచీకుర్వంతు.

AP SCERT

IV సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

సంచయనసంబంధాని ఘోషణవాక్యాని, సూక్తీః చ లిఖంతు.

V ప్రశంసా

జలం వ్యర్థం న కరణీయం. తదర్థం భవాన్ కిం కరోతి ?

భాషాంశాః

VI పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తేషు వాక్యేషు రేఖాంకితపదస్య అర్థం చన్వంతు

1. చతుష్పథే యానాని చలన్తి.
   అ) వాహనాలు ఆ) ఏనుగులు ఇ) మానవులు ఈ) నదులు
2. అహం మమ **ప్రకోష్ఠే** అస్మి.
   అ) ఇంటిలో ఆ) గదిలో ఇ) విద్యాలయంలో ఈ) వైద్యశాలలో
3. **తాత!** అహం అభియంతా భవిష్యామి.
   అ) నాన్న ఆ) నాయనమ్మ ఇ) తాతయ్య ఈ) అమ్మమ్మ
4. జలం **పంచ** గంటాః యావత్ వ్యర్థం అభవత్
   అ) 7 ఆ) 6 ఇ) 5 ఈ) 8

ఆ) అధః దత్తాని పదాని తేషాం విరుద్ధార్థకపదైః యోజయంతు

1. పరిచితః	( )	అ) నాస్తి
2. దీర్ఘం	( )	ఆ) అసత్యం
3. కరణీయః	( )	ఇ) అపరిచితః
4. ఆవశ్యకః	( )	ఈ) అమితం
5. అస్తి	( )	ఉ) నకరణీయః
6. మితం	( )	ఊ) అనావశ్యకః
7. ఉపయోగ	( )	ఋ) దురుపయోగః
8. సత్యం	( )	ౠ) హ్రస్వం

AP SCERT

ఇ) అధః దత్తేషు పదేషు భిన్నం పదం చిత్వా లిఖంతు

1. మాత, పితా, భగిని, రోహితః. .....

2. వైద్యః, అభియంతా, అధ్యాపకః, మితవ్యయః . .....

3. పంచ, విద్యుత్, చత్వారి, త్రీణి. .....

4. జలం, రోటిక, సైకిల్, భోజనం. .....

ఈ) కోష్ఠకస్థపదానామ్ ఆధారేణ వాక్యాని రచయంతు

1. ఇంధనం		
2. ధనం	సదుపయోగః	
3. సమయః	దురుపయోగః	కరణీయః
4. జలం	మితవ్యయః	
5. అన్నం	సద్వినియోగః	న కరణీయః
6. ఆహారః	దుర్వినియోగః	
7. విద్యుత్		

ఉదా: సమయస్య దురుపయోగః న కరణీయః.

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

6. .....

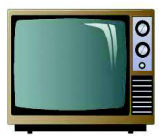
7. .....

AP SCERT

ఉ) అధః కానిచన విద్యుదుపకరణానాం చిత్రాణి దత్తాని. తేషాం నామాని అపి దత్తాని. తేషాం మేలనం కుర్వంతు.

1. గోలదీపః
2. శీతకమ్
3. సంగణకమ్
4. సమీకరః
5. మిశ్రకమ్
6. వ్యజనమ్
7. దూరదర్శనమ్
8. ఆకాశవాణీ

ఊ) మంజూషాతః పదాని స్వీకృత్య రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

ఇంధనమ్	జలమ్	సూర్యకాంతిః	వాయుః

1) యానస్య చలనాయ ..... ఆవశ్యకమ్.

2) మీనస్య జీవనాయ ..... ఆవశ్యకమ్.

3) వృక్షస్య జీవనాయ ..... ఆవశ్యకీ.

4) సర్వేషాం జీవనాయ ..... ఆవశ్యకః.

APSCERT

ఋు) అధః దత్తం పరిచ్ఛేదం పఠంతు – అవగచ్ఛంతు.

అభినవః రంగాపురగ్రామే నివసతి. సః తత్ర స్థితాయాం ప్రభుత్వపాఠశాలాయాం పఠతి. మాధవః తస్య అనుజః. సః అపి తస్యామేవ పాఠశాలాయాం పఠతి. లహరీ అభినవస్య సోదరీ. సా శిశుః, మాత్రా సాకం గృహే తిష్ఠతి. తస్యై కదలీఫలం బహు రోచతే. ప్రతిదినం పితా తస్యై తత్ ఫలమ్ ఆనయతి.

ఉపరితనే అనుచ్ఛేదే అభినవస్య స్థానే సః ఇతి పదమ్ ఉపయుక్తం భవతి.

మాధవస్య స్థానే సః ఇతి పదమ్ ఉపయుక్తం భవతి.

లహర్యాః స్థానే సా .....

కదలీఫలస్య స్థానే తత్ .....

అభినవః, మాధవః, లహరీ, కదలీఫలమ్ ఏతాని పదాని నామవాచకాని ఇత్యుచ్యంతే. తేషాం స్థానే ఉపయుక్తాని సః, సః, సా, తత్ ఇత్యేతాని పదాని సర్వనామాని ఇత్యుచ్యంతే.

సర్వనామపదాని ఉపయుజ్య వాక్యాని పునః లిఖంతు.

బాలకః పాఠం పఠతి.	సః	పాఠం పఠతి.
సీతా గీతం గాయతి.	.....	గీతం గాయతి.
జలమ్ అత్ర అస్తి.	.....	అత్ర అస్తి.
రమేశః క్రీడాంగణే క్రీడతి.	.....	.....
పక్షీ గగనే సంచరతి.	.....	.....

ఏవమేవ కానిచన వాక్యాని పాఠే అన్విష్య అత్ర లిఖంతు.

పరియోజనాకార్యమ్

'విద్యుత్' కథం వృథా న కరణీయా ఇతి సూచనాః లిఖిత్వా భిత్తిపత్రే ప్రదర్శయంతు.

ఉదా: బహిః తిష్ఠతి చేత్ వ్యజనస్య ఆవశ్యకతా న భవతి.

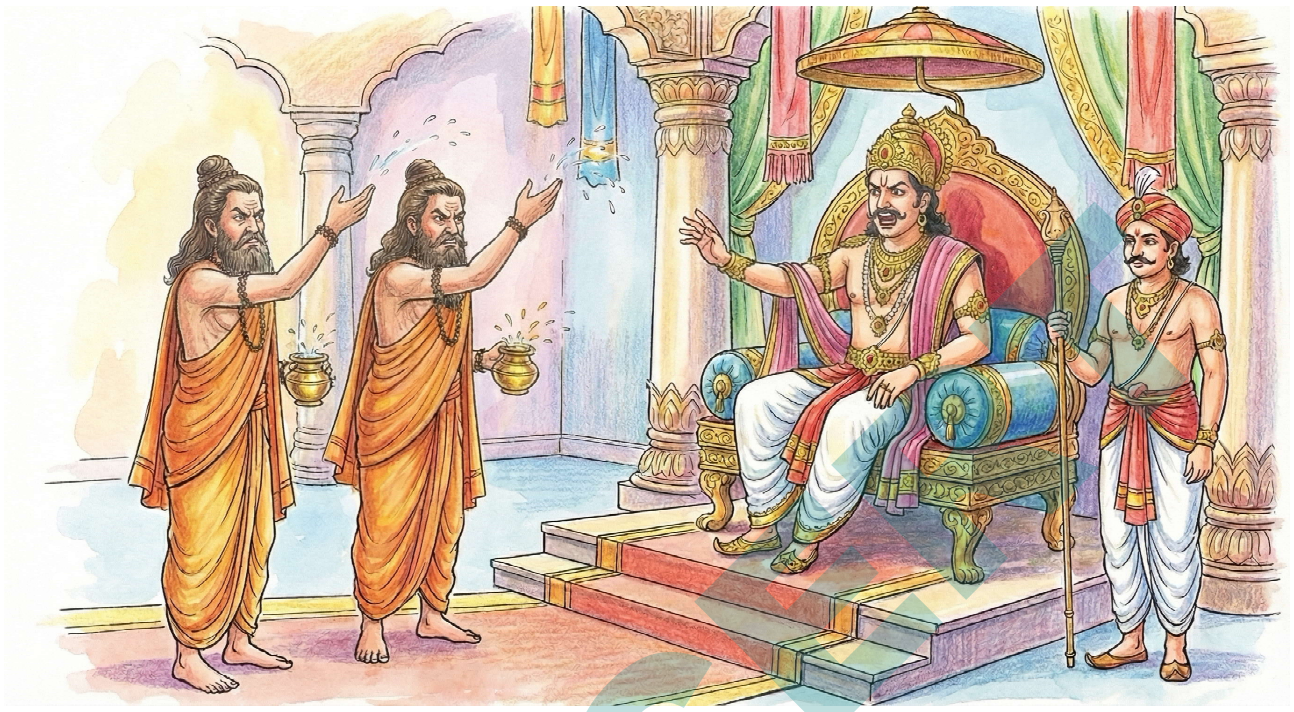
స్వీయమూల్యాంకనమ్

		అమ్	న
1)	పాఠాధారేణ కథం మితవ్యయః కరణీయః ఇతి వక్తుం శక్నోమి.	.....	.....
2)	పాఠం స్పష్టతయా పఠితుం శక్నోమి.	.....	.....
3)	పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	.....	.....

సత్యం వద– ధర్మం చర

పఠంతు - నందంతు

రాజా వేనః

పురా భారతదేశే అంగః నామ రాజా ఆసీత్. తస్య పుత్రః వేనః. సః అతీవ దుష్టః బాలకః. వేనః అన్యాన్ బాలకాన్ కారణం వినా పీడయతి స్మ. పుత్రస్య దౌర్జన్యం దృష్ట్వా పితా దుఃఖితవాన్. పుత్రం సన్మార్గే స్థాపయితుమ్ సః ప్రయత్నం కృతవాన్. కింతు తస్య సర్వే ప్రయత్నాః నిష్ఫలాః జాతాః.

పుత్రస్య దుష్టకృత్యాని అసహమానః రాజా అంగః అరణ్యం గతవాన్. అధునా వేనః ఏవ రాజ్యాధికారం ప్రాప్తవాన్, సః క్రౌర్యేణ, నిర్దయేన చ రాజ్యం శాసితుం ప్రారబ్ధవాన్. సః యేన కేనాపి కారణేన ప్రజానాం ధనమ్ అపహరతి స్మ. సాధుజనాన్ చ పీడయతి స్మ. క్రూరశాసనేన పీడితాః ప్రజాః స్వరక్షణార్థం పరమేశ్వరం ప్రార్థితవంతః. మునయః జనానాం కష్టం దృష్ట్వా మహారాజం సన్మార్గే స్థాపయితుం రాజప్రాసాదం గతవంతః. తే మహారాజమ్ ఉద్దిశ్య "హే రాజన్, తవ పితా ప్రజాః పుత్రాన్ ఇవ పాలితవాన్. సః అతీవ దయాలుః చ. తస్య కీర్తిః అద్యాపి అస్తి. కింతు భవాన్ ప్రజాః పీడయన్ అస్తి. ఏతేన భవాన్ శాశ్వతీమ్ అపకీర్తిమ్ ప్రాప్నోతి. రాజశక్తేః ప్రజాశక్తిః ఏవ బలీయసీ" ఇతి ఉక్తవంతః.

రాజా వేనః మునీనాం హితోపదేశం శ్రుత్వా కుపితవాన్. సః ఉచ్చైః స్వరేణ ఉక్తవాన్ – "రే మునయః! భవంతః మూర్ఖాః. నృపః సాక్షాత్ దేవః ఏవ. అతః సర్వాః ప్రజాః మాం పూజయేయుః. నోచేత్ అహం తాః సర్వాః దండయామి" ఇతి. వేనేన తిరస్కృతాః మునయః "ఏషః వేనః అధికారేణ మత్తః అస్తి. ఏషః సామోపాయేన సన్మార్గే స్థాపయితుం న శక్యతే. అతః అయం రాజస్థానే భవితుమ్ అయోగ్యః" ఇతి నిశ్చిత్య హుంకారేణ తం నిష్కాసితవంతః. అన్యం యోగ్యం పురుషం తస్య స్థానే నియుక్తవంతః. తదా జనాః సంతోషం ప్రాప్తవంతః.

దౌర్జన్యాతిశయః స్వనాశహేతుః ఏవ భవతి.

శబ్దాః

1. అకారాన్తః పుంలింగః బాలశబ్దః - బాలుడు

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	బాలః	బాలౌ	బాలాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే బాల	హే బాలౌ	హే బాలాః
ద్వితీయా విభక్తిః	బాలమ్	బాలౌ	బాలాన్
తృతీయా విభక్తిః	బాలేన	బాలాభ్యామ్	బాలైః
చతుర్థీ విభక్తిః	బాలాయ	బాలాభ్యామ్	బాలేభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	బాలాత్	బాలాభ్యామ్	బాలేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	బాలస్య	బాలయోః	బాలానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	బాలే	బాలయోః	బాలేషు

ఏవం రామః, గోవిందః, పాఠః, మార్గః ఇత్యాదయః

2. ఇకారాన్తః పుంలింగః రవిశబ్దః - సూర్యుడు

ప్రథమా విభక్తిః	రవిః	రవీ	రవయః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే రవే	హే రవీ	హే రవయః
ద్వితీయా విభక్తిః	రవిమ్	రవీ	రవీన్
తృతీయా విభక్తిః	రవిణా	రవిభ్యామ్	రవిభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	రవయే	రవిభ్యామ్	రవిభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	రవేః	రవిభ్యామ్	రవిభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	రవేః	రవ్యోః	రవీణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	రవౌ	రవ్యోః	రవిషు

ఏవం కవిః, కపిః, విధిః ఇత్యాదయః

AP SCERT

3. ఋకారాన్తః పుంలింగః పితృశబ్దః – తండ్రి

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	పితా	పితరౌ	పితరః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే పితః	హే పితరౌ	హే పితరః
ద్వితీయా విభక్తిః	పితరమ్	పితరౌ	పితౄన్
తృతీయా విభక్తిః	పిత్రా	పితృభ్యామ్	పితృభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	పిత్రే	పితృభ్యామ్	పితృభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	పితుః	పితృభ్యామ్	పితృభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	పితుః	పిత్రోః	పితౄణామ్
సప్తమీ విభక్తిః	పితరి	పిత్రోః	పితృషు

ఏవం భ్రాతా, జామాతా ఇత్యాదయః

4. ఆకారాన్తః నపుంసకలింగః వనశబ్దః – అడవి

ప్రథమా విభక్తిః	వనమ్	వనే	వనాని
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే వన	హే వనే	హే వనాని
ద్వితీయా విభక్తిః	వనమ్	వనే	వనాని
తృతీయా విభక్తిః	వనేన	వనాభ్యామ్	వనైః
చతుర్థీ విభక్తిః	వనాయ	వనాభ్యామ్	వనేభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	వనాత్	వనాభ్యామ్	వనేభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	వనస్య	వనయోః	వనానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	వనే	వనయోః	వనేషు

ఏవం జ్ఞానం, ఫలం, జలం ఇత్యాదయః

5. ఇకారాన్తః నపుంసకలింగః వారిశబ్దః – నీరు

ప్రథమా విభక్తిః	వారి	వారిణీ	వారీణి
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే వారి	హే వారిణీ	హే వారీణి
ద్వితీయా విభక్తిః	వారి	వారిణీ	వారీణి
తృతీయా విభక్తిః	వారిణా	వారిభ్యామ్	వారిభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	వారిణే	వారిభ్యామ్	వారిభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	వారిణః	వారిభ్యామ్	వారిభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	వారిణః	వారిణోః	వారీణామ్
సప్తమీ విభక్తి	వారిణి	వారిణోః	వారిషు

ఏవం పాదపాణి, హరహరి ఇత్యాదయః

AP SCERT

6. ఆకారాన్తః స్త్రీలింగః లతాశబ్దః – తీగ

	ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమా విభక్తిః	లతా	లతే	లతాః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే లతే	హే లతే	హే లతాః
ద్వితీయా విభక్తిః	లతామ్	లతే	లతాః
తృతీయా విభక్తిః	లతయా	లతాభ్యామ్	లతాభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	లతాయై	లతాభ్యామ్	లతాభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	లతాయాః	లతాభ్యామ్	లతాభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	లతాయాః	లతయోః	లతానామ్
సప్తమీ విభక్తిః	లతాయామ్	లతయోః	లతాసు

ఏవం రమా, గీతా, మాలా ఇత్యాదయః

7. ఈకారాన్తః స్త్రీలింగః నదీశబ్దః – నది

ప్రథమా విభక్తిః	నదీ	నద్యౌ	నద్యః
సంబోధనప్రథమా విభక్తిః	హే నది	హే నద్యౌ	హే నద్యః
ద్వితీయా విభక్తిః	నదీమ్	నద్యౌ	నదీః
తృతీయా విభక్తిః	నద్యా	నదీభ్యామ్	నదీభిః
చతుర్థీ విభక్తిః	నద్యై	నదీభ్యామ్	నదీభ్యః
పంచమీ విభక్తిః	నద్యాః	నదీభ్యామ్	నదీభ్యః
షష్ఠీ విభక్తిః	నద్యాః	నద్యోః	నదీనామ్
సప్తమీ విభక్తిః	నద్యామ్	నద్యోః	నదీషు

ఏవం వాణీ, గౌరీ, లేఖనీ ఇత్యాదయః

AP SCERT

ధాతవః

1. గమ్ఌ - గతౌ

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

		ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	–	గచ్ఛతి	గచ్ఛతః	గచ్ఛంతి
మధ్యమపురుషః	–	గచ్ఛసి	గచ్ఛథః	గచ్ఛథ
ఉత్తమపురుషః	–	గచ్ఛామి	గచ్ఛావః	గచ్ఛామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః	–	అగచ్ఛత్	అగచ్ఛతామ్	అగచ్ఛన్
మధ్యమపురుషః	–	అగచ్ఛః	అగచ్ఛతమ్	అగచ్ఛత
ఉత్తమపురుషః	–	అగచ్ఛమ్	అగచ్ఛావ	అగచ్ఛామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః	–	గమిష్యతి	గమిష్యతః	గమిష్యంతి
మధ్యమపురుషః	–	గమిష్యసి	గమిష్యథః	గమిష్యథ
ఉత్తమపురుషః	–	గమిష్యామి	గమిష్యావః	గమిష్యామః

2. భూ - సత్తాయామ్

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషః	–	భవతి	భవతః	భవంతి
మధ్యమపురుషః	–	భవసి	భవథః	భవథ
ఉత్తమపురుషః	–	భవామి	భవావః	భవామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః	–	అభవత్	అభవతామ్	అభవన్
మధ్యమపురుషః	–	అభవః	అభవతమ్	అభవత
ఉత్తమపురుషః	–	అభవమ్	అభవావ	అభవామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః	–	భవిష్యతి	భవిష్యతః	భవిష్యంతి
మధ్యమపురుషః	–	భవిష్యసి	భవిష్యథః	భవిష్యథ
ఉత్తమపురుషః	–	భవిష్యామి	భవిష్యావః	భవిష్యామః

AP SCERT

3. దృశిర్ – ప్రేక్షణే

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

		ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	–	పశ్యతి	పశ్యతః	పశ్యంతి
మధ్యమపురుషః	–	పశ్యసి	పశ్యథః	పశ్యథ
ఉత్తమపురుషః	–	పశ్యామి	పశ్యావః	పశ్యామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః	–	అపశ్యత్	అపశ్యతామ్	అపశ్యన్
మధ్యమపురుషః	–	అపశ్యః	అపశ్యతమ్	అపశ్యత
ఉత్తమపురుషః	–	అపశ్యమ్	అపశ్యావ	అపశ్యామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః	–	ద్రక్ష్యతి	ద్రక్ష్యతః	ద్రక్ష్యంతి
మధ్యమపురుషః	–	ద్రక్ష్యసి	ద్రక్ష్యథః	ద్రక్ష్యథ
ఉత్తమపురుషః	–	ద్రక్ష్యామి	ద్రక్ష్యావః	ద్రక్ష్యామః

4. లిఖ – లేఖనే

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషః	–	లిఖతి	లిఖతః	లిఖంతి
మధ్యమపురుషః	–	లిఖసి	లిఖథః	లిఖథ
ఉత్తమపురుషః	–	లిఖామి	లిఖావః	లిఖామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః	–	అలిఖత్	అలిఖతామ్	అలిఖన్
మధ్యమపురుషః	–	అలిఖః	అలిఖతమ్	అలిఖత
ఉత్తమపురుషః	–	అలిఖమ్	అలిఖావ	అలిఖామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః	–	లేఖిష్యతి	లేఖిష్యతః	లేఖిష్యంతి
మధ్యమపురుషః	–	లేఖిష్యసి	లేఖిష్యథః	లేఖిష్యథ
ఉత్తమపురుషః	–	లేఖిష్యామి	లేఖిష్యావః	లేఖిష్యామః

AP SCERT

5. పఠ – పఠనే

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

		ఏకవచనమ్	ద్వివచనమ్	బహువచనమ్
ప్రథమపురుషః	–	పఠతి	పఠతః	పఠంతి
మధ్యమపురుషః	–	పఠసి	పఠథః	పఠథ
ఉత్తమపురుషః	–	పఠామి	పఠావః	పఠామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః	–	అపఠత్	అపఠతామ్	అపఠన్
మధ్యమపురుషః	–	అపఠః	అపఠతమ్	అపఠత
ఉత్తమపురుషః	–	అపఠమ్	అపఠావ	అపఠామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః	–	పఠిష్యతి	పఠిష్యతః	పఠిష్యంతి
మధ్యమపురుషః	–	పఠిష్యసి	పఠిష్యథః	పఠిష్యథ
ఉత్తమపురుషః	–	పఠిష్యామి	పఠిష్యావః	పఠిష్యామః

6. వద – వ్యక్తాయాం వాచి

వర్తమానే లట్ (వర్తమానకాలం)

ప్రథమపురుషః	–	వదతి	వదతః	వదంతి
మధ్యమపురుషః	–	వదసి	వదథః	వదథ
ఉత్తమపురుషః	–	వదామి	వదావః	వదామః

అనద్యతనభూతే లఙ్ (భూతకాలం)

ప్రథమపురుషః	–	అవదత్	అవదతామ్	అవదన్
మధ్యమపురుషః	–	అవదః	అవదతమ్	అవదత
ఉత్తమపురుషః	–	అవదమ్	అవదావ	అవదామ

భవిష్యతి లృట్ (భవిష్యత్కాలం)

ప్రథమపురుషః	–	వదిష్యతి	వదిష్యతః	వదిష్యంతి
మధ్యమపురుషః	–	వదిష్యసి	వదిష్యథః	వదిష్యథ
ఉత్తమపురుషః	–	వదిష్యామి	వదిష్యావః	వదిష్యామః

AP SCERT

సంస్కృతవర్ణాః

స్వరవర్ణాః

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ
ऋ	ॠ	ऌ	ए	ऐ	
ओ	औ	अं	अः		

వ్యంజనవర్ణాః

क	ख	ग	घ	ङ
च	छ	ज	झ	ञ
ट	ठ	ड	ढ	ण
त	थ	द	ध	न
प	फ	ब	भ	म
य	र	ल	व	
श	ष	स	ह	

AP SCERT

మాత్రాణాం లేఖనాభ్యాసః

क - क का कि की कु कू कृ कॄ के कै को कौ कं कः।

ख - .....

घ - घ घा घि घी घु घू घृ घॄ घे घै घो घौ घं घः ।

च - .....

ज - .....

त - त ता ति ती तु तू तृ तॄ ते तै तो तौ तं तः ।

द - .....

न - .....

प - .....

फ - फ फा फि फी फु फू फृ फॄ फे फै फो फौ फं फः ।

ब - .....

म - .....

य - य या यि यी यु यू यृ यॄ ये यै यो यौ यं यः ।

र - .....

ल - .....

ष - .....

श - श शा शि शी शु शू शृ शॄ शे शै शो शौ शं शः ।

स - स सा सि सी सु सू सृ सॄ से सै सो सौ सं सः ।

ह - .....

AP SCERT

పదకోశం

అ

అంతరే = సమయములో
అంతర్ధానం = అదృశ్యమును
అంబుదమాలాం = మేఘాలదండను
అంబరభూషామ్ = ఆకాశానికి అలంకారమైన దానిని
అంభః = నీరు
అగ్నిపటహాన్ = టపాకాయలను
అజా = మేక
అధిరుహ్య = ఎక్కి
అనీప్సితం = ఇష్టంలేని
అన్వేషణం = వెతకడం
అన్యద్బాహుద్వయం = వేరే రెండు చేతులు
అపత్యాని = సంతానములు
అపేక్షితమేవ = కావలసినదే
అభియన్తా = ఇంజనీర్
అలభ్యస్తః = పొందనివారై
అలసః = సోమరివాడు
అల్పీయస్యా = చిన్నదైన (చిన్నదానితో)
అవచిత్య = తెంపుకొని
అవతీర్య = దిగి
అశ్రూణి = కన్నీళ్ళు

ఆ

ఆగామి = రాబోయే
ఆతంకః = ఇబ్బంది / కష్టం

ఉ

ఉత్పాటయితుమ్ = తీసివేయుటకు/పెకలించుటకు
ఉద్ధాటితం = తెరువబడినదై
ఉన్నతవృక్షం = పొడవైన చెట్టును
ఉన్మీలితవాన్ = తెరిచాడు
ఉపకరణాని = వస్తువులు
ఉపనదీత్వేన = ఉపనదులుగా
ఉపయుక్తాని = ఉపయోగించిన
ఉపార్జితానాం = సంపాదించినట్టి
ఉభయపార్శ్వయోః = ఇరువైపులా
ఉర్వరాం = వంటలకు యోగ్యమైన భూమిని
ఉర్వారుకాణి = దోసకాయలు

ఉష్ణమ్ = వేడి

ఊ

ఊరణం = అప్పు

ఓ

ఓదనం = అన్నం

క

కంచిత్కాలం = కొంతసేపు
కంఠస్థీకరణీయాన్ = నోటికి నేర్చుకోవలసిన
కర్దమజలాని = మురికి నీరు
కస్మాత్ = ఎక్కడినుండి
కాంశ్చన = కొన్ని
కార్పాసం = పత్తి (దూది)
కాలం యాపితవన్తః = కాలము వెళ్ళబుచ్చాము
కిరణైః = కిరణములతో
కీర్తికాంక్షిణః = కీర్తిని కోరుకునేవాళ్ళు
కుఠారం = గొడ్డలిని
కుల్యాభ్యః = కాలువల నుండి
కృశః = బక్కపలుచని
కృషకః = రైతు
కృషకజనానాం = రైతులకు
కేశేషు = వెంట్రుకలయందు
క్రాంత్వా = దాటి
క్రీత్వా = కొని
క్షిపన్తః = పడవేస్తున్నవారు
క్షుధయా = ఆకలిచేత

ఖ

ఖాదనీయమ్ = తినాలి

గ

గగనే = ఆకాశంలో
గర్తం = గుంతను
గుణః = గొప్పదనం/గుణం/స్వభావం
గణేషు = గుంపులలో
గేహే = ఇంటిలో
గుహ్యం = రహస్యాన్ని/రహస్యం
గ్రీష్మావకాశేషు = వేసవిసెలవుల్లో

ఘ

ఘట్టనేన = పాదతాకిడిచేత

APSCERT

ఘృతేన = నెయ్యితో
ఘోషణాఫలకేషు = పెద్ద పెద్ద సూచనా పట్టికల యందు

చ

చందిరః = చంద్రుడు
చతుర్భుజః = నాలుగు చేతులు కలవాడు
చతుష్పథే = నాలుగుదారుల కూడలిలో
చిత్రకః = చిరుత

ఛ

ఛాయాసు = నీడలయందు

జ

జలబంధాః = ఆనకట్టలు

త

తం = అతనిని
తటాకమ్ = చెరువును
తటాకస్య = చెరువుయొక్క
తటాకోదరం = చెఱువులోపలి మధ్యభాగం
తన్తువాయః = సాలెవాడు / బట్టలు నేసేవాడు
తమః = చీకటి
తరణం = ఈత
తింత్రిణీవృక్షం = చింతచెట్టు
తీవ్రేచ్ఛా = మిక్కిలి కోరిక
తుంగం = ఎత్తైనది
త్వరయా = త్వరగా

ద

దంతధావనం = పళ్ళు తోముకోవడం
దర్పణం = అద్దమును
దుర్భిక్షం = కరువు
దేవాలయపిధానస్య = గుడిమూయుటకు
ద్రష్టుకామః = చూడాలనే కోరిక కలవాడై
ద్విత్రేభ్యః దినేభ్యః = రెండు మూడు రోజుల నుండి

ధ

ధావనం = పరుగెత్తడం

న

నః = మాకు / మాయొక్క/ మనలను
నానావిధసూపాపూపసహితాన్ –
నానావిధ = ఎన్నో విధములైన
సూప = పప్పు
అపూప = అప్పాలతో
సహితాన్ = సహితములైన వానిని
నికటే = సమీపమందు
నిపతితాః = పడినవి
నిర్వాపణం = కట్టివేయడము
నివేదయితుం = విన్నవించుకొనుటకు, విన్నవించాలని
నీత్వా = తీసుకుని

ప

పక్షినీడం = పక్షిగూడును
పటకర్మాణి = బట్టల పని
పటనిర్మాణాయ = బట్టలు నేయుటకు
పరితః = చుట్టూరా
పరివర్తనబిందుః = మార్పుకు కారణం
పరీవాహః = తూముల ద్వారా నీటి విడుదల
పరివేషయన్తః = వడ్డించుచున్నవారు
పరిశీలితవాన్ = పరిశీలించాను/డు
పాథేయం = సద్దిమూట (తోవలో తినటానికి తీసుకెళ్ళేది)
పాయితవాన్ = త్రాగించెను
పార్శ్వస్థం = పక్కన ఉన్నట్టి
పితృపితామహాదిభిః = తాతముత్తాతలచేత
పితృవ్యస్య = చిన్నాన్నయొక్క
పిహితం = మూసివేయబడినదై
పుత్తలికానాం = బొమ్మల యొక్క
పునః = మళ్ళీ
పురాతనాని = పాతవైనట్టి
ప్రత్యక్షీభూయ = ప్రత్యక్షమై
ప్రతిగ్రహీతుం = తిరిగి ఇచ్చుటకు
ప్రతిబంధకః = అడ్డంకి
ప్రతీక్షా = ఎదురుచూడడం
ప్రఫుల్లం = మిక్కిలి వికసించినదై
ప్రభూతం = మిక్కిలి (అధికమైన)
ప్రమోదః = ఆనందము
ప్రసాదవిక్రయణశాలాయాం = ప్రసాదం అమ్మే గదియందు
ప్రత్యాగతవంతః = తిరిగివచ్చారు/ము

బ

బస్‌నిస్థానకం = బస్‌స్టేషన్ (ప్రయాణ ప్రాంగణం)
బాధాతప్తః = బాధతో దహించుకు పోతున్న
బుభుక్షయా = ఆకలితో
బృహదాపణసముదాయేషు = పెద్దఅంగళ్ళ సముదాయమందు

భ

భగ్నాని = విరిగినవి
భారేణ = బరువుచేత

APSCERT

భీతాః = భయము ఆవరించినవారై
భూచణకం = వేరుశనగకాయ
భోజనపంక్తౌ = భోజనం యొక్క వరుసలో

మ

మందం మందం = మెల్లిమెల్లిగా
మనోరథాః = కోరికలు
మహ్యం = నా కొరకు, నాకై
మాతామహ్యాః = అమ్మమ్మ యొక్క
మాతులః = మేనమామ
మార్గస్థానాం = దారియందు ఉన్నటువంటి
మృన్మయః = మట్టితో కూడిన
మౌక్తికహారం = ముత్యాలదండను

య

యథాపూర్వం = ముందువలెనే
యాతాయాతార్థం = రాకపోకలకు
యాపయితుం = గడపటానికి
యోజయిత్వా = కలిపి

ర

రక్తదీపస్య = రెడ్‌లైట్‌యొక్క
రక్తవృంతాకాని = టమాటలు
రక్షణదాయిత్వం = రక్షించే బాధ్యత
రిపుః = శత్రువు
రుగ్ణం = (రోగముతో కూడిన) రోగిని
రోచకాం = ఇష్టమైన

ల

లమ్బమానం = వేలాడుతున్న

వ

వచనం = మాటను
వనస్థకాష్ఠైః = అడవి కట్టెలతో
వయనధ్వనిః = నేయునపుడువచ్చే శబ్దం
వాటికా = తోట
వారధిః = ఆనకట్ట
వికసితపద్మస్య = వికసించిన తామరలు కల
విచలితః = చలించినవాడై
విత్తం = ధనం
వినష్టాః = నశించినవి
విపులే = విశాలమైన
విస్మితాః = ఆశ్చర్యం కలిగినవారు
విహాయ = వదిలి
విహ్వలః = కలవరపడ్డవాడు
వృద్ధః = పెద్దమనిషి
వృషభం = ఎద్దును
వేదనాపూర్ణవచనైః = బాధతో నిండిన మాటల ద్వారా
వ్రీహిస్యుతాన్ = ధాన్యపు బస్తాలను

శ

శింశుపాపాదపం = శింశుపావృక్షమును
శనైః శనైః = మెల్లమెల్లగా
శయనపర్యన్తం = నిదురించే వరకు
శాయితవతీ = పడుకోబెట్టినది
శిథిలః = బద్దలయినది (విరిగినదై)
శైత్యకాలే = చలికాలంలో
శ్రావితవాన్ = వినిపించాడు
శ్రుతం = జ్ఞానమ్

స

సంప్రార్థ్య = ప్రార్థించి
సంస్థానాం = ఉన్నవాటి యొక్క
సజ్జీకృత్య = ఏర్పాట్లుచేసుకొని
సతతం = నిరంతరము
సద్భిః = మంచివారి చేత
సన్నిధౌ = దగ్గర
సమీకరః = బాగుచేయువాడు
సమృద్ధః = అభివృద్ధి చెందిన
సర్వం = మొత్తం
సహసా = వెంటనే
సుగంధేన = మంచివాసనతో కూడిన
సువిచారితమ్ = బాగా ఆలోచించి
సృతాని = జారినవి
సేతుః = కట్ట (వారథి)
సేతుస్నానం = సముద్రస్నానం
సోపానం = మెట్టును
సోల్లాసం = ఉల్లాసంతో
స్వకంబలం = తన గొంగడిని
స్వపురతః = తన ముందు
స్వల్పాహారం = కొద్దిపాటి ఆహారాన్ని
స్వాభీష్టాని = తమకిష్టమైన కోరికలు
స్మృత్వా = తలచి

హ

హఠాత్ = వెంటనే
హర్షం = సంతోషాన్ని
హసన్ముఖః = నవ్వుముఖం కలవాడు
హిరణ్యం = బంగారం

AP SCERT

క్రియాపదకోశః

అ

అకరోత్	=	చేసెను
అక్రీడత్	=	ఆడెను
అఖాదమ్	=	తిన్నాను
అగచ్ఛత్	=	వెళ్ళెను
అగచ్ఛమ్	=	వెళ్ళాను
అగృహ్ణత్	=	గ్రహించెను / తీసుకొనెను
అతాడయన్	=	కొట్టారు
అపఠమ్	=	చదివితిని
అపతత్	=	పడెను
అపశ్యమ్	=	చూశాను
అపృచ్ఛత్	=	అడిగెను
అపాఠయత్	=	బోధించాడు
అభవత్	=	ఆయెను / ఉండెను
అవదత్	=	చెప్పెను
అసూచయత్	=	సూచించెను
అదృశ్యత	=	కనిపించెను

ఆ

ఆగచ్ఛత్	=	వచ్చెను
ఆగచ్ఛతు	=	రమ్ము / వచ్చుగాక
ఆనయతు	=	తీసుకురా
ఆర్దయతి	=	తడుపుచున్నాడు

ఇ

ఇచ్ఛతి	=	కోరుచున్నాడు / ది

ఉ

ఉత్థితవాన్	=	లేచాడు

ఐ

ఐచ్ఛత్	=	కోరెను

క

కరవామ	=	చేద్దాం
కుర్వన్తి స్మ	=	చేయుచుండెడివారు

గ

గచ్ఛామి	=	వెళ్ళుచున్నాను
గచ్ఛంతి స్మ	=	వెళ్ళుచుండెడివారు
గణయామ	=	లెక్కిద్దాం

జ

జనయతి	=	కలుగుచున్నది/ పుట్టించుచున్నది

త

తాపయతి	=	మండిస్తున్నాడు, తపింప చేస్తున్నాడు
త్యజామి	=	వదిలిపెడతాను

న

నందామి	=	ఆనందిస్తాను
నయతి	=	తీసుకువెళుతున్నాడు
నిర్మాస్యామి	=	తయారుచేస్తాను
నిక్షిపతు	=	ఉంచండి / ఉంచుము
న్యవేదయత్	=	నివేదించెను/చెప్పాడు

ప

పఠామి	=	చదువుతున్నాను
పరిపాలయతి	=	రక్షిస్తున్నాడు
పూజయంతి స్మ	=	పూజించుచుండేవారు
పృచ్ఛతి	=	అడుగుచున్నాడు / ది
పృచ్ఛామి	=	అడుగుచున్నాను
ప్రవిశామ	=	ప్రవేశిద్దాం
ప్రాతిష్ఠత	=	బయలుదేరాడు

బ

భవతు	=	అగుగాక / ఉండుగాక

మ

మిలామః	=	కలుద్దాం

ర

రుదన్తి స్మ	=	ఏడ్చుచుండెడివారు

APSCERT

		వ			**స**
వపతి స్మ	=	మొలకెత్తిస్తూ ఉండేవారు	సంచరతి	=	తిరుగుతుంటాడు
విలసతి	=	ప్రకాశిస్తున్నాడు/ ప్రకాశించు చున్నది	సంరక్షేత్	=	రక్షిస్తాడు / రక్షించాలి
		శ	స్థాపయతి	=	స్థాపించుచున్నాడు / స్థాపించుచున్నది
శక్నోమి	=	తగియున్నాను (సమర్థుడనై యున్నాను)	స్పృశన్తి	=	తాకుచున్నారు
శక్నుయామ్	=	తగుదును / సమర్థడనగుదును	స్థాపయతు	=	ఉంచు (పెట్టు)

NOTES

AP SCERT